

Stavovi studenata o korupciji u hrvatskom društvu

Ljubić, Tina

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:245131>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**STAVOVI STUDENATA O KORUPCIJI U
REPUBLICI HRVATSKOJ**

TINA LJUBIĆ

Split, 2023.

**ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ SOCIOLOGIJE**

ZAVRŠNI RAD

**STAVOVI STUDENATA O KORUPCIJI U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

STUDENTICA:

Tina Ljubić

MENTOR:

Izv. prof. Vlaho Kovačević

Split, rujan 2023.

PODATCI O ZAVRŠNOM RADU

I. AUTOR

Ime i prezime: Tina Ljubić

Datum i mjesto rođenja: 14.10.2000.

Studij: Sociologija

Matični broj: 0244022846

II. ZAVRŠNI RAD

Tema: Stavovi studenata o korupciji u Republici Hrvatskoj

Broj stranica: 85

Mentor: izv. prof. dr. sc. Vlaho Kovačević

Datum predaje završnog rada: 12.9.2023.

Datum obrane završnog rada: 15.9.2023.

Članovi povjerenstva:

1. izv. prof. dr. sc. Vlaho Kovačević

2. izv. prof. dr. sc. Ivanka Buzov

3. asistentica Tea Gutović

Konačna ocjena završnog rada: 5

Potpisi članova povjerenstva:

Izjava o autorstvu rada

Potvrđujem da sam osobno napisala rad *Stavovi studenata o korupciji u Republici Hrvatskoj* i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima jasno su označeni kao takvi te su adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime studentice: Tina Ljubić

Mjesto i datum: Split, rujan 2023.

Zahvala

*Zahvaljujem se mentoru na suradnji, strpljenju,
savjetima te prenesenom znanju.*

*Zahvaljujem se i mojim roditeljima i drugim članovima obitelji i
prijateljima na pruženoj podršci,
savjetima kao i na strpljenju za vrijeme mog studiranja.*

Contents

UVOD.....	7
1. TEORIJSKI OKVIR RADA.....	2
1.1. Definicija korupcije i njena podjela	2
1.1.1. Legalističke i sociološke definicije korupcije	2
1.1.2. Vrste korupcije	3
1.2. Povijesni osvrt na korupciju u svijetu i Republici Hrvatskoj	4
1.3. Korupcija na Balkanu.....	6
1.3.1. Istraživanje korupcije na Zapadnom Balkanu 2010. godine	8
1.3.2. Borba protiv korupcije na Zapadnom Balkanu	9
1.4. Korupcija u javnoj upravi.....	10
1.4.1. Korupcija u policiji	11
1.4.2. Korupcija u zdravstvu	14
2. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA.....	18
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	
4. ZAKLJUČAK.....	
5. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA	
6. LITERATURA.....	

UVOD

Ono što korupcija sa sobom uvijek nosi je nepravda, a oni koji tu nepravdu trpe su građani. Korupcijom se krše brojna ljudska prava, kao i ljudsko dostojanstvo. Narušava se pravednost, dovodi se do razočaranosti građana u vlast i vodstvo države te samim time dolazi do loše kvalitete života.

Korupcija je loša društvena pojava, a odnosi se na korištenje ovlasti za postizanje vlastite koristi. Iako je oduvijek prisutna, u današnjim modernim vremenima poprima nove oblike. U Hrvatskoj, u zemlji čija je povijest puna brojnih preokreta, korupcija ostaje prisutna i nepromijenjena. Stanje u Republici Hrvatskoj s korupcijom nije baš dobro, naime ona je među korumpiranijim državama Europske Unije, unatoč brojnim nastojanjima da se ista suzbije i spriječi.

Kako bi korupcija spriječila, potrebno je sudjelovanje i suradnja građana i vlasti. Potreban je dobar zakonodavni okvir, institucije koje se bore protiv korupcije, kao i aktivni građani.

1. TEORIJSKI OKVIR RADA

1.1. Definicija korupcije i njena podjela

Riječ korupcija dolazi od latinske riječi corruptio (pokvarenost, kvarnost, izopačenost, razvrat, potkupljivanje, podmićivanje, kvarenje, truljenje, raspadanje, krivotvorenje). Korupcija kao izuzetno štetna društvena pojava nedvojbeno narušava temeljne društvene vrijednosti. Zauzima mnogobrojne oblike s različitim; sudionicima, okolinom, ulozima, tehnikama kao i različitim oblicima kulturne prihvatljivosti. Iako postoji velik broj stručnih članaka i konvencija koje se bave korupcijom još uvijek ne postoji globalno prihvaćena definicija korupcije (Korunić Križarić, Kolednjak i Petričević, 2011: 143) dok je najjednostavnija definicija korupcije - zlouporaba javne službe u svrhu osobne koristi (Delač, 2011: 319). Postoji cijeli niz definicija koje opisuju fenomen korupcije, kako u javnom sektoru tako i u gospodarstvu. Korupcija je u najširem smislu svaki oblik zloupotrebe ovlasti radi osobne ili grupne koristi bilo da se radi o javnom ili privatnom sektoru (Vukoja i Vukoja, 2021: 108).

Korupcija je pojam koji je teško definirati jer je promjenjiva i ovisi o kontekstu poput vremenskog, političkog i ekonomskog. Neke od definicija korupcije su:

- „Korupcija je zlouporaba povjerenih ovlasti za privatnu korist.“ (Transparency International prema Korunić Križarić, Kolednjak i Petričević, 2011: 144);
- „Korupcija je zlouporaba javnih ovlasti za privatnu korist.“ (Svjetska banka prema Korunić Križarić, Kolednjak i Petričević, 2011: 144);
- „Korupcija je devijantno ponašanje djelatnika javne uprave (izabranih ili imenovanih) koje nije u skladu s njihovim zadacima po službenoj dužnosti, a primjenjuje se u cilju stjecanja privatnog bogatstva ili statusa pojedinca, uže obitelji ili povezane grupe ljudi.“ (Joseph Nye, 1967 prema Korunić Križarić, Kolednjak i Petričević, 2011: 144).

1.1.1. *Legalističke i sociološke definicije korupcije*

Dvije temeljne kategorije za tumačenje i definiranje korupcije su legalističke i sociološke definicije (Kramarić, 2023: 4).

„Legalističke definicije određeno ponašanje vide kao korumpirano ukoliko se njime krši formalni standard ili pravilo ponašanja koje je namijenjeno reguliranju postupka javnih službenika te je uspostavljeno od strane političke vlasti.“ (Kregar, 1997 prema Božarov, 2022:

3). Najznačajniji predstavnik tog pravca je Nye¹ te on navodi kako „je postupak javnoga službenika korumpiran ukoliko odstupa od formalnih dužnosti javne funkcije (izborom ili imenovanjem) radi stjecanja privatnih (osobnih, obiteljskih ili prijateljskih) probitaka (statusnih ili novčanih)“, (Derenčinović, 2001 prema Aras, 2007: 27). Međutim, ovakav pristup definiranju korupcije ima brojne kritike, jer je istovremenom preuzak i preširok. Nisu svi nezakoniti, pravu suprotni postupci nužno koruptivni i nisu svi postupci koji podsjećaju na korupciju nužno nezakoniti. Osim toga, legalističke definicije ne obuhvaćaju sve sastavnice korupcije, nego su samo djelomično uspješne u određenju ostalih pojava oblika korupcije (Aras, 2007: 28).

Druga kategorija definiranja korupcije, sociološke definicije, je puno šira od prethodne kategorije, a njen najznačajniji predstavnik je Heidenheimer². Postoje dvije podskupine socioloških definicija. U prvoj podskupini definicije se temelje na javnom mnijenju, a ono jedino može neki postupak kategorizirati kao korumpiran. Druga podskupina se temelji na javnom dobru te se pod korupcijom smatraju postupci kojima se zanemaruje odgovornost prema javnom poretku i koje je nespojivo s tim poretkom (Derenčinović, 2011 prema Božarov, 2022: 4). Kao i prethodna kategorija, i ova ima kritike: - „Budući da ne postoji jedinstveni i nepodijeljeni stav javnosti o tome što se ima smatrati korupcijom, ono što za jednog građanina nesumnjivo predstavlja korupciju, drugi to smatra samo politikom. Isto tako ono što je za nekoga samo politika, drugi podvodi pod indiskreciju.“ (Aras, 2007: 28).

1.1.2. Vrste korupcije

Osnovno obilježje korupcije je njeno proizlaženje iz javne ovlasti i moći u donošenju odluka, te je stoga najčešće riječ o političkoj ili administrativnoj korupciji. Politička korupcija je prisutna među političarima i državnim dužnosnicima koji imaju ovlasti donošenja odluka, a administrativna korupcija odnosi se na djelatnike javne uprave zadužene za provedbu odluka i propisa (Kregar, 1997 prema Korunić Križarić, Kolednjak i Petričević, 2011: 144).

Isto tako, postoje i drugi oblici korupcije poput:

- individualne korupcije;
- sistemske korupcije;
- posredne korupcije;
- natjecateljske korupcije (Derenčinović, 2001 prema Korunić Križarić, Kolednjak i Petričević, 2011: 144).

¹ tko je dotični autor

² tko je autor

Individualna korupcija se odnosi na one ljude koji se ne bave politikom, sportom i drugim zanimanjima koja bi njihova imena povezana s korupcijom dovele na naslovnice tiska. Obilježje ovog oblika korupcije je to što se svakodnevno u raznim situacijama može dogoditi individualna korupcija (zdravstvo, promet, školstvo), a najčešće se pojavljuje kao klasično podmićivanje (Aras, 2007: 29).

„Sistemska korupcija rezultat je osobitosti određenog sistema koji u cilju svoga održanja ili drugih egzistencijalnih razloga ne bira metode i sredstva autonomnog funkcioniranja“ (Korunić Križarić, Kolednjak i Petričević, 2011: 144).

Posredna korupcija se uglavnom odvija u politici gdje su oblici razmjene svakodnevna pojava, npr. pojedini će političari podržati neki projekt ali će zauzvrat od kolege političara tražiti da podrži neki drugi ili nešto drugo (Mendeš, 2013). Kod posredne korupcije problem je u tome što se motiv korupcije teško otkriva i određuje zbog specifičnosti funkcije politike u kojoj je razmjena dio svakodnevne prakse. Temelj takve prakse je: *podrži moj prijedlog, pa ću ja podržati tvoj* (Aras, 2007: 31). Oblik korupcije koji se najčešće odvija u sportu je natjecateljska korupcija. Riječ je o korupciji s ciljem „namještanja“ pobjede, ali i općenito rezultata, a osim u sportu, natjecateljska korupcija je prisutna i u poslovima javne nabave (Aras, 2007: 32).

1.2. Povijesni osvrt na korupciju u svijetu i Republici Hrvatskoj

Aktivnosti korupcije su stare koliko i ljudski rod, bolje rečeno, koliko i politička i ekonomska organizacija društva (Aras, 2007: 25). Bavljeno je pojmom i pojavom korupcije susrećemo kroz svu povijest, a njome se bave filozofi i veliki govornici kao što su: Aristotel, Platon i Ciceron, teoretičari države i demokracije, poput Motesquieua i Tocquevillea (Šimac, 2004: 3).

Aras (2007) u svom radu navodi kako su već u plemenima postojali oblici korupcije kada bi, primjerice, vođa plemena svojim plemenskim pripadnicima koji mu čine posebne usluge zauzvrat dao bolji položaj u plemenu ili nešto slično. Stoljećima se za vrijeme vladavine kraljeva i carevina funkcioniralo na način da se podrazumijeva kako vladari imaju prihode od građana, a do njih bi dolazili pljačkom i podmićivanjem. Također, poznato je kako su se sucima davali pokloni te su suci u skladu s tim donosili odluke. U predmodernoj državi smatralo se primjerenim kupovanje položaja, birati službenike prema porijeklu i tretirati građane kao objekte. U viktorskoj Engleskoj, carskoj Rusiji, Pruskoj ili drugim uređenim državama još i u 19. stoljeću prevladava takav sustav. Tijekom 19. st. korupcija i nepotizam smatrani su prirodnim. Korupciju je javnost osuđivala, no manje od spolnog nemoralala. Međutim, osuda i otpor političkoj korupciji s vremenom su postajali sve veći i došlo je do

toga da su se podmićivanje, nepotizam ili zloupotreba javne vlasti prestali smatrati normalnim i funkcionalnim, nego štetnim i zabranjenim Aras (2007: 25-26).

U Republici Hrvatskoj kao najvažniji i najznačajniji srednjovjekovni pravni spomenik i najstariji popisni pravni običaj značajan za hrvatsku kulturu i povijest je Vinodolski zakon ili zakonik koji je donesen 6. siječnja 1288. godine u Novom Gradu (današnjem Novom Vinodolskom) (Galiot, 2016: 1153). Iako zakonik ne spominje podmićivanje, bilo aktivno ili pasivno, kao jedan od oblika koruptivnog ponašanja, potrebno je navesti kako sadrži neke odredbe kojima se „ograničava samovolja feudalnog gospodara, crkvenih struktura i drugih državnih činovnika te utvrđuje njihova prava i dužnosti. Kršenjem tih reguliranih obveza može se smatrati svojevrsnom zloporabom položaja i ovlasti, a davanje tim osobama iznos veći od propisanog kao davanje mita, odnosno primanje višeg iznosa od reguliranog primanjem mita“ (Galiot, 2016: 1154). Također, zakonik određuje kako suci i odvjetnici ne smiju primati naknadu veću od određene i da knezovi prilikom kupovine stoke ili hrane istu moraju pošteno platiti (Galiot, 2016: 1154). Osim Vinodolskog zakona koji je postavio temelje u hrvatskom društvu, Galiot (2016) navodi Splitski, Riječki, Zadarski, Lastovski, Korčulanski, Dubrovački, Senjski, Krčki, Iločki, Kastavski i Creski statut. Upravo ovi statuti sadrže inkriminacije koje su svojim obilježjima, najbliži današnjoj regulaciji kaznenih djela mita. Od propisanih kazni u srednjem vijeku za kaznena djela podmićivanja, ističu se ponajprije novčana kazna i mjera zabrane obavljanja dužnosti ili službe (Šimac, 2004: 9). Srednjovjekovno pravo je postavilo temelje suvremenom poznavanju inkriminiranih djela primanja i davanja mita, kao i ostalih koruptivnih kaznenih djela (Galiot, 2016: 1169) (Slika 1).

Slika 1. Vinodolski zakon

Izvor: POVIJEST.HR: Vinodolski zakonik – najstariji pravni dokument na hrvatskom (1288.), URL: <https://povijest.hr/nadanasnjidan/vinodolski-zakonik-najstariji-pravni-dokument-na-hrvatskom-1288/>, Pristupljeno: 19. 06. 2023.

1.3. Korupcija na Balkanu

Sve balkanske zemlje imaju visoku razinu korupcije (Goel i Budak, 2006; Budak i Rajh, 2013 prema Minović i Lazarević-Moravčević, 2016: 246). Postavlja se važno pitanje zašto je korupcija u određenim državama ili sferama izraženija, a u nekima ne? Na ovo pitanje postoji više tvrdnji i mogućih odgovora. Neki tvrde da je ona određena moralom nekog društva budući da se društva razlikuju jedna od drugih po moralu. Drugi pak korupciju promatraju na takav način da zaključuju da jednostavno ima zemalja u kojima se mito oduvijek davao i uvijek će se davati, odnosno u nekim zemljama je prihvaćenije nego u drugim. Prema trećima, ona zavisi od strukture i načina funkcioniranja državne uprave (Bjelajac i Matijašević, 2014: 539).

Nadalje, isti autori navode kako je važno za razumijevanje korupcije te njene visoke ili niske razine zastupljenosti u određenim državama, potrebno odrediti njene uzroke na dvije razine: institucijskoj i osobnoj.

Prilikom prisutnosti korupcije u određenoj instituciji može se reći kako takva institucija nije djelotvorna. „Široko je prihvaćeno mišljenje da ako je neka institucija nepredvidljiva i

nestabilna, ako njeni zaposlenici nisu sigurni za svoju budućnost te ako pokušavaju tu predvidljivost i sigurnost kupiti – rizik traženja i plaćanja mita mnogo je veći“ (Bjelajac i Matijašević, 2014: 540). Na drugoj, odnosno na osobnoj razini do korupcije dolazi ukoliko osoba u određenoj situaciji krši pravila zbog vanjskog ili unutarnjeg pritiska, a u svemu tome ulogu ima nedostatak moralnih vrijednosti (Bjelajac i Matijašević, 2014: 540).

„Uzroci korupcije su različiti od zemlje do zemlje. Oni proizlaze iz lokalnog okruženja i prilika vremena, tradicije u upravljanju, te povijesnog i političkog razvoja zemlje“ (Unija poslodavaca Crne Gore i Koljenović, 2016: 11).

Neki od posebnih uzroka korupcije uključuju:

- kulturu, vrijednosti i tradiciju društva;
- organizacijsku strukturu institucija, proces odlučivanja i sisteme odgovornosti i kontrole (odnosno njihov izostanak);
- slabosti u sistemu nacionalnog integriteta zemlje;
- postojanje nepotrebnih prepreka u poslovnom okruženju, koje stvaraju financijske poticaje za korupciju;
- kvaliteta institucija u državi – njihov administrativni kapacitet odnosno sposobnost za formuliranje, provođenje, praćenje, ocjenu i promjenu politike (Bjelajac i Matijašević, 2014: 540).

1.3.1. Istraživanje korupcije na Zapadnom Balkanu 2010. godine

Na Zapadnom Balkanu razina korupcije je visoka te predstavlja zajednički problem za sve zemlje te regije (UNDOC, 2011 prema Budak i Rajh, 2011: 9). Za zemlje Balkana korupcija je jako važno pitanje jer ima iznimno štetan utjecaj na razvoj društva i ekonomski razvoj. Iz tog razloga je na Balkanu problem korupcije u vrhu najvažnijih problema sa kojima se te zemlje suočavaju, odmah nakon nezaposlenosti i siromaštva. Godine 2010. je provedeno istraživanje pod nazivom „Korupcija na prostoru Zapadnog Balkana“, a proveo ga je UNDOC- Kancelarija Ujedinjenih nacija za drogu i kriminal sa sjedištem u Beču. Kao jedan od najvažnijih podataka stoji kako je svaki šesti punoljetni stanovnik na području Zapadnog Balkana imao direktnu ili indirektnu izloženost iskustvu podmićivanja u periodu od godinu dana. Riječ je o 2 457 00 ljudi, odnosno 16.8% odraslog stanovništva u zemljama Zapadnog Balkana. Ovaj postotak predstavlja 3 grupe ljudi: prva grupa je prosjek stanovništva koje je osobno dalo mito, druga grupa je prosjek stanovništva od kojih je traženo da daju mito i treća grupa je prosjek stanovništva koje je priznalo da je neko od članova njihovog domaćinstva dao mito (Bjelajac i Matijašević, 2014: 540) (Prikaz 1).

Prikaz 1. Izloženost punoljetnog stanovništva Zapadnog Balkana direktnom ili indirektnom podmićivanju tijekom 2010. godine (UNDOC, 2011 prema Bjelajac i Matijašević, 2014: 541)

STANOVNIŠTVO ZAPADNOG BALKANA (%)	
1. Stanovništvo koje je osobno dalo mito	10,3
2. Stanovništvo od kojeg je traženo mito	2,6
3. Stanovništvo čiji je član domaćinstva dao mito	3,9
UKUPNI POSTOTAK	16,8
4. Stanovništvo koje nije bilo izloženo pojavi podmićivanja	83,2

Prema podacima u Prikazu 1, vidljiv je ozbiljan problem korupcije na Balkanu, ali bitno je napomenuti kako postoji i značajan dio stanovništva koji je sposoban reći „ne“ u prilikama kad se od njih traži mito. Prema podacima istraživanja, svaki četvrti građanin se suprotstavio davanju mita. Ipak, kako bi se stekla prava slika o korupciji i zastupljenosti korupcije na Zapadnom Balkanu treba imati u vidu različito stanje u svakoj državi. Ovisno o regiji Balkana, razlikuju se i države po frekvenciji korupcije. U Albaniji je primjerice korupcija kao

pojava veoma rasprostranjena, ali prosječan broj danih mita je znatno manji. Isto tako na Kosovu je rasprostranjenost korupcije znatno manja u odnosu na prosječan broj podmićenih javnih službenika (Bjelajac i Matijašević, 2014: 542) (Prikaz 2).

Prikaz 2. Frekvencija korupcije u državama Zapadnog Balkana tijekom 2010. godine (UNDOC, 2011 prema Bjelajac i Matijašević, 2014: 542)

Države	% stanovništva koji je imao kontakt s javnom administracijom	Prosječna zastupljenost korupcije	Prosječan broj plaćenih mita	Prosječan iznos koji je plaćen (euro)
1. Zapadni Balkan-ukupno	82%	12,5%	5,0	133
2. Albanija	79,7%	19,3%	4,1	43
3. BiH	78,3%	20,7%	5,4	112
4. Hrvatska	87,1%	11,2%	3,6	280
5. Kosovo	69,7%	11,1%	10,2	179
6. Crna Gora	76,7%	9,7%	5,9	233
7. Srbija	87,7%	9,3%	4,6	165
8. Makedonija	74,7%	6,2%	5,9	470

1.3.2. Borba protiv korupcije na Zapadnom Balkanu

U istraživanju koje su proveli Budak i Rajh (2011: 17) s ciljem ispitivanja percepcije poslovnog sektora o korupciji na Zapadnom Balkanu, pokazalo se kako sudionici istraživanja izražavaju čvrsto mišljenje kako je potreban značajan pojedinačni napor u borbi protiv korupcije i kako ključna komponentna treba biti podizanje antikorupcijske svijesti javnosti. Također, kao dobro polazište u borbi protiv korupcije smatraju vraćanje povjerenja građana u institucije.

Budući je korupcija jedna od najprikrivenijih vrsta kriminala, sama borba protiv nje je teška. Prema Web stranici Jeanne Shaheen (2022) tijekom 2022. godine američka senatorica Jeanne Shaheen, predsjednica Pododbora SFRC-a za Europu i regionalnu sigurnosnu suradnju, predstavila je novi dvostranački zakon sa senatorom Rogerom Wickerom pod nazivom *Zakon o demokraciji i prosperitetu Zapadnog Balkana*. Shaheen i Wicker smatraju kako su balkanske zemlje od iznimne vrijednosti za sigurnost Europe tijekom napada Rusije na Ukrajinu. Ovim dvostranačkim zakonom se, osim što jača odnose između SAD-a i Zapadnog Balkana, također bori protiv korupcije. Ovaj zakon će ojačati veze SAD-a i Balkana, proširiti

ekonomske prilike i podržati napore za unapređenje demokracije i iskorjenjivanje korupcije. *Zakonom o demokraciji i prosperitetu zapadnog Balkana* se donosi sljedeće:

- uspostavlja inicijativu za regionalnu trgovinu i gospodarsku konkurentnost, koja bi poduprla demokratsku otpornost, gospodarski razvoj i prosperitet u regiji;
- uspostavlja antikorupcijsku inicijativu koja usmjerava državnog tajnika da pruži tehničku pomoć svakoj zemlji Zapadnog Balkana u razvoju nacionalne strategije za borbu protiv korupcije;
- kodificira dvije američke izvršne uredbe koje bi dale ovlasti za sankcije protiv onih koji prijete miru i stabilnosti na Zapadnom Balkanu i koji su uključeni u koruptivno ponašanje (<https://www.shaheen.senate.gov/news/press/shaheen-wicker-introduce-new-bipartisan-bill-to-support-economic-development-promote-democratic-resilience-and-combat-corruption-in-the-balkans>).

1.4. Korupcija u javnoj upravi

Korupcija predstavlja devijantno ponašanje državnih dužnosnika i javnih službenika koji unatoč svojim službenim dužnostima podliježu tomu s ciljem stjecanja privatnog bogatstva ili statusa za pojedinca, užu obitelji ili grupu ljudi (Dobrić Jambrović i Matijević, 2013: 294). Korupcija je prisutna svugdje, kako u privatnom sektoru, medijima, politici tako i u javnoj upravi. Korupcija u javnoj upravi sa stajališta javnih dužnosti predstavlja zlouporabu javnih ovlasti ili autoriteta u zamjenu za neku vrstu osobne koristi. Službenici javnih upravnih organizacija ne smiju prema drugim građanima doći u položaj onih koji drugima upravljaju ili vladaju, niti ih se treba ni u čemu bitnome izdvajati od ostalih građana koji rade na drugim društvenim poslovima, niti ih shvaćati kao posebnu kategoriju (Tarle 2004: 131).

Kad je u pitanju zakonodavstvo, postoje slične ili pak iste formulacije kaznenog djela korupcije koje imaju sljedeće značajke:

- Jedna od dviju strana u odnosu je službenik s javnim ovlaštenjima, budući da je namjera postići neku pogodnost ili dobitak;
- Mora biti prisutna namjena podmićivanja budući je riječ o djelu koje se ne može učiniti iz nehaja;
- potrebno je dati ili u izgled staviti nagrađivanje zbog službenog akta te je potrebno utvrditi vezu između tih elemenata (Tarle, 2004: 131).

Postoje i dvije strane korupcije; aktivna i pasivna pri čemu aktivna strana korupcije podrazumijeva obećavanje ili davanje dara, preko reda ostvaruje neka prava te na taj način ostvari kazneno djelo putem davanja mita kao i drugih oblika poticanja na pasivnu korupciju

koja uključuje primanje ponude, dara, koristi ili obećanja dara odnosno koristi na službenom ili privatnom položaju i time počini kazneno djelo primanja mita, zlouporabe položaja i ovlasti, protuzakonitog posredovanja i slično (Tarle, 2004: 131).

Korupcija u javnoj upravi nastaje kao posljedica sklapanja nekih štetnih ugovora poput dodjele koncesija, građevinskih radova, statusa nabavljača robe ili izvršitelja usluga pri čemu se ugovara "provizija", zatim dolazi i do nepoštivanja redovne procedure dodjele tih poslova na teret proračunskih sredstava bez nadzora glede; kvalitete, rokova, načina izvođenja tih radova, izigravanja javnih natječaja u civilnom ili vojnom sektoru poslovanja i slično (Tarle 2004: 132).

Sa stajališta legalista, korupcija predstavlja ponašanje koje izobličava formalne dužnosti osoba s javnim ovlaštenjima zbog nekih privatnih probitaka ili zbog stjecanja koristi odnosno prekoračenje ovlaštenja u cilju ostvarivanja privatnih utjecaja (Aras, 2007: 36). Nadalje, kako u svim sektorima tako i u javnom sektoru, korupcija smanjuje gospodarski rast, porast siromaštva, smanjuje kvalitetu stvari koje se rade, uzrokuje iscrpljenost javnosti, potkopava autentičnost politike, utječe na procese prosuđivanja i destabilizira demokratske sustave (Šuman, Klopota i Mahić, 2014: 204).

1.4.1. Korupcija u policiji

Pregledom brojnih domaćih i stranih literatura, uočilo se da nema jedinstvenog pojma koji bi odredio policijsku korupciju budući da se i sama korupcija definira sa više stajališta poput; društvenog, etičkog ili medicinskog (Kesić, 2012: 54). Nadalje, mogu se razlikovati dva pristupa vezana uz policijsku korupciju:

1. uže (konvencionalno) određenje – korupcija u policiji se svodi na zlouporabu policijskih ovlasti kao što je autoritet ili položaj u cilju ostvarenja osobne koristi, obično kroz primanje mita;
2. šire shvaćanje – korupcija u policiji predstavlja sinonim za zlouporabu policijskih ovlasti općenito (Kesić, 2012: 54).

Uzroci koji dovode do policijske korupcije su uvjetovani strukturama policijske organizacije, kao i njenog položaja u društvu, što uključuje: nepotizam, birokraciju, neminovne kontakti s podzemljem kao i nemogućnost apsolutne kontrole svih policajaca (Kralj, 2014: 365). Korupcija u policiji može značajno narušiti suradnju građana sa policijom u kritičnim situacijama što se može pojaviti kao posljedica nepovjerenja u instituciju policije. Kad je u pitanju korupcija u policiji spominje se fenomen pokvarenih jabuka, pa se očito smatra kako je ista ograničena na manji broj neobuzdanih osoba (Kralj, 2014: 365).

Kad je riječ o korupciji u policiji, ona može biti ostvarena sa više strana:

1. odozdo (od strane kriminalaca);
2. sa strane (od građana koji nisu kriminalci, ali u okviru njihovog interesa može biti da se u datom trenutku prekrši zakon);
3. odozgo (od strane organa uprave, općinskih, gradskih, i slično) (Miladinović, 2009: 305).

Postoje tzv. klasifikacije korupcije u policiji koje se dijele na četiri grupe, a to su:

- sitna korupcija u policiji uključuje na primjer uzimanje besplatnih poklona);
- birokratska korupcija u policiji (npr. nezakonito izdavanje dokumenata);
- kriminalna korupcija u policiji (npr. iznuđivanje redovnih isplata od kriminalnih grupa);
- politička korupcija u policiji (npr. odavanje tajnih podataka političarima) (Kesić, 2012: 55).

Nadalje, korupcija u policiji se dijeli na: mikro, mezo i makro korupciju, a njihova podjela je sljedeća:

1. mikro korupcija- uključuje manja krivična djela kao što su iznuda u službi, neopravdano primanje darova u službi i zdravstvu, u školi, policiji i pravosuđu;
2. mezo korupcija- odnosi se na srednji menadžment, u carini, financijskoj policiji, policiji, lokalnoj zajednici i slično;
3. makro korupcija- uključuje različite djelatnosti vlade i javne oglase, gradnju autoputeva, aerodroma, telekomunikacijskim mreža, domove zdravlja, bolnice i slično (Jandosov, 1999; Dobovšek, 2009: 38).

Isto tako, može se uočiti kako policija može ostvariti uspjeh na području sprječavanja i suzbijanja mikro i mezo korupcije dok je makro korupcija previše kompleksna da bi je policajci mogli razumjeti, a samim time sprječavati i uticati na nju (Dobovšek, 2009: 38).

Korupcija koja se javlja u policiji nerijetko prati državnu korupciju što može biti veoma opasno budući da direktno ugrožava prava i slobode građana sa kojima je policija na neki način u kontaktu te onemogućava bilo kakvo suzbijanje korupcije u društvu koje se može provoditi putem programa koji su usmjereni protiv korupcije. Programi protiv korupcije bez obzira na potencijalni konglomerat i normativnu ili faktičku nezavisnost antikorupcijskih timova ili agencija, bez pomoći i podrške policije neće se uspješno implementirati (Miladinović, 2009: 303).

Budući da je jedna od glavnih zadaća policije da provode red i zakon unutar države, sama korupcija se kosi sa tom zadaćom. Samo postojanje korupcije dovodi u pitanje mogućnost ostvarivanja strategije suprotstavljanja korupciji i drugim oblicima kriminaliteta (Miladinović, 2009: 305).

Kad je u pitanju primanje poklona unutar policije, postavlja se pitanje treba li to smatrati oblikom korupcije, a autori Neyroud i Beckley (2001) su dali konkretne argumente koji uključuju tvrdnje za i protiv (Prikaz 3).

Prikaz 3. Argumenti za i protiv primanja poklona u policiji (Neyroud i Beckley, 2001 prema Kesić, 2012: 60-61).

Argumenti ZA	Argumenti PROTIV
Zahvalnost – prirodno je da se pokaže zahvalnost onima koji pružaju javne usluge, dok je nepristojno zahvalnost odbiti	Osjećaj obveze – čak i najmanji poklon neizbježno stvara osjećaj obveze
Beznačajnost – pokloni i besplatne privilegije nisu dovoljno značajni da kupe ili stvore korist	Klizav teren – prihvaćanje poklona vodi do situacije gdje iskušenja postaju neprimjetno veća, a odbijanje veoma teško
Veze sa zajednicom – prihvaćanje poklona i privilegija je nerazdvojno od njegovanja bliskih veza sa zajednicom, na čijim osnovama se gradi „dobar rad policije“	Uklanjanje iskušenja – ne mogu svi policajci donositi ispravne zaključke o tome šta je razumno da se prihvati, zbog čega je pametnije za organizaciju da ukloni iskušenja
Dio policijske kulture – svaki pokušaj da se zabrani ovakva praksa završit će nezadovoljstvom i cinizmom	Stjecanje povlaštenog tretmana – osobe koje nude poklone, u suštini, nastoje da „kupe“ povlašteni tretman
Povjerenje – pokušaji zabrane stavljaju do znanja policajcima da nisu sposobni da donose razborite moralne odluke koje usmjeravaju njihovo ponašanje	

Glavni zaključak je kako će se unatoč čistim namjerama davatelja poklona autoritet policajca kompromitirati budući ga samo prihvaćanje dobara ili usluga obvezuje prema onomu koji ga daruje (Kesić, 2012: 61).

1.4.2. Korupcija u zdravstvu

Zdravstveni sistem se sastoji od velikog broja sudionika te samim time dolazi do brojnih interakcija kao i mogućnosti korupcije. Sudionici se dijele u pet kategorija, a to su:

1. državna tijela (ministar zdravstva, ministarstvo zdravstva, vlada i drugi državni uredi);
2. isplatitelji (socijalno osiguranje, privatno osiguranje, vladin ured);
3. zdravstveni profesionalci (liječnici, farmaceuti i drugi zdravstveni djelatnici);
4. korisnici/pacijenti;
5. dobavljači (farmaceutska industrija i druge industrije medicinskih potrepština)
(Marasović Šušnjara, 2014: 243).

Sama prisutnost i interakcija tolikog broja ljudi otežava mogućnost prepoznavanja potencijalne korupcije te omogućava povećanje postojanja korupcije u zdravstvenom sustavu. U skladu s tim, pojedinci koji su vezani za zdravstveni sistem, mogu biti u iskušenju da zloupotrebe svoj položaj na više načina, bilo za direktnu financijsku korist ili da povećaju svoj utjecaj u društvu (politički utjecaj i moć) kao i da povećaju svoj udio na tržištu (Marasović Šušnjara, 2014: 243).

Isto tako, korupcija u zdravstvu nisu samo plave kuverte koje se daju liječnicima, nego predstavlja puno širi pojam. Nadalje, prije je opasnija bila akademska korupcija u zdravstvu, ali i korupcija u javnim nabavama. U skladu s tim kada bi se dosljedno provodile javne nabave, kada bi bilo više kontrole, to bi vjerojatno donijelo zdravstvu nekih 5-10% više novca u smislu uštede ili dobitka na prihodu (Jovanović 2010: 249).

Postoje četiri skupine kad je u pitanju korupcija u zdravstvu te ih je bitno istaknuti, a to su:
podmićivanje- uključuje plaćanje usluga koje bi pojedinac trebao dobiti u svakom slučaju i koje su njegovo pravo, a plaća ih radi bolje usluge ili zbog manjeg čekanja na red;
krađa- uključuje potkradanje državne imovine od državnih službenika;
birokratska korupcija- državni službenici i političari u okviru svoje pozicije mogu donijeti političke odluke iz financijskih razloga ili u interesu svojih osobnih karijera;
pogrešno informiranje- uključuje situacije kad osoba koja daje informaciju namjerno pogrešno koristi i upućuje pacijenta radi svoje osobne dobiti (Marasović Šušnjara, 2014: 244).
Ono što je razočaravajuće, a pokazalo je istraživanje provedeno 2021. godine jest da je zdravstveni sustav žarište korupcije. Naime, rezultati istraživanja Globalnog korupcijskog

barometra Transparency Internationala za 2021. na razini EU pokazuju da je 29% građana izjavilo kako je koristilo osobne veze kako bi dobili adekvatnu medicinsku skrb, a 6% ispitanika je za zdravstvenu uslugu dalo mito. Kad je u pitanju Hrvatska, u istraživanju za proteklih 12 mjeseci, 15% ispitanika dalo je mito, dok se njih 36% koristilo poznanstvima u javnim klinikama i domovima zdravlja (Kovačević, 2022: 33).

Korupcija u zdravstvenom sistemu povlači negativne posljedice kao što je pad kvalitete liječenja, porast broja oboljelih i umrlih, siromaštvo zbog bolesti, nedostupnost medicinskih usluga, stvaranje nejednakosti i slično. U skladu s tim, pojedinac koji sebi ne može priuštiti da plati određene usluge kako bi prije došao na red, mora više čekati, što utječe na njegovo zdravstveno stanje, osobito ako je riječ o ozbiljnijim bolestima, te na kraju nažalost može rezultirati znatnim pogoršanjem stanja te smrću (Kovačević, 2022: 35).

Liječnici imaju velike mogućnosti da budu izloženi koruptivnom ponašanju budući da imaju velik utjecaj kad je u pitanju donošenje odluka kao što je propisivanje lijekova, odluke o dužini boravka u bolnici, određivanje testiranja i upućivanja pacijenata na dodatne pretrage i preglede (Marasović Šušnjara, 2014: 244).

Jedan od najočitijih oblika korupcije u zdravstvu jest krađa i pronevjera lijekova i novca. Ovakav oblik korupcije se najčešće pojavljuje u obliku malverzacija pri nabavljanju potrošnih sredstava i opreme, uvrštavanjem lijekova na službene popise suprotno zakonskoj proceduri ili bez dostatnih dokaza o njihovoj učinkovitosti, propuštanjem naplate potraživanja (Kovačević, 2022: 39). Osim ovakvih oblika korupcije, prisutna je i korupcija između liječnika i profitnih ustanova koja funkcionira na jednostavnom principu da se od liječnika očekuje povećana potrošnja medicinskih dobara koje nudi neka profitna ustanova, a zauzvrat je liječniku osiguran određeni postotak (Kovačević, 2022: 40).

Korupcija u sportu

Jedan od većih problema kad je sport u pitanju jest korupcija u sportskim institucijama koja se očituje u vidu kockanja, namještanja rezultata preko sudaca i pojedinaca na terenu, varanja zaobilaznjem pravila te korištenjem dopinga (Gajić, 2021: 6). Postoji niz čimbenika koji negativno utječu na poduzetništvo u sportu, a u skladu s tim, prisutna je loša percepcija javnosti kod javno-privatnih partnerstava koja se nisu prikazala u pozitivnom svjetlu koristi, već sasvim suprotno, kao osnovni izvori korupcije i kriminala (Tkalčec, 2010: 3).

Sport je zajedno sa svim drugim područjima izložen korupciji, međutim o tome se jako malo piše te ne postoji velik broj radova na tu temu. Na razvoj korupcije u sportu utječe sljedeće:

Rastuća komercijalizacija sporta, odnosno postojanje kladionica;

Politizacija sporta;

Nedovoljna transparentnost transfera profesionalnih igrača;

Nedovoljna transparentnost trošenja budžetskih sredstava sportskih klubova (Anastovski, 2014).

Također su globalizacija, dobivanje novca, ubrzan porast legalnog i ilegalnog sportskog klađenja kao i tehnološki napredak transformirali načine bavljenja sportom kao i njegovog konzumiranja, što ga čini sve privlačnijim za kriminalne mreže koje idu ka eksploataciji sporta radi nezakonitog profita (UN, 2021).

Tako ilustrativno, istraživanje provedeno među građanima Sjeverne Makedonije, pokazalo je kako je mišljenje da je nogomet sport u kojem je korupcija najviše zastupljena (76,03%) što se i potvrdilo daljnjom analizom gdje je utvrđeno da veoma mali broj ispitanika ima povjerenje u Fudbalski savez Makedonije (FFM) (Anastasovski, Aleksovska-Veličkovska, Ajdini i Vuk, 2013).

Mjere za suzbijanje korupcije

Kad su u pitanju mjere za suzbijanje korupcije u policiji, one se mogu se svrstati u pet strategija koje je potrebno paralelno poduzimati, a to su:

reaktivne mjere (kriminalističko istraživanje, prikrivene policijske radnje, posebne dokazne radnje, disciplinske mjere, procesuiranje itd.),

proaktivna kontrolna strategija (testovi integriteta, poligrafsko testiranje, kontrolne mjere, psihološki i etički testovi),

organizacijsko-sistemske mjere (analiza dobre i loše prakse, rizika, antikorupcijska kontrola), jačanje integriteta u policiji putem implementacije etičkog kodeksa, zaštite zviždača, informatora, uvođenje nagrade za zviždače, anketiranje policajaca i građana o njihovoj percepciji korupcije,

unaprijeđenje menadžmenta ljudskih potencijala s aspekta antikorupcijske politike (uključuje izradu procjena rizika od korupcije za pojedino radno mjesto, vođenje dosjea, rotacija rukovoditelja, istraživanje imovinskog stanja policajaca) (Kralj, 2014: 365-366).

Ono što je od velike važnosti kad je u pitanju suzbijanje korupcije jest suradnja policije sa zajednicom (Dobovšek, 2009: 35). Nadalje, rješavanje problema je isto tako od velike važnosti kad je u pitanju rad u policiji budući da se na taj način istražuje i rješava kriminalitet i održava red i mir. Iako rad u policijskoj zajednici smanjuje mogućnost pojave problema, policajci nisu zainteresirani za takav oblik rada budući da zagovaraju ideju o tradicionalnoj

policijskoj djelatnosti. Isto tako, policija korupciju može sprječavati samo uz podršku društva u cjelini i saradnju sa drugim institucijama i civilnim društvom (Dobovšek, 2009: 36).

Suzbijanje korupcije u zdravstvu je od iznimne važnosti s obzirom da se teži uspješno odgovoriti na trenutne i potencijalne globalne prijetnje za javno zdravlje, kao i na pružanje kvalitetne zdravstvene skrbi svima (Kovačević, 2022: 52).

Neke od mjera za suzbijanje diskriminacije u zdravstvu su:

uspostavljanje cjelovitog zdravstvenog sustava;

sustav koji se temelji na neprofitabilnim načelima;

odvajanje privatnog i javnog zdravstvenog sektora;

edukacija na temu korupcije u medicinskim obrazovnim ustanovama;

lakša dostupnost medicinskih usluga;

kreiranje pravnog okvira za sprječavanje korupcije;

distanciranje sustava od politikantstva;

prijavlivanje korupcije (Kovačević, 2022: 52).

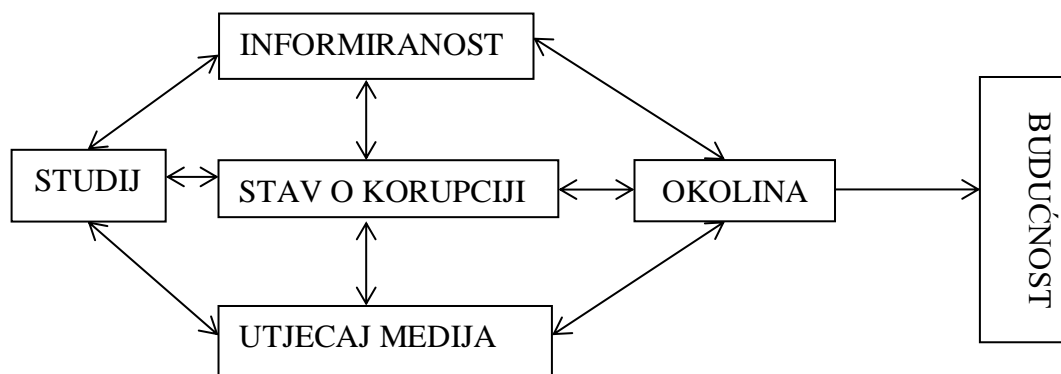
Jedna od najboljih mjera za sprječavanje korupcije u svakom sektoru, pa tako i zdravstvu jest davanje novčanih kazni onima koji primaju mito. To je uradila Austrija, koja u okviru svog Zakona iz 2009.godine ima propisane visoke kazne za mito u svakom obliku, a uključuje svaku vrstu darova koja premašuje 100 eura (Kovačević, 2022: 53).

Nadalje, neke zemlje su primijenile povećanje plaća medicinskim djelatnicima s ciljem smanjenja korupcije, tako je Mađarska 2004. godine povećala plaće zdravstvenim djelatnicima za 50%, ali to nije dalo željeni učinak (Marasović Šušnjara, 2014: 245).

2. METODOLOŠKI I EMPIRIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

Odnos pojedinca unutar sustava i odnos pojedinca i sustava je arhetipski primjer izraza osobnog vrednovanja, kao i same sustavne funkcionalnosti. Unutar sustava postoje institucije koje su istodobno i represivne i temeljene na suradnji pojedinaca i grupa. Isto tako, vrednovanje i društveni uspjeh i dobrobit pojedinca ili grupe ne mora biti u skladu sa zakonima i pravilima koji vrijede unutar nekog institucionalnog sustava ili same države. Ogledan primjer takvog ponašanja i djelovanja koje dovode do cilja bez zadovoljavanja ili čak kršeći kriterije zakona ili pravilnika je pojava korupcije. Ova pojava ujedno nastupa obezvrijeđujući kvalitativne ili kvantitativne dosege drugih pojedinaca ili grupa. Korupcija je pojava u određenom rasponu i frekvenciji raširena u svim društvenim sustavima i institucijama, te samim državama. Stoga su društvena okolina i odgoj pojedinca također varijable koje će utjecati na stav o korupciji. Korupcija ima i neizbrisiv trag politike, odnosno društvenog angažmana. Isto tako, informiranost o korupciji i razumijevanje problema korupcije je ovisno o medijima (TV, internet, novine) te će na kraju imati utjecaja i na samu borbu protiv navedene pojave. Borbu protiv korupcije stoga čini sinergija odluka pojedinca, državnih institucija, politike i informacijskih tokova u društvu.

Interes općeg cilja istraživanja je procesom operacionalizacije izražen pomakom u seriju pitanja u upitniku, čiji odgovori se mogu prikupiti, analizirati i sistematizirati na konkretan način. Postavljena pitanja su izražena u upitniku na specifičan način koji je vezan uz temu završnog rada. Instrumenti kojima prikupljamo i vrednujemo odgovore iz upitnika u svrhu analize su: ljestvice procjene (Likertova ljestvica) kao i frekvencije pojedinih odgovora (Prikaz 4).

Prikaz 4. Dijagram aspekata istraživanja završnog rada „Stavovi studenata o korupciji u Republici Hrvatskoj“

2.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog završnog rada bio je stav studenata i studentica na sveučilištima u Hrvatskoj prema pojavi korupcije u društvu.

Opći cilj je bio prepoznati tokove informiranosti o korupciji, eventualni odnos ili uključenost studenata u korupcijske odnose i kanale kao i utjecaj korupcije na životne odluke. Također se analizira i stav i potreba za djelovanjem protiv korupcije. Uz opći cilj postavljeni su i neki posebni ciljevi: razlike u stavu prema korupciji prema spolu i dobi, informiranost o korupciji, stav o društvenom sektoru u kojem se najčešće javlja korupcija, stav o borbi protiv korupcije, stav o štetnosti korupcije.

2.2. Istraživačka pitanja

Korištena metoda je online anketa s upitnikom kao njezinim mjernim instrumentom. Istraživačka pitanja i stavovi zadovoljavaju kriterije postavljenog cilja, ujedno i zadovoljavaju etičke principe anketiranja sudionika. Sudionici su upoznati s ciljevima rada te je sprovedena anketa anonimna. Google obrazac online upitnika je izrađen unutar domene - Filozofski fakultet u Splitu. Prvi set pitanja u upitniku se odnosi na strukturalna obilježja sudionika. Ova pitanja su se odnosila na spol, dob, mjesto rođenja i stanovanja ispitanika, područje studija, stupanj obrazovanja. Drugi i treći set pitanja ispituje načine informiranosti o korupciji i samoprocjenu istog te osobni stav o korupciji. Osim setova pitanja o osobnom stavu o korupciji (set 3) setovi ostalih pitanja (setovi 2 i 4) su sukladni parametrima životnog okruženja (Prikaz 5) (Poglavlje 6.1.).

Prikaz 5. Operacionalna shema varijabli i indikatora u istraživanju podijeljenih na setove pitanja

NAPOMENA: Pitanja u online upitniku nisu numerirana rednim brojevima.

varijable	metodološka	pitanje pod	indikator
-----------	-------------	-------------	-----------

	razina	brojem	
1 strukturalna obilježja	individualna	1 - 6	spol, dob, mjesto prebivališta, razina studija, područje studiranja
2 informiranost o korupciji	individualna	7, 14, 15	načini informiranja o korupciji
3 osobni stav o korupciji	individualna	8, 9, 13, 16 - 19, 21 - 26	procjena društvene frekventnosti korupcije, pridavanje važnosti štetnosti korupcije, stav o borbi protiv korupcije
4 utjecaj korupcije na životnu okolinu	individualna	10 - 12, 20	je li korupcija prisutna u životu, na koji način utječe na životne odluke i situacije, koliko je korupcija uvjetovana društveno-političkim okolnostima?

2.3. Sudionici istraživanja

U ovom radu u svrhu ispitivanja je dragovoljno sudjelovalo N=100 studenata sa pet sveučilišta u Hrvatskoj što je prigodni uzorak, od čega je muških ispitanika 32 (32%) i ženskih ispitanica 68 (68%). Fakulteti splitskog sveučilišta zastupljeni u ovoj anketi su: Ekonomski fakultet, Fakultet elektronike, strojarstva i brodogradnje, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije, Filozofski fakultet, Kemijsko - tehnološki fakultet, Kineziološki fakultet, Medicinski fakultet, Pomorski fakultet, Pravni fakultet, Prirodoslovno - matematički fakultet, Sveučilišni studijski centar za studije mora, Sveučilišni odjel za stručne studije, Sveučilišni odjel zdravstvenih studija, Umjetnička akademija. Fakulteti zagrebačkog sveučilišta zastupljeni u ovoj anketi su: Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet, Kineziološki fakultet, Grafički fakultet. Nadalje, zastupljeni su anketirani s Filozofskog fakulteta u Zadru, Ekonomskog fakulteta u Dubrovniku i studija informatike u Rijeci (Poglavlje 6.1).

2.4. Postupak provedbe istraživanja

Model anketnog ispitivanja ima svrhu prikupljanja opsežnijih podataka kako bi se izvele generalizacije. Standardiziranjem procesa prikupljanjem podataka oslobođenih konteksta i stvaranjem podataka koji se mogu statistički obrađivati, predmet istraživanja se definira kroz izlazne podatke. Izlazni podaci su: mišljenja, postignuća, ishodi, uvjeti i procjene te se daje mogućnost analize i interpretativna vrijednost kojom se može predstaviti stanje u studentskoj populaciji. Ona pitanja koja očekuju razinu slaganja s iznešenom tvrdnjom koriste brojčanu ordinalnu mjernu ljestvicu Likertovog tipa (1- Uopće se ne slažem; 2- Djelomično se ne slažem; 3- Niti se slažem niti se ne slažem; 4- Djelomično se slažem; 5- U potpunosti se slažem) (Poglavlje 6.1.). Odgovori anketiranih ispitanika su testirani na normalitet distribucije

podataka pomoću Lilliefors - testa, D – vrijednost, p - vrijednost. Za sve analize je korištena vrijednost značajnosti od 5,0% ($P=0,05$). Statistička analiza uključuje: deskriptivnu statistiku, neparametrijske testove za dva (Mann–Whitney U–test) ili tri uzorka (Kruskal–Wallis H-test) kao i testiranje frekvencija odgovora (Hi–kvadrat test, Fisherov egzaktni test) te Kruskal–Wallis ANOVA i prošireni Medijan–test za više od tri uzorka. Post-Hoc Dunn-ov test (koristeći Bonferroni korigiranu vrijednost) se koristi za analizu postojećih razlika između grupa. Podaci su prikazani u tablicama kao i histogramima i poligonima frekvencija. Obrada podataka je izvedena pomoću računalnih programa SPSS verzija 20, StatSoft, Inc. ver. 8, Microsoft Excel 2010. Online anketa je provedena u razdoblju od 15.07. do 17.08. 2023.

2.5. Cilj i hipoteze istraživanja

U sklopu ovog završnog rada je provedeno kvalitativno istraživanje čiji je cilj ispitati stavove studenata o korupciji u društvu. U skladu s ciljem istraživanja postavljene su sljedeće istraživačke hipoteze:

H1: Spol i dob ispitanika ne utječu na stav o korupciji

H2: Među anketiranimima nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji

H3: Anketirani nemaju stav o štetnosti korupcije

H4: Anketirani podržavaju borbu protiv korupcije

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Odgovori anketiranih ispitanika su testirani na normalitet distribucije podataka pomoću Lilliefors testa koji pokazuje statistički značajno odstupanje od normaliteta pri ($P=5,0\%$, $p<0,05$). Odabir statističkih instrumenata je neparametrijski, što obuhvaća frekvencije odgovora (hi – kvadrat test, Fisherov egzaktni test) te usporedbu dvaju (Mann–Whitney U–

test) ili tri uzorka (Kruskal–Wallis H–test) kao i testiranje frekvencija odgovora (Hi–kvadrat test, Fisherov egzaktni test) te Kruskal–Wallis ANOVA i prošireni Medijan-test za više od tri uzorka. Post-Hoc Dunn-ov test (koristeći Bonferroni korigiranu vrijednost) se koristi za analizu postojećih razlika između grupa. Deskriptivna statistika uključuje: %-ni udio, medijan, mod, raspon.

Sastav uzorka je ispitan i razvrstan u četiri glavne skupine: 1. prema spolu, dobi, mjestu prebivališta, fakultetu i razini studiranja (strukturalna obilježja uzorka), 2. informiranost o korupciji, 3. osobni stav o korupciji, 4. utjecaj korupcije na životnu okolinu. Skupine 2. – 4 čine parametre životnog okruženja.

3.1. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA STRUKTURALNIM OBILJEŽJIMA - SPOLU, DOBI, FAKULTETU, RAZINI STUDIRANJA I MJESTU STANOVANJA (PREBIVALIŠTA)

Spol, dob, mjesto stanovanja, fakultet i razina studiranja su varijable strukturalnih obilježja koje čine odgovori na set pitanja 1 (u upitniku pitanja pod 1 – 6). Ispitivani uzorak populacije broji 100 studenata (N=100), od čega je 32 muških studenata (N=32; 32,0%) i 68 studentica (N=68; 68,0%). Postoji statistički značajna razlika u većem udjelu studentica u odnosu na studente u ukupnom uzorku (hi–kvadrat test=24,50, df =1, p<0,05) (Tablica 1, Grafikon 1).

Dob ispitanika je dana u četiri grupe, a ukupno je u rasponu od 18 godina do >25 godina. Studenti i studentice su grupirani prema dobi (godine) u: grupa 1 (18–20), grupa 2 (20–22), grupa 3 (22-24) i grupa 4 (>25). Najmanji broj ispitanih je u dobnoj grupi 1 (N=9; 9,0%), zatim u dobnoj grupi 4 (N =12; 12,0%) dok je u dobnoj grupi 2 najveći broj ispitanih (N=41; 41,0%). Dobna grupa 3 ima ukupno N=38 ispitanika (38,0%). Broj studentica u uzorku je veći unutar dobne grupe 1 (N=6; total 6,0%, frekv. udio 8,82%), dobne grupe 2 (N=31; total 31,0%, frekv. udio 45,59%), dobne grupe 3 (N=26; total 26,0%, frekv. udio 38,24%) u odnosu na studente: grupa 1 (N=3; total 3,0 %;frekv. udio 9,38%), grupa 2 (N=10; total 10,0%, frekv. udio 31,25%) grupa 3 (N=12; total 12,0%, frekv. udio 37,50%). U dobnoj grupi 4 je veći udio studenata (N=7; total 7,0%, frekv. udio 21,88%) u odnosu na studentice (N=5; total 5,0%, frekv. udio 7,35%) (Tablica 2, Grafikon 2, Grafikon 3).

U anketiranju su sudjelovali studenti i studentice s ukupno 16 fakulteta na pet Sveučilišta. Najviše anketiranih je sa Sveučilišta u Splitu (74,0%) i to s Filozofskog fakulteta (17,0%) te Ekonomskog fakulteta (15,0%). Ostali anketirani anketirani pohađaju: Fakultet elektronike, strojarstva i brodogradnje (7,0%), Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije (1,0%), Kemijsko - tehnološki fakultet (2,0%), Kineziološki fakultet (2,0%), Medicinski

fakultet (6,0%), Pomorski fakultet (2,0%), Pravni fakultet (7,0%), Prirodoslovno-matematički fakultet (4,0%), Sveučilišni studijski centar za studije mora (1,0%), Sveučilišni odjel za stručne studije (1,0%), Sveučilišni odjel zdravstvenih studija (7,0%), Umjetnička akademija (2,0%). Fakulteti zagrebačkog sveučilišta zastupljeni u ovoj anketi su: Ekonomski fakultet (5,0%), Filozofski fakultet (8,0%), Kineziološki fakultet (1,0%), Grafički fakultet (1,0%). Nadalje, zastupljeni su anketirani s Filozofskog fakulteta u Zadru (9,0%), Ekonomskog fakulteta u Dubrovniku (1,0%) i studija informatike u Rijeci (1,0%). (Tablica 3, Grafikon 4). Ukupno je zabilježeno 38 smjerova na navedenim fakultetima na kojima anketirani studiraju (Tablica 4).

Razina studiranja pripada strukturalnim obilježjima ispitivanog uzorka u populaciji što pretpostavljeno može imati utjecaja na razinu i način informiranosti o korupciji ili stava vezanog za korupciju. Razina studiranja je dana sljedećim odgovorima: prva godina preddiplomskog studija, druga godina preddiplomskog studija, treća godina preddiplomskog studija, četvrta godina preddiplomskog studija, prva godina diplomskog studija, druga godina diplomskog studija, poslijediplomski studij. Najzastupljenija razina studiranja u ispitivanom uzorku je treća godina preddiplomskog studija kako za studente (N=12; udio u razini studiranja 34,29%) tako i za studentice (N=23; udio u razini studiranja 65,71%). Najmanje je zastupljen poslijediplomski studij (N=2; 2,0%), a zatim četvrta godina preddiplomskog studija (N=5; 5,0%) U uzorku je ukupno više zastupljen preddiplomski studij (N=74; 74,0%) od diplomskog studija (N=24; 24,0%) bez obzira na spol.

Nema statistički značajne razlike u distribuciji broja muških ispitanika (N=31) i ženskih ispitanica (N=67) s obzirom na preddiplomski (N studenti=24; Nstudentice=50) i diplomski studij (Nstudenti=7; Nstudentice=17) (hi-kvadrat s obzirom na spol=0,09, df=1, p=0,77) (Tablica 5, Grafikon 5).

Mjesto stanovanja (prebivalište) ispitanika u uzorku je definirano kao strukturalno obilježje pojedinca. Ukupno je zabilježeno 19 mjesta u kojima su anketirani živjeli. Najviše ispitanika u ovom uzorku je odraslo u velikom gradu u koji prema definiciji u ovom uzorku spadaju Zagreb, Split i Osijek (N=70; 70,0%), a zatim u srednjem i malom gradu (N=29; 29,0%) te 1 ispitanik u općinskom naselju (N=1; 1,0%) (Tablica 6).

Prikaz 6. Strukturalno obilježje uzorka - udio prema spolu, distribucija broja anketiranih prema spolu u odnosu na preddiplomski i diplomski studij

spol	N	udio		preddipl studij	dipl. studij	
------	---	------	--	-----------------	--------------	--

M	32	32,0%	hi-kvad. test=24,50	24	7	hi-kvadrat test=0,09
Ž	68	68,0%	df=1, p<0,05	50	17	df=1, p=0,77
total	100	100,0%	ima razlike	74	24	nema razlike

3.2. SASTAV ISPITIVANOG UZORKA POPULACIJE STUDENATA PREMA PARAMETRIMA ŽIVOTNOG OKRUŽENJA – INFORMIRANOST O KORUPCIJI I UTJECAJ KORUPCIJE NA ŽIVOTNU OKOLINU

U varijable koje čine parametre životnog okruženja u ovom radu svrstavam sljedeće podatke: informiranost o korupciji (u online upitniku set pitanja 2, odgovori na pitanja pod brojem: 7, 14, 15) te utjecaj korupcije na životnu okolinu (u online upitniku set pitanja 4, odgovori na pitanja pod brojem: 10-12 i 20).

3.2.1. Informiranost o korupciji

Informiranost o korupciji odnosno znanje o tomu što je pojam korupcije može pretpostavljeno utjecati na stav o korupciji, a ujedno je ovisna o životnoj okolini ispitanih, odnosno oblikuje informacijsko-empirijski kontekst spoznaje i posljedično stava o korupciji. Uopćeno znanje o pojmu korupcije je dano kroz pitanje broj 7 u kojem su ponuđeni odgovori: da, ne, nešto malo. Najveći broj anketiranih je odgovorom „da“ potvrdio znanje o pojmu korupcija (N=91; 99,0%) dok su odgovor „nešto malo“ potvrdili ostali anketirani (N=9; N=9,0%) što je statistički značajna razlika (hi-kvadrat test=131,22, df=1, p<0,05). Ujedno nije bilo potvrđenog odgovora „ne“.

Nema statistički značajne razlike u odgovorima između spolova (Fisherov egzaktni test p=0,15). Ovakva statistička analiza upućuje na prihvaćanje H1 (spol i dob ne utječu na stav o korupciji) kao i na prihvaćanje H2 (Među anketirani ma nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji). Ujedno se stvara pretpostavka za odbacivanje H3 (Anketirani nemaju stav o štetnosti korupcije) (Tablica 7, Grafikon 6).

Na koje načine se anketirani informiraju o korupciji u RH može pretpostavljati utjecaj na stav o korupciji, ujedno je jedan od čimbenika utjecaja okoline. Pitanje 14 o načinu informiranja je dano s ponuđenim odgovorima: Putem medija (televizija, radio...); Društvene mreže; Od prijatelja; Ostalo (anketirani su sami dopisali odgovor). Najveći broj anketiranih se informira putem medija (televizija, radio...) (N=56, 56,0%) zatim od prijatelja (N=20; 20,0%) i društvenih mreža (N=20, 20,0%). Ukupno su zabilježena 4 odgovora pod ostalo i to kao: sve navedeno, ne informiram se, osobna iskustva te iskustva poznanika i relevantnih medija (N=4,

4,0%) i to s 50% vrijednošću za oba spola ($N_m=N_{\dot{z}}=2$, 50,0%). Općenito, postoji statistička razlika frekvencije načina informiranja - koji su se informirali putem medija i ostalih odgovora (hi-kvadrat test=39,71, $df=2$, $p<0,05$). U uzorku anketiranih 16 studenata ($N=16$, frekv. udio 50,0%, ukupni udio 16,0%) se informira putem medija (televizija, radio), 6 studenata se informira preko društvenih mreža ($N=6$, frekv. udio 18,75%, ukupni udio 6,0%), a 8 studenata od prijatelja ($N=8$, frekv. udio 25,0%, ukupni udio 8,0%). U uzorku anketiranih 40 studentica ($N=40$, frekv. udio 58,82%, ukupni udio 40,0%) se informira putem medija (televizija, radio), 14 studentica se informira preko društvenih mreža ($N=14$, frekv. udio 20,59%, ukupni udio 14,0%), a 12 studentica se informira od prijatelja ($N=12$, frekv. udio 17,65%, ukupni udio 12,0%).

Između spolova nema statistički značajne razlike u distribuciji frekvencija odgovora o načinu informiranja (hi-kvadrat test=0,91, $df=2$, $p>0,05$). Statistička analiza upućuje na prihvatanje H1 (spol i dob ne utječu na stav o korupciji) kao i na prihvatanje H2 (Među anketiranima nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji). Također se stvara pretpostavka za odbacivanje H3 (Anketirani nemaju stav o štetnosti korupcije) (Tablica 8, Grafikon 7, Grafikon 8).

Koji je najbolji način informiranja građana o korupciji? – donosi mišljenje anketiranih koji pretpostavljeno spada pod parametre životnog okruženja, odnosno prihvatanje informacija i razumijevanje navedenog pojma. Pitanje 15 - Koji je, po Vašem mišljenju, najbolji način informiranja građana o korupciji? – je dano s ponuđenim odgovorima: Više kvalitetnih i jasnih sadržaja u dnevnicima, na web stranicama i novinama; Specijalističke emisije na TV u kojima se govori o korupciji; Programi na TV-u za mlade koji bi na zabavan i jednostavan način prikazali ovu problematiku; Ostalo (anketirani su sami dopisali odgovor). Ukupno, najveći broj anketiranih je potvrdio odgovor – „Više kvalitetnih i jasnih sadržaja u dnevnicima, na web stranicama i novinama“ ($N=46$, 46,0%) zatim odgovor – „Programi na TV-u za mlade koji bi na zabavan i jednostavan način prikazali ovu problematiku“ ($N=28$, 28,0%). Odgovor – „Specijalističke emisije na TV u kojima se govori o korupciji“ je najmanje zastupljen s 21 potvrđenim odgovorom ($N=27$, 24,0%). Odgovor – „Ostalo“ je zastupljen ukupno s 2,0% ($N=2$), a uključuje upisane odgovore – „kulturu društva“ i „transparentnost“. Općenito, postoji statistička razlika frekvencija odgovora na pitanje 15 (hi-kvadrat test=8,67, $df=2$, $p<0,05$) s najvećom distribucijom odgovora – „Više kvalitetnih i jasnih sadržaja u dnevnicima, na web stranicama i novinama“. U uzorku 7 anketiranih studenata ($N=7$, frekv. udio 21,88%, ukupni udio 7,0%) smatra kako su – „Programi na TV-u za mlade koji bi na zabavan i jednostavan način prikazali ovu problematiku“ najbolji način za

informiranje o korupciji dok 21 studentica (N=21, frekv. udio 30,88%, ukupni udio 21,0%) smatra isti odgovor najboljim načinom informiranja. Odgovor – „Specijalističke emisije na TV u kojima se govori o korupciji“ najboljim načinom informiranja smatra 10 studenata (N=10, frekv. udio 31,25%, ukupni udio 10,0%) dok isti odgovor potvrđuje 14 studentica (N=14, frekv. udio 20,59%, ukupni udio 14,0%). Odgovor – „Više kvalitetnih i jasnih sadržaja u dnevnicima, na web stranicama i novinama“ najboljim načinom informiranja smatra 14 studenata (N=14, frekv. udio 43,75%, ukupni udio 14,0%) dok isti odgovor potvrđuje 32 studentice (N=32, frekv. udio 47,06%, ukupni udio 32,0%).

Nema statistički značajne razlike između spolova prema odabiru najboljeg načina informiranja o korupciji (hi-kvadrat test=1,72, df=2, p>0,05). Analiza upućuje na prihvatanje H1 (spol i dob ne utječu na stav o korupciji) kao i na prihvatanje H2 (Među anketiranim nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji). Ujedno se stvara pretpostavka za odbacivanje H3 (Anketirani nemaju stav o štetnosti korupcije) (Tablica 9, Grafikon 9, Grafikon 10).

Prikaz 7. Sastav ispitivanog uzorka populacije studenata prema parametrima životnog okruženja – informiranost o korupciji; postoji statistički značajna razlika između odgovora u svakom pitanju, ali između spolova nema statistički značajne razlike

pitanje	informiranost o korupciji		
	informiranost o korupciji	način informiranja	mišljenje o najboljem načinu informiranja
ukupno	*hi-kvadrat test=131,22 df=1, p<0,05	*hi-kvadrat test=39,71 df=2, p<0,05	*hi-kvadrat test=8,67 df=2, p<0,05
između spolova	Fisherov egzakti test p=0,15	hi-kvadrat test=0,91, df=2, p>0,05	hi-kvadrat test=1,72, df=2, p>0,05

* postoji statistički značajna razlika

3.2.2. Utjecaj korupcije na životnu okolinu

Utjecaj korupcije na životnu okolinu je varijabla analizirana kroz individualnu metodološku razinu i u odgovorima na četvrtom setu pitanja u online upitniku (pitanja 10 – 12 i pitanje 20). Utjecaj korupcije ima direktnu poveznicu sa stavom o korupciji i prepoznavanju utjecaja koje ima na društvo. Ujedno pokazuje i osobnu aktivnost anketiranih u okolnostima djelovanja korupcije i time povezane društvene fenomenologije. Odgovori na pitanja donose empirijsko znanje i stav o prisutnosti korupcije u životu, na koji način utječe na životne odluke i situacije

te koliko je korupcija uvjetovana društveno-političkim okolnostima? Uopćeno, traži se direktna poveznica i sudjelovanje u fenomenu korupcije.

Biste li ikada dali mito? - odgovor na pitanje 10 je direktan pokazatelj o eventualnom utjecaju i sudjelovanju korupciji; ponuđeni odgovori su: da i ne. Ukupno je zabilježeno 38 odgovora „da“ 38,0% i 62 odgovora „ne“ 62,0% što je statistički značajna razlika (hi-kvadrat test=11,52, df=1, $p<0,05$).

Distribucija odgovora između spolova nije statistički značajna (hi-kvadrat test=0,0, df=1, $p>0,05$): odgovor „da“ muškarci (N=12, frekv. udio 37,50%, ukupni udio 12,0%), žene (N=20, frekvencijski udio 29,41%, ukupni udio 20,0%); odgovor „ne“ muškarci (N=20, frekv. udio 62,5%, ukupni udio 20,0%), žene (N=42, frekv. udio 61,76%, ukupni udio 42,0%) (Tablica 10, Grafikon 11).

Također nema statistički značajne razlike u distribuciji odgovora u odnosu na dob (hi-kvadrat test=1,93, df=3, $p>0,05$). Navedene statističke analize ukazuju na prihvaćanje H1 i H2 (Tablica 10, Grafikon 11, Grafikon 12).

Ukoliko su na prethodno pitanje odgovorili sa DA od anketiranih je zatražena procjena u kojim situacijama bi dali mito? – pitanje 11, ponuda odgovora na ovo pitanje je: Kako bih se upisao/la na željeni fakultet; Kako bi se zaposlio/la; Kako bih dobio/la bolju zdravstvenu uslugu; Kako bih izbjegao/la kaznu u prometu, Ostalo (anketirani su sami dopisali odgovor). Također, anketirani su odabrali više odgovora ili sve ponuđene odgovore, te su zabilježene distribucije frekvencija pojedinih odgovora. Ukupno, najveći broj anketiranih je potvrdio odgovor – „Kako bih dobio/la bolju zdravstvenu uslugu“ (frekvencija odgovora; total=27, Nmuškarci=8, Nžene=19) zatim – „Kako bih izbjegao/la kaznu u prometu“ (frekvencija odgovora; total=23, Nmuškarci=8, Nžene=15) te „Kako bi se zaposlio/la“ (frekvencija odgovora; total=22, Nmuškarci=9, Nžene=13) i najmanje za – „Kako bih se upisao/la na željeni fakultet“ (frekvencija odgovora; total=9, Nmuškarci=5, Nžene=4). Također, anketirani su dali i odgovor: „za sve bih dao mito jer društvo tako funkcionira“ i „kada bih vidjela da jedino tako mogu ući u obzir“ (Tablica 11).

Utjecaj korupcije na životnu okolinu neposredno se bilježi kroz individualna iskustva neostvarivanja prava ili postizanja životnih ciljeva.

Jeste li Vi ili netko od Vaših bližnjih ikada bili u situaciji da niste ostvarili nešto što želite jer su one osobe koje donose odluke bile korumpirane? – pitanje 12, ponuda odgovora na ovo pitanje je: Da; Ne; Ne znam, nisam o tome razmišljao/la; Imam određene sumnje u korupciju, ali ne mogu sa sigurnošću reći. Ukupno je zabilježeno 44 odgovora „da“ 44,0% i 56 odgovora „ne“ 56,0%, zatim 24 odgovora „Ne znam nisam o tome razmišljao/la“

24,0% te „Imam određene sumnje u korupciju, ali ne mogu sa sigurnošću reći“ što je statistički značajna razlika (hi-kvadrat test=33,17 df=3, $p < 0,05$). Pri tomu postoji statistički značajna razlika između distribucije odgovora „da“ i ostalih odgovora (hi-kvadrat test=8,91, df=2, $p < 0,05$ za odgovor s najvišom frekvencijom $N=24$ od ostalih odgovora) kao i stat. značajna razlika između odgovora „ne“ i ostalih odgovora (hi-kvadrat test=7,29, df=2, $p < 0,05$ za odgovor s najnižom frekvencijom $N=23$ od ostalih odgovora), dok između odgovora „Ne znam, nisam o tome razmišljao/la“ i „Imam određene sumnje u korupciju, ali ne mogu sa sigurnošću reći“ nema statistički značajne razlike u distribuciji odgovora (hi-kvadrat test=0,03, df=2, $p > 0,05$).

Između spolova nije bilo statistički značajne razlike u distribuciji odgovora (hi-kvadrat test=1,84, df=3, $p > 0,05$) kao ni između dobnih skupina (hi-kvadrat test=11,74, df=9, $p > 0,05$). Pri tomu je navise odgovora „Da“ u dobnoj skupini 22-24 godine ($N=19$, frekv. udio 50,0%), dok je frekv. udio najveći u dobnoj skupini >25 godina ($N=8$, frekv. udio=66,67%). a najmanje odgovora „Da“ u dobnoj skupini 18-20 godina uz najmanji frekv. udio ($N=1$, frekv. udio=11,11%) (Tablica 12, Grafikon 13, Grafikon 14, Grafikon 15).

Koliko je korupcija uvjetovana društveno-političkim okolnostima je temeljno u razumijevanju čimbenika okoline i pretpostavke međusobne interakcije korupcije i životne okoline pojedinca. Od anketiranih se tražila procjena političke volje za suzbijanje korupcije.

U Hrvatskoj ne postoji politička volja za suzbijanje korupcije – pitanje 20, koje očekuje razinu slaganja s iznešenom tvrdnjom koristeći brojčanu ordinalnu mjernu ljestvicu Likertovog tipa (1- Uopće se ne slažem; 2- Djelomično se ne slažem; 3- Niti se slažem niti se ne slažem; 4- Djelomično se slažem; 5- U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangju odgovora: Mann–Whitney U–test=980, $z=0,80$, $p > 0,05$, medijan (muškarci, žene)=4; mod (muškarci, žene)=4, udio odgovora 4 (Djelomično se slažem) u ukupnom broju=37,0%. Kod muških ispitanika nije zabilježen odgovor 1 (Uopće se ne slažem).

Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=4,05$, $p > 0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=2,17$, $p > 0,05$. Navedeno upućuje na prihvaćanje H_1 i H_2 kao i odbacivanje H_3 (Tablica 13, Grafikon 16, Grafikon 17).

Prikaz 8. Sastav ispitivanog uzorka populacije studenata prema utjecaju korupcije na životnu okolinu

utjecaj korupcije na životnu okolinu				
pitanje	Biste li ikada dali mito?	U kojim situacijama bi dali mito?	Jeste li Vi ili netko od Vaših bližnjih ikada bili u situaciji da niste ostvarili nešto što želite jer su one osobe koje donose odluke bile korumpirane?	U Hrvatskoj ne postoji politička volja za suzbijanje korupcije?
ukupno	*hi-kvadrat test=11,52, df=1, p<0,05	kako bih dobio/la bolju zdravstvenu uslugu N=27	*hi-kvadrat test=33,17 df=3, p<0,05 **hi-kvadrat test=8,91, df=2, p<0,05 ***hi-kvadrat test=7,29, df=2, p<0,05	-
između spolova	hi-kvadrat test=0,0, df=1, p>0,05	-	hi-kvadrat test=1,84, df=3, p>0,05	Mann–Whitney U–test=980, z=0,80, p>0,05
između dobnih skupina	hi-kvadrat test=1,93, df=3, p>0,05	-	hi-kvadrat test=11,74, df=9, p>0,05	Kruskal–Wallis ANOVA H(df=3,N=100)=4,05, p>0,05 Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=2,17, p>0,05

*statistički značajna razlika/ **„da“ vs ostali odgovori/ *** „ne“ vs ostali odgovori

3.3. OSOBNI STAV O KORUPCIJI - PROCJENA DRUŠTVENE FREKVENTNOSTI KORUPCIJE, PRIDAVANJE VAŽNOSTI ŠTETNOSTI KORUPCIJE, STAV O BORBI PROTIV KORUPCIJE

Kao individualna metodološka razina istraživanja osobni stav je izravna potvrda istraživačkog cilja, a posredno uključuje okolišne čimbenike kao i strukturalna obilježja pojedinaca. U

varijable koje čine parametre osobnog stava o korupciji svrstavam sljedeće podatke dobivene odgovorima na set pitanja 3 u online upitniku: procjena društvene frekventnosti korupcije (odgovori na pitanja pod brojem: 8, 9, 19, 22, 23), pridavanje važnosti štetnosti korupcije (odgovori na pitanja pod brojem: 13, 18, 21, 24, 25, 26) te stav o borbi protiv korupcije (odgovori na pitanja pod brojem: 16, 17).

3.3.1. Procjena društvene frekventnosti korupcije

Društvena frekventnost korupcije je uzročno-posljedično povezana sa stavom o korupciji i životnom okolinom pojedinaca.

Smatrate li da je naše društvo korumpirano? - pitanje 8, ponuda odgovora na ovo pitanje je: Da; Ne, Djelomično. Ukupno je zabilježeno 81 odgovor „Da“ (81,0%), 2 odgovora „Ne“ (2,0%), 17 odgovora „Djelomično“ (17,0%). Statistički postoji značajna razlika unutar uzorka anketiranih (hi-kvadrat-test= 10^{-5} , $df=2$, $p<0,05$) zbog izrazito visokog udjela odgovora „Da“. Muški ispitanici imaju frekvenciju odgovora „Da“ $N=24$ (24,0%, frekv. udio 75,0%), frekvenciju odgovora „Ne“ $N=1$ (1,0%, frekv.udio 3,13%) i frekvenciju odgovora „Djelomično“ $N=7$ (7,0%, frekv. udio 21,88%). Žene imaju frekvenciju odgovora „Da“ $N=57$ (57,0%, frekv. udio 83,82%) frekvenciju odgovora „Ne“ $N=1$ (1,0%, frekv.udio 1,47%) i frekvenciju odgovora „Djelomično“ $N=10$ (10,0%, frekv. udio 14,71%). Između spolova nema statistički značajne razlike (hi-kvadrat-test=1,16, $df=2$, $p>0,05$).

Prema dobnim skupinama nema statistički značajne razlike ($p>0,05$). Statistička analiza pokazuje prihvaćanje H1 (spol i dob ne utječu na stav o korupciji) kao i prihvaćanje H2 (Među i anketiranima nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji). Ujedno se stvara pretpostavka za odbacivanje H3 (Anketirani nemaju stav o štetnosti korupcije) (Tablica 14, Grafikon 18, Grafikon 19).

U kojem sektoru je najčešća korupcija? – pitanje 9, ponuda odgovora na ovo pitanje: Policija, Zdravstvo, Školstvo, Javne nabavke, Sudstvo, Poljoprivreda, Ostalo (anketirani su sami dopisali odgovor). Odgovori su distribuirani slijedom: sudstvo $N=37$ (37%), policija $N=28$ (28,0%), zdravstvo $N=13$ (13,0%), javne nabavke $N=9$ (9,0%), politika $N=5$ (5,0%), ostalo – sve navedeno $N=5$ (5,0%), školstvo $N=2$ (2,0%), poljoprivreda $N=1$ (1,0%). Postoji statistički značajna razlika između odgovora policija i sudstvo u odnosu na ostale odgovore (hi-kvadrat test – $df=4$, $p<0,05$), dok međusobno ti odgovori ne pokazuju statistički značajnu razliku (hi-kvadrat test= $1,85$, $df=1$, $p>0,05$). Između ostalih odgovora nije bilo statistički značajne razlike (hi-kvadrat test – $df=3$, $p>0,05$) (zbog niske frekvencije školstvo i poljoprivreda nisu uzimani u zasebnu analizu).

Distribucija odgovora prema spolu pokazuje statistički značajnu razliku, vidljivu prema frekvenciji odgovora prema politici (veći broj muškaraca, N=4) i zdravstvu (veći broj žena, N=12) (hi-kvadrat test=10,92, df=4, p<0,05) (zbog niske frekvencije školstvo i poljoprivreda nisu uzimani u zasebnu analizu). Sudstvo i policija kao najčešći sektori korupcije su imali najveću distribuciju i prema dobnim grupama (Tablica 15, Grafikon 20, Grafikon 21).

Hrvatska je korumpirana država? - pitanje 19, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=894,5, z= -1,56, p>0,05, medijan (muškarci, žene)=4,5; mod (muškarci)=4, mod (žene)=5; udio odgovora 4 (Djelomično se slažem) u ukupnom broju=33,0%; udio odgovora 5 (U potpunosti se slažem) u ukupnom broju=50,0%. Nije bilo zabilježenog odgovora 1 (Uopće se ne slažem) u uzorku. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA H(df=3,N=100)=3,63, p>0,05; Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=4,72, p>0,05. Statističkom analizom prihvaća se H1 (spol i dob ne utječu na stav o korupciji) kao i prihvaćanje H2 (Među anketiranima nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji) (Tablica 16, Grafikon 22, Grafikon 23).

Korupcija je jako česta u zdravstvenom sustavu? pitanje 22, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Postoji statistički značajna razlika između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=814, z= -2,16, p<0,05, medijan (muškarci)=4, medijan (žene)=5; mod (muškarci, žene)=5; udio odgovora 5 (U potpunosti se slažem) u ukupnom broju=46,0%. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA H(df=3,N=100)=3,63, p>0,05; Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=4,72, p>0,05 (Tablica 17, Grafikon 24, Grafikon 25).

Korupcija je prisutna tijekom upisivanja fakulteta? pitanje 23, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=1048, z= -0,30, p>0,05, medijan (muškarci)=2, medijan (žene)=3; mod (muškarci)=2, mod ,(žene)=3; udio odgovora 2 (Djelomično se ne slažem) u ukupnom broju=20,0%, udio

odgovora 3 (Niti se slažem niti se ne slažem) u ukupnom broju=33,0%. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=1,68, p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=1,42, p>0,05$ (Tablica 18, Grafikon 26, Grafikon 27).

Prikaz 9. Osobni stav o korupciji - procjena društvene frekventnosti korupcije, (zbog niske frekvencije školstvo i poljoprivreda nisu uzimani u zasebnu analizu)

Osobni stav o korupciji - procjena društvene frekventnosti korupcije					
pitanje	Smatrate li da je naše društvo korumpir.?	U kojem sektoru je najčešća korupcija?	Hrvatska je korumpirana država?	Korupcija je jako česta u zdravstvenom sustavu?	Korupcija tijekom upisa fakulteta?
ukupno	* hi-kvadrat-test=10 ⁻⁵ , df=2, p<0,05	sudstvo N=37 (37%), policija N=28 (28,0%) **hi-kvadrat test – df=4, p<0,05 ***hi-kvadrat test=1,85, df=1, p>0,05 ***hi-kvadrat test df=3, p>0,05	medijan=5 mod=5	medijan=4 mod=4	medijan=3 mod=3
između spolova	hi-kvadrat-test=1,16, df=2, p>0,05	*hi-kvadrat test=10,92, df=4, p<0,05	Mann–Whitney U–test=894,5, z= -1,56, p>0,05	*Mann–Whitney U–test=814, z= -2,16, p<0,05	Mann–Whitney U–test=1048, z= -0,30, p>0,05
između dobnih	hi-kvadrat test (p>0,05) frekvencije=0	sudstvo i policija	Kruskal-Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=3,63, p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=4,72, p>0,05$	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=3,63, p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=4,72, p>0,05$	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=1,68, p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=1,42$

* statistički značajna razlika/ ** “sudstvo“ vs „policija“ vs ostali odgovori/ *** ostali odgovori

3.3.2. Pridavanje važnosti štetnosti korupcije

Procjena štetnosti korupcije na društvo je značajna za razumijevanje uloge pojedinca ili grupe u društvu te posljedično razumijevanja važnosti borbe protiv korupcije.

Smatrate li kako bi život bio bolji da nema korupcije? - pitanje 13, ponuda odgovora na ovo pitanje je: Da; Ne. Frekvencija odgovora „Da“ N=95 (95,0%) i frekvencija odgovora

„Ne“ $N=5$ (5,0%) pokazuje statistički značajnu razliku (hi-kvadrat-test=158,4, $df=1$, $p<0,05$). Može se prihvatiti H_1 i H_2 te se odbacuje H_3 (Tablica 19, Grafikon 28).

Korupcija je ozbiljan problem u Hrvatskoj? – pitanje 18, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=1419, $z= -1,62$, $p>0,05$, medijan (muškarci, žene)=5; mod (muškarci, žene)=5; udio odgovora 5 (U potpunosti se slažem) u ukupnom broju=56,0%. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=6,64$, $p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=0,00$, $p>0,05$. Ovakvi stavovi utječu na prihvaćanje hipoteze H_1 i H_2 kao i na odbacivanje H_3 (Tablica 20, Grafikon 29, Grafikon 30).

Korupcija ne utječe samo na pojedinca nego na cijelo društvo? – pitanje 21, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=994,5, $z= -0,87$, $p>0,05$, medijan (muškarci, žene)=5; mod (muškarci, žene)=5; udio odgovora 5 (U potpunosti se slažem) u ukupnom broju=72,0%. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=1,48$, $p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=0,00$, $p>0,05$. Ovakvi stavovi utječu na prihvaćanje hipoteze H_1 i H_2 kao i na odbacivanje H_3 (Tablica 21, Grafikon 31, Grafikon 32).

Korupcija je jedan od razloga napuštanja fakulteta? – pitanje 24, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=988,0, $z= -0,76$, $p>0,05$, medijan (muškarci, žene)=3; mod (muškarci, žene)=3; udio odgovora 3 (Niti se slažem niti se ne slažem) u ukupnom broju=35,0%. Prema dobnim skupinama nije bilo statistički značajne razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=2,70$, $p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=2,97$, $p>0,05$ (Tablica 22, Grafikon 33, Grafikon 34).

Korupcija je jedan od razloga zašto mladi u RH imaju slabe ekonomske i profesionalne prilike? - pitanje 25, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=872,0, $z = -1,70$, $p > 0,05$, medijan (muškarci)=4, medijan (žene)=4,5; mod (muškarci, žene)=5; udio odgovora 5 (U potpunosti se slažem) u ukupnom broju=45,0%. Prema dobnim skupinama se pokazuje statistički značajna razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=9,67$, $p < 0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=12,28$, $p < 0,05$ (Tablica 23, Grafikon 35, Grafikon 36). Post-Hoc Dunn-ov test koristeći Bonferroni korigiranu vrijednost $\alpha=0.0083$ pokazuje razliku u srednjoj vrijednosti rangova između grupa 18-20 godina i 20-22 godine. Ipak, uzimajući u obzir veličinu uzorka, stvarna razlika može biti zanemariva. U teorijskom okviru pristupa razlici odgovora u dobnim skupinama moglo bi se pretpostaviti veća informiranost o definiranom problemu, kao i nastajanje vlastitih iskustava tijekom studija.

Korupcija je jedan od razloga iseljavanja mladih iz RH? - pitanje 26, ponuda odgovora na ovo pitanje uključuje ordinalnu Likertovu ljestvicu u rasponu: (Uopće se ne slažem) 1, 2, 3, 4, 5 (U potpunosti se slažem). Odgovori su potom podvrgnuti analizi pripadajućim statističkim instrumentima.

Nema statistički značajne razlike između spolova prema rangu odgovora: Mann–Whitney U–test=1491,0, $z = -1,03$, $p > 0,05$, medijan (muškarci)=4,5, medijan (žene)=5; mod (muškarci, žene)=5; udio odgovora 5 (U potpunosti se slažem) u ukupnom broju=57,0%. Prema dobnim skupinama nema statistički značajna razlike u odgovorima: Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=7,78$, $p > 0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=0,00$, $p > 0,05$. Ovakvi stavovi utječu na prihvatanje hipoteze H1 i H2 kao i na odbacivanje H3 (Tablica 24, Grafikon 37, Grafikon 38).

Prikaz 10. Pridavanje važnosti štetnosti korupcije - procjena

Pridavanje važnosti štetnosti korupcije - procjena

pitanje	Smatra li kako bi život bio bolji da nema korupcije?	Korupcija je ozbiljan problem u Hrvatskoj?	Korupcija ne utječe samo na pojedinca nego na cijelo društvo?	Korupcija je jedan od razloga napuštanja fakulteta?	Korup. je jedan od razloga zašto mladi u RH imaju slabe ekon. i prof. prilike?	Korupcija je jedan od razloga iseljavanja mladih iz RH?
ukupno	*hi-kvadrat-test=158,4, df=1, p<0,05	medijan=5 mod=5	medijan=5 mod=5	medijan=3 mod=3	medijan=4 mod=5	medijan=5 mod=5
između spolova	-	Mann-Whitney U-test=1419, z=-1,62, p>0,05	Mann-Whitney U-test=994,5, z=-0,87, p>0,05	Mann-Whitney U-test=988,0, z=-0,76, p>0,05	Mann-Whitney U-test=872,0, z=-1,70, p>0,05	Mann-Whitney U-test=1491,0, z=-1,03, p>0,05
između dobnih skupina	-	Kruskal-Wallis ANOVA H(df=3, N=100)=6,64, p>0,05; Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=0,00, p>0,05	Kruskal-Wallis ANOVA H(df=3, N=100)=1,48, p>0,05; Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=0,00, p>0,05	Kruskal-Wallis ANOVA H(df=3, N=100)=2,70, p>0,05; Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=2,97, p>0,05	*Kruskal-Wallis ANOVA H(df=3, N=100)=9,67, p<0,05; Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=12,28, p<0,05	Kruskal-Wallis ANOVA H(df=3, N=100)=7,78, p>0,05; Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=0,00, p>0,05

* postoji statistički značajna razlika između dobne grupe 18-20 i 20-22 godine

3.3.3. Stav o borbi protiv korupcije

Informiranost o korupciji i razumijevanje njenog štetnog utjecaja pridonijet će stavu o borbi protiv korupcije.

Koji je najbolji način borbe protiv korupcije? – pitanje 16, traži se mišljenje anketiranih prema ponuđenim odgovorima: Efikasniji rad sudstva; Veća uključenost političkog vodstva u borbu protiv korupcije; Aktivizam nevladinih organizacija; Edukacija u školama o korupciji i njenoj štetnosti, Kvalitetno informiranje medija o korupciji, Pritisak građana i smjena na izborima onih za koje se veže korupcija. Ukupno, najveći broj anketiranih je potvrdio odgovor – „Pritisak građana i smjena na izborima onih za koje se veže korupcija“ (N=32, 32,0%) zatim odgovor – „Efikasniji rad sudstva“ (N=32, 21,0%), - „Edukacija u školama o korupciji i njenoj štetnosti“ (N=19, 19,0%). Odgovor – „Veća uključenosti političkog vodstva u borbu protiv korupcije“ (N=16, 16,0%) i najmanje frekvencije odgovora – „Aktivizam nevladinih organizacija“ (N=8, 8,0%) i – „Kvalitetno informiranje medija o korupciji“ (N=4, 4,0%).

U daljnjoj analizi odgovor - „Kvalitetno informiranje medija o korupciji“ je izostavljen zbog nedostatka frekvencije među muškarcima (N=0). Između spolova nema statistički značajne razlike u distribuciji odgovora o najboljem načinu borbe protiv korupcije (hi-kvadrat test=2,35, df=4, p>0,05).

U uzorku 2 anketirana studenta (N=2, frekv. udio 6,25%, ukupni udio 2,0%) smatraju kako je – „Aktivizam nevladinih organizacija“ najbolji način borbe protiv korupcije dok isto tako smatra 6 studentica (N=6, frekv. udio 8,82%, ukupni udio 6,0%). Odgovor – „Edukacija u školama o korupciji i njenoj štetnosti“ najboljim načinom borbe protiv korupcije smatra 7 studenata (N=7, frekv. udio 21,88%, ukupni udio 7,0%) dok isti odgovor potvrđuje 12 studentica (N=12, frekv. udio 17,65%, ukupni udio 12,0%). Odgovor – „Efikasniji rad sudstva“ najboljim načinom borbe protiv korupcije smatra 8 studenata (N=8, frekv. udio 25,0%, ukupni udio 8,0%) dok isti odgovor potvrđuje 13 studentica (N=13, frekv. udio 19,12%, ukupni udio 13,0%). Nadalje, odgovor - „Kvalitetno informiranje medija o korupciji“ je zastupljen samo kod studentica (N=4, frekv. udio 58,82%, ukupni udio 4,0%). Odgovor – „Pritisak građana i smjena na izborima onih za koje se veže korupcija“ je zastupljen kod 8 studenata (N=8, frekv. udio 25,0%, ukupni udio 8,0%) i 24 studentice (N=24, frekv. udio 35,29%, ukupni udio 24,0%), odgovor – „Veća uključenosti političkog vodstva u borbu protiv korupcije“ kao najbolji način borbe je zastupljen kod 7 studenata (N=7, frekv. udio 21,88%, ukupni udio 7,0%) dok isti odgovor potvrđuje 9 studentica (N=9, frekv. udio 13,24%, ukupni udio 9,0%). Ovakvi stavovi utječu na prihvatanje hipoteze H1 i H2 kao i na odbacivanje H3, također se može prihvatiti H4 (Anketirani podržavaju borbu protiv korupcije) (Tablica 25, Grafikon 39).

Biste li se uključili u organizacije mladih za borbu protiv korupcije? - pitanje 17, ponuda odgovora na ovo pitanje je: Da; Ne. Frekvencija odgovora „Da“ N=57 (57,0%) i frekvencija odgovora „Ne“ N=43 (43,0%) što pokazuje statistički značajnu razliku u distribuciji (hi-kvadrat-test=3,92, df=1, p<0,05).

Distribucija odgovora između spolova nije statistički značajna (hi-kvadrat test=0,01, df=1, p>0,05): odgovor „da“ muškarci (N=18, frekv. udio 56,25%, ukupni udio 18,0%), žene (N=39, frekvencijski udio 57,35%, ukupni udio 39,0%); odgovor „ne“ muškarci (N=14, frekv. udio 43,75%, ukupni udio 14,0%), žene (N=29, frekv. udio 42,65%, ukupni udio 29,0%).

Također postoji statistički značajna razlika u distribuciji odgovora u odnosu na dob (hi-kvadrat test=10,63, df=3, p<0,05) jedino između dobnih grupa 22-24 godine i >25 godina nema statistički značajne razlike (hi-kvadrat test=0,2, df=3, p>0,05). Ovakvi stavovi utječu na prihvatanje hipoteze H1 i H2 kao i na odbacivanje H3, također se može prihvatiti H4

(Anketirani podržavaju borbu protiv korupcije). Ostale dobne skupine pokazuju trend statistički značajnog porasta frekvencije „da“ o uključivanju u organizacije mladih za borbu protiv korupcije (Tablica 26, Grafikon 40, Grafikon 41), što može značiti bolje informiranje tijekom studija, veću uključenost u probleme zajednice, kao i iskustva samih pojedinaca.

Prikaz 11. Stav o borbi protiv korupcije

odgovori na pitanje - Koji je najbolji način borbe protiv korupcije?	hi-kvadrat test=2,35, df=4, p>0,05 (prema spolu)
ukupno	*hi-kvadrat-test=3,92, df=1, p<0,05
prema spolu	hi-kvadrat test=0,01, df=1, p>0,05
prema dobnim skupinama	*hi-kvadrat test=10,63, df=3, p<0,05 ^a hi-kvadrat test=0,2, df=3, p>0,05

* statistički značajna razlika

^a nema statistički značajne razlike između dobnih grupa 22-24 godine i >25 godina

Postoji određeni paradoks i kontroverza u visokom udjelu odgovora koji favoriziraju sudjelovanje u korupciji ali to nema statističku značajnost.

4. ZAKLJUČAK

Korupcija je loša društvena pojava, a odnosi se na korištenje ovlasti za postizanje vlastite koristi. Korupcijom se krše brojna ljudska prava, narušava se pravednost, dovodi se do razočaranosti građana u vlast i vodstvo države te samim time dolazi do loše kvalitete života. Republika Hrvatska je među korumpiranijim državama Europske Unije, ipak s upitnim nastojanjima da se ista suzbije i spriječi. Kako bi korupcija spriječila, potrebno je sudjelovanje i suradnja građana i vlasti. Potreban je dobar zakonodavni okvir, institucije koje se bore protiv korupcije, kao i aktivni građani. Društvena okolina i odgoj pojedinca također varijable koje će utjecati na stav o korupciji. Korupcija ima i neizbrisiv trag politike, odnosno društvenog angažmana. Isto tako, informiranost o korupciji i razumijevanje problema korupcije je ovisno o medijima (TV, internet, novine) te će na kraju imati utjecaja i na samu borbu protiv navedene pojave. Predmet istraživanja ovog završnog rada bio je strav studenata i studentica na sveučilištima u Hrvatskoj prema pojavi korupcije u društvu. Prepoznaju se opći tokovi informiranosti o navedenoj pojavi, kao i njen utjecaj na životne odluke. Analizira se stav o štetnosti korupcije i potreba za djelovanjem protiv korupcije.

U svrhu ispitivanja je dragovoljno sudjelovalo N=100 studenata sa pet sveučilišta u Hrvatskoj što je prigodni uzorak, od čega je muških ispitanika 32 (32%) i ženskih ispitanica 68 (68%). Fakulteti splitskog sveučilišta zastupljeni u ovoj anketi su: Ekonomski fakultet, Fakultet elektronike, strojarstva i brodogradnje, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije, Filozofski fakultet, Kemijsko - tehnološki fakultet, Kineziološki fakultet, Medicinski fakultet, Pomorski fakultet, Pravni fakultet, Prirodoslovno - matematički fakultet, Sveučilišni studijski centar za studije mora, Sveučilišni odjel za stručne studije, Sveučilišni odjel zdravstvenih studija, Umjetnička akademija. Fakulteti zagrebačkog sveučilišta zastupljeni u ovoj anketi su: Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet, Kineziološki fakultet, Grafički fakultet. Nadalje, zastupljeni su anketirani s Filozofskog fakulteta u Zadru, Ekonomskog fakulteta u Dubrovniku i studija informatike u Rijeci. Istraživanje je provedeno online upitnikom s 26 pitanja i ponuđenim odgovorima koje su anketirani označavali. Istraživačka pitanja i stavovi zadovoljavaju kriterije postavljenog cilja, ujedno i zadovoljavaju etičke principe anketiranja sudionika. Sudionici su upoznati s ciljevima rada te je sprovedena anketa anonimna. Google obrazac online upitnika je izrađen unutar domene - Filozofski fakultet u Splitu.

Statistički je značajno veći broj ženskih ispitanica u odnosu na muške ispitanike, a značajan je stav ispitanica u odnosu na korupciju u zdravstvu u odnosu na ispitanike. Također, postoji

trend statistički značajnog porasta želje o uključivanju u organizacije mladih za borbu protiv korupcije prema starijim dobnim skupinama što može značiti bolje informiranje tijekom studija, veću uključenost u probleme zajednice, kao i iskustva samih pojedinaca. Postoji određeni paradoks i kontroverza u visokom udjelu odgovora koji favoriziraju sudjelovanje u korupciji ali to nema statističku značajnost. Postavljene hipoteze: H1 (Spol i dob anketiranih ne utječu na stav o korupciji) se potvrđuje, H2 (Među anketiranimima nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji) se potvrđuje, H3 (Anketirani nemaju stav o štetnosti korupcije) se ne potvrđuje i prihvaća se alternativna hipoteza kako anketirani imaju stav o štetnosti korupcije, H4 (Anketirani podržavaju borbu protiv korupcije) se potvrđuje.

5. METODOLOŠKA I EMPIRIJSKA ARHIVA

5.1. PITANJA ONLINE UPITNIKA

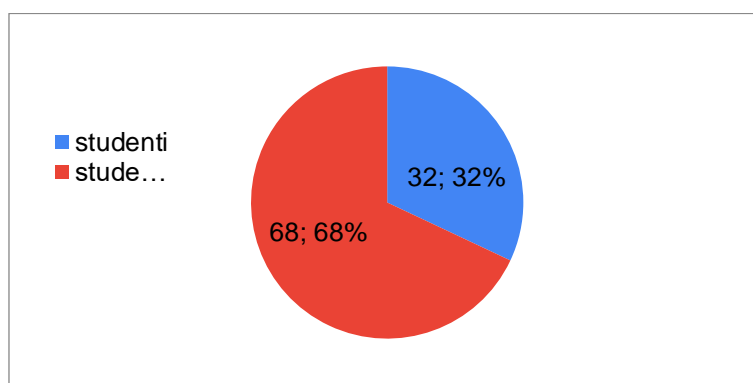
1. Spol? Muško
Žensko
2. Dob? 18-20 godina
20-22 godine
22-24 godine
>25 godina
3. U kojem gradu živite?
4. Na kojem sveučilištu/univerzitetu studirate?
5. Koji je smjer Vašeg studija?
6. Koja ste godina studija?
- prva godina preddiplomskog studija
- druga godina preddiplomskog studija
- treća godina preddiplomskog studija
- četvrta godina preddiplomskog studija
- prva godina diplomskog studija
- druga godina diplomskog studija
- poslijediplomski studij
7. Zna li što je „korupcija“? Da
Ne
Nešto malo
8. Smatrate li da je naše društvo korumpirano?
Da
Ne
Djelomično
9. Prema Vašem mišljenju, u kojem sektoru je najčešća korupcija?
Policija
Zdravstvo
Školstvo
Javne nabavke
Sudstvo
Poljoprivreda
Ostalo
10. Biste li ikada dali mito? Da
Ne
11. Ukoliko ste na prethodno pitanje odgovorili sa DA, kojim biste situacijama dali mito?
Kako bih se upisao/la na željeni fakultet.
Kako bi se zaposlio/la.
Kako bih dobio/la bolju zdravstvenu uslugu.
Kako bih izbjegao/la kaznu u prometu.
Ostalo
12. Jeste li Vi ili netko od Vaših bližnjih ikada bili u situaciji da niste ostvarili nešto što želite jer su one osobe koje donose odluke bile korumpirane?
Da Ne Ne znam, nisam o tome razmišljao/la.
Imam određene sumnje u korupciju, ali ne mogu sa sigurnošću reći.
13. Smatrate li kako bi život bio bolji da nema
14. Na koje načine se informirate o korupciji u RH?
Putem medija (televizija, radio...)
Društvene mreže
Od prijatelja
Ostalo
15. Koji je, po Vašem mišljenju, najbolji način informiranja građana o korupciji? Više kvalitetnih i jasnih sadržaja u dnevnicima, na web stranicama i novinama Specijalističke emisije na TV u kojima se govori o korupciji
Programi na TV-u za mlade koji bi na zabavan i jednostavan način prikazali ovu problematiku
Ostalo
16. Prema Vašem mišljenju, koji je najbolji način borbe protiv korupcije?
Efikasniji rad sudstva
Veća uključenost političkog vodstva u borbu protiv korupcije
Aktivizam nevladinih organizacija
Edukacija u školama o korupciji i njenoj štetnosti
Kvalitetno informiranje medija o korupciji
Pritisak građana i smjena na izborima onih za koje se veže korupcija
17. Biste li se uključili u organizacije mladih za borbu protiv korupcije? Da
Ne
18. KORUPCIJA JE OZBILJAN PROBLEM U HRVATSKOJ. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem.
19. HRVATSKA JE KORUMPIRANA DRŽAVA. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem
20. U HRVATSKOJ NE POSTOJI POLITIČKA VOLJA ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem
21. KORUPCIJA NE UTJEČE SAMO NA POJEDINCA NEGO NA CIJELO DRUŠTVO. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem
22. KORUPCIJA JE JAKO ČESTA U ZDRAVSTVENOM SUSTAVU. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem
23. KORUPCIJA JE PRISUTNA TIJEKOM UPISIVANJA FAKULTETA. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem.
24. KORUPCIJA JE JEDAN OD RAZLOGA NAPUŠTANJA FAKULTETA. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem.
25. KORUPCIJA JE JEDAN OD RAZLOGA ZAŠTO MLADI U RH IMAJU SLABE EKONOMSKE I PROFESIONALNE PRILIKE. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem.
26. KORUPCIJA JE JEDAN OD RAZLOGA ISELJAVANJA MLADIH IZ RH. Uopće se ne slažem. 1 2 3 4 5 U potpunosti se slažem

korupcije? Da Ne

5.2. TABLIČNI I GRAFIČKI PRIKAZ

Tablica 1: Udio spolova u ispitivanom uzorku (N = broj ispitanika)

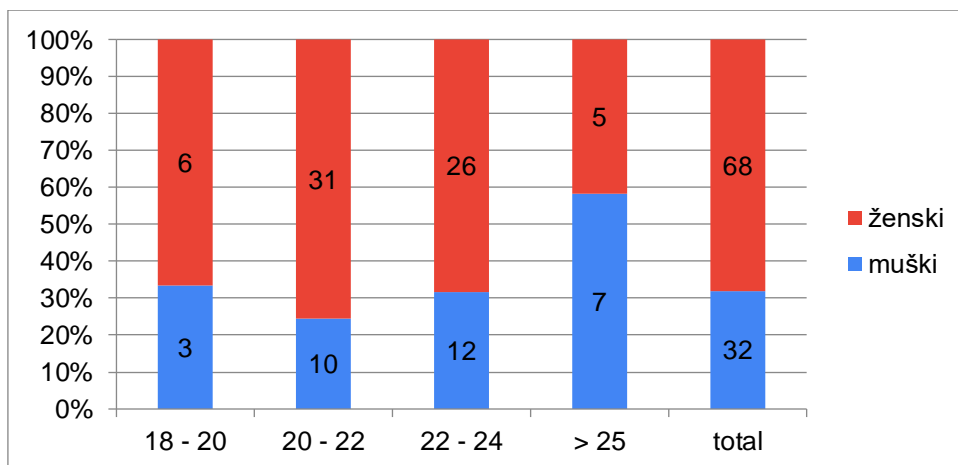
uzorak	N	Udio (%)
studenti	32	32,0
studentice	68	68,0
ukupno	100	100,0

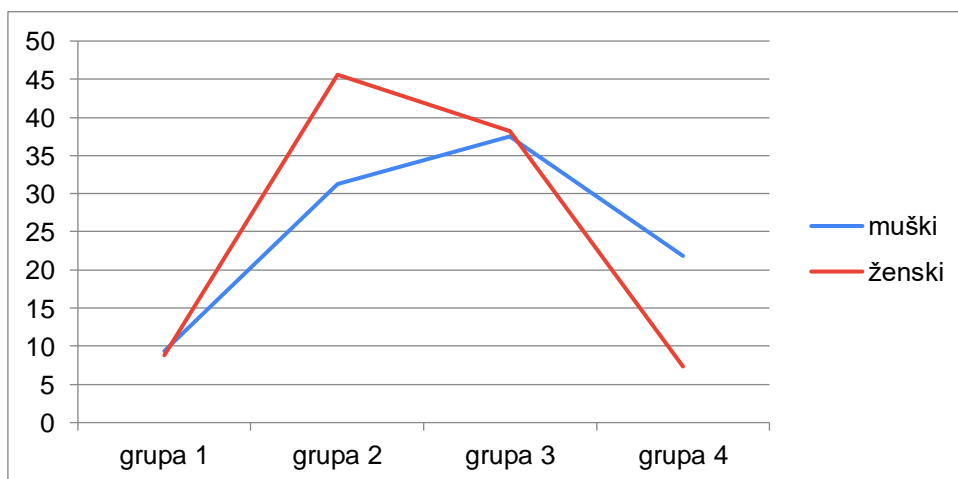
Grafikon 1: Sastav ispitivanog uzorka prema spolu

Tablica 2: Broj i udio ispitanika prema spolu s relativnom frekvencijom spolova u dobnim grupama (godine) ispitivanog uzorka (udio; relativna frekv. udjela spola)

grupa/dob	1 18 - 20	2 20 - 22	3 22 - 24	4 > 25	total
N (M)	3 (3% 9,38%)	10 (10% 31,25%)	12 (12%; 37,50%)	7 (7%; 21,88)	32 (32%)
N (Ž)	6 (6%; 8,82%)	31 (31%; 45,59%)	26 (26%; 38,24%)	5 (5%; 7,35%)	68 (68%)
N (ukupno)	9 (9%)	41 (41%)	38 (38%)	12 (12%)	100%

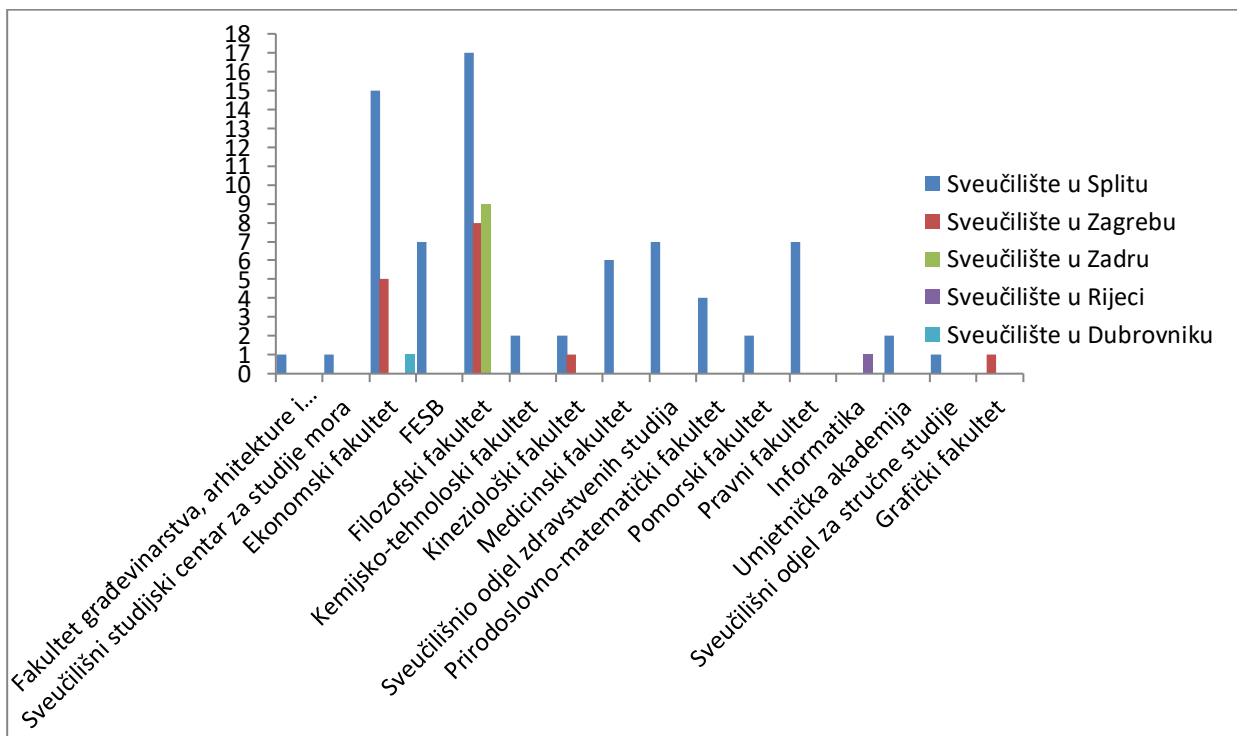
Grafikon 2: Udio ispitanika prema spolu u dobnim skupinama

Grafikon 3: Poligon frekvencija anketiranih prema spolu (udio)

Tablica 3: Zastupljenost fakulteta na pet hrvatskih sveučilišta u anketiranom uzorku ispitanika

	Sveučilište u Splitu	Sveučilište u Zagrebu	Sveučilište u Zadru	Sveučilište u Rijeci	Sveučilište u Dubrovniku
Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu	1 (1,0%)				
Sveučilišni studijski centar za studije mora	1 (1,0%)				
Ekonomski fakultet	15 (15,0%)	5 (5,0%)			1 (1,0%)
FESB	7 (7,0%)				
Filozofski fakultet	17 (17,0%)	8 (8,0%)	9 (9,0%)		
Kemijsko-tehnološki fakultet	2 (2,0%)				
Kineziološki fakultet	2 (2,0%)	1 (1,0%)			
Medicinski fakultet	6 (6,0%)				
Sveučilišni odjel zdravstvenih studija	7 (7,0%)				
Prirodoslovno-matematički fakultet	4 (4,0%)				
Pomorski fakultet	2 (2,0%)				
Pravni fakultet	7 (7,0%)				
Informatika				1 (1,0%)	
Umjetnička akademija	2 (2,0%)				
Sveučilišni odjel za stručne studije	1 (1,0%)				
Grafički fakultet		1 (1,0%)			
TOTAL	74 (74,0%)	15 (15,0%)	9 (9,0%)	1 (1,0%)	1(1,0%)

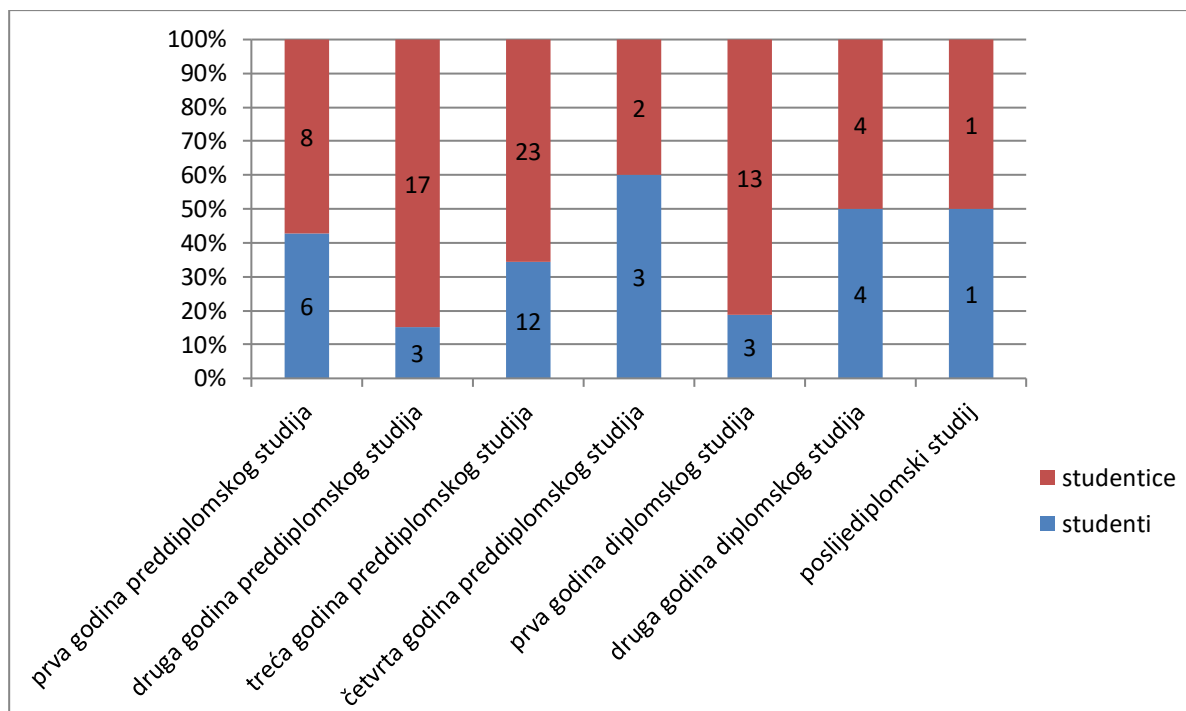
Grafikon 4: Zastupljenost fakulteta na pet hrvatskih sveučilišta u anketiranom uzorku ispitanika

Tablica 4: Pregled studijskih smjerova na kojima studiraju anketirani

Anglistika	Engleski jezik	Matematika	Sociologija
Anglistika i Hispanistika	Filozofija	Menadzment	Talijanski i francuski jezik
Anglistika i pedagogija	Fizioterapija	Multimedija	Turizam
Arhitektura	Francuski	Organska kemija i biokemija	Učiteljski studij
Biologija i kemija	Francuski, Anglistika	Pedagogija i Hrvatski jezik	Upravno pravo
Biologija mora	Grafički dizajn	Poslovna ekonomija	
Brodogradnja	Hrvatski jezik i književnost/Povijest umjetnosti	Pravo	
Dentalna medicina	Informatika	Predskolski odgoj	
Ekonomija	Humanistički smjer	Razredna nastava	
Ekonomija, marketing	Kemijsko inženjerstvo	Sestrinstvo	
Ekonomika poduzetništva	Konzervacija i restauracija	Smjer računovodstvo i financije	

Tablica 5: Razina studiranja anketiranih u uzorku istraživanja

razina studiranja	studenti	udio u razini studiranja	studentice	udio u razini studiranja	total
prva godina preddiplomskog studija	6	42,86	8	57,14	14 (14,0%)
druga godina preddiplomskog studija	3	15,00	17	85,00	20 (20,0%)
treća godina preddiplomskog studija	12	34,29	23	65,71	35 (35,0%)
četvrta godina preddiplomskog studija	3	60,00	2	40,00	5 (5,0%)
prva godina diplomskog studija	3	18,75	13	81,25	16 (16,0%)
druga godina diplomskog studija	4	50,00	4	50,00	8 (8,0%)
poslijediplomski studij	1	50,00	1	50,00	2 (2,0%)
N	32	32,00	68	68,00	100 (100,0%)

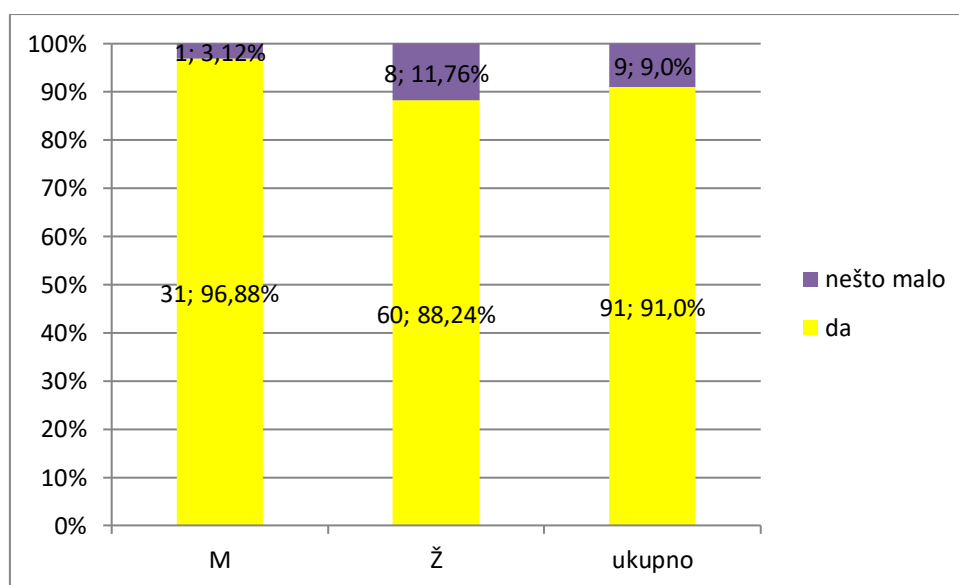
Grafikon 5: Udio u razini studiranja anketiranih u uzorku istraživanja

Tablica 6: Pregled mjesta stanovanja anketiranih u uzorku: veliki gradovi (Osijek, Split i Zagreb), ostalo su srednji i mali gradovi te općinsko naselje

Čakovec	1	1,0%	Omiš	1	1,0%
Dubrovnik	1	1,0%	Opuzen	1	1,0%
Dugi Rat	1	1,0%	Osijek	1	1,0%
Dugopolje	1	1,0%	Pazin	1	1,0%
Đakovo	1	1,0%	Sinj	2	2,0%
Imotski	2	2,0%	Solin	6	6,0%
Kastel Luksic	1	1,0%	Split	55	55,0%
Lećeveica	1	1,0%	Virovitica	1	1,0%
Mostar	1	1,0%	Zadar	8	8,0%
			Zagreb	14	14,0%

Tablica 7: Znanje o pojmu korupcije; M – muškarci, Ž – žene, postoji statistički značajna razlika između spolova u odgovoru „nešto malo“

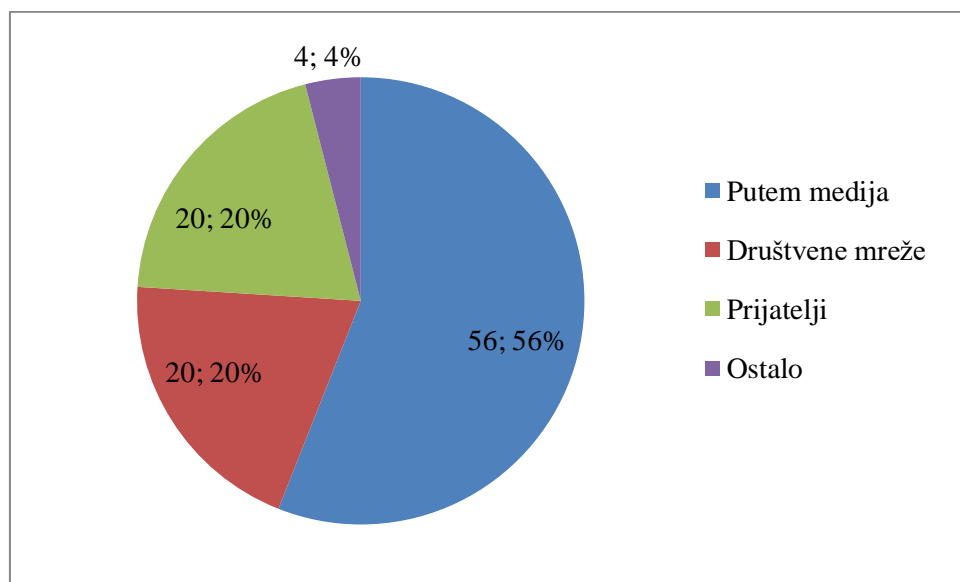
odgovor	N		M	Ž	
da	91 (91,0%)	hi-kvadrat test=131,22, df=1, p<0,05	31 (96,88%)	60 (88,24%)	Fisherov egzaktni test p=0,15
nešto malo	9 (9,0%)		1 (3,13%)	8 (11,76%)	
ne	0	0	0	0	

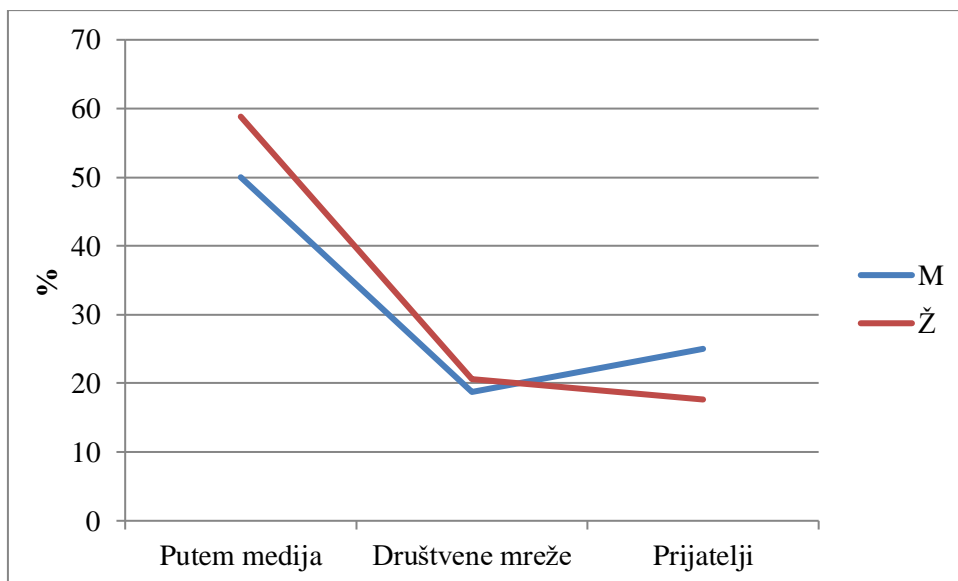
Grafikon 6: Znanje o pojmu korupcije, potvrđeni odgovori u anketi, nije bilo potvrđenih odgovora „ne“; M – muškarci, Ž – žene

Tablica 8: Odgovori anketiranih o njihovom načinu informiranja o korupciji (općenito postoji statistički značajna razlika u većem informiranju putem medija u odnosu na ostale načine informiranja, među spolovima nema statistički značajne razlike)

	odgovori	%	M	relativna frekvencija (%)	Ž	relativna frekvencija (%)
Putem medija	56	56,0	16	50	40	58,82
Društvene mreže	20	20,0	6	18,75	14	20,59
Prijatelji	20	20,0	8	25	12	17,65
	hi-kvadrat test=39,71, df=2, p<0,05		hi-kvadrat test=0,91, df=2, p>0,05			
Ostalo	4	4,0	2	50,0	2	50,0

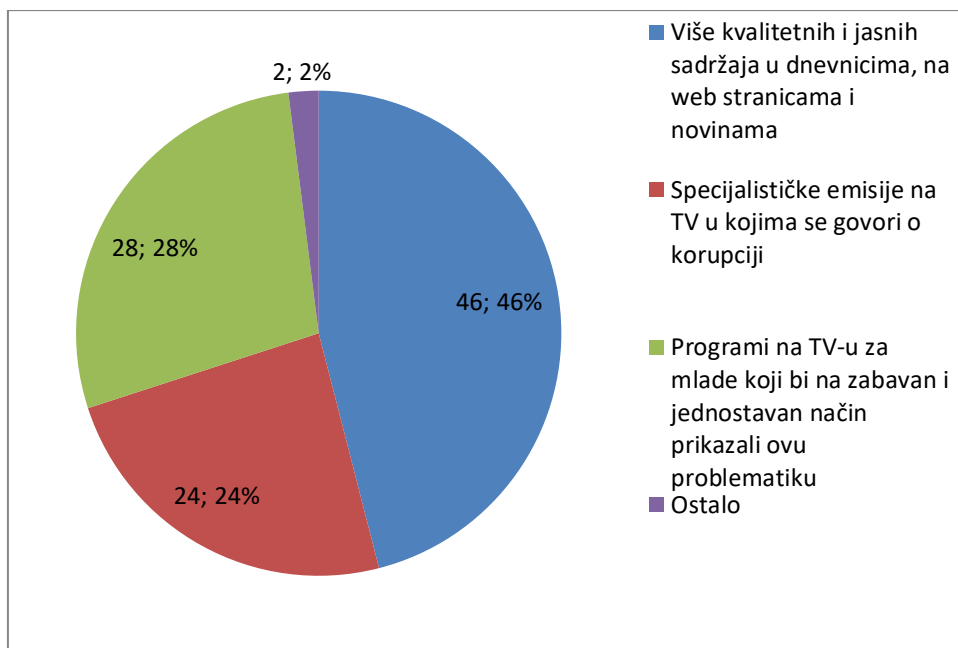
Grafikon7: Odgovori anketiranih o načinu na koji se informiraju o korupciji

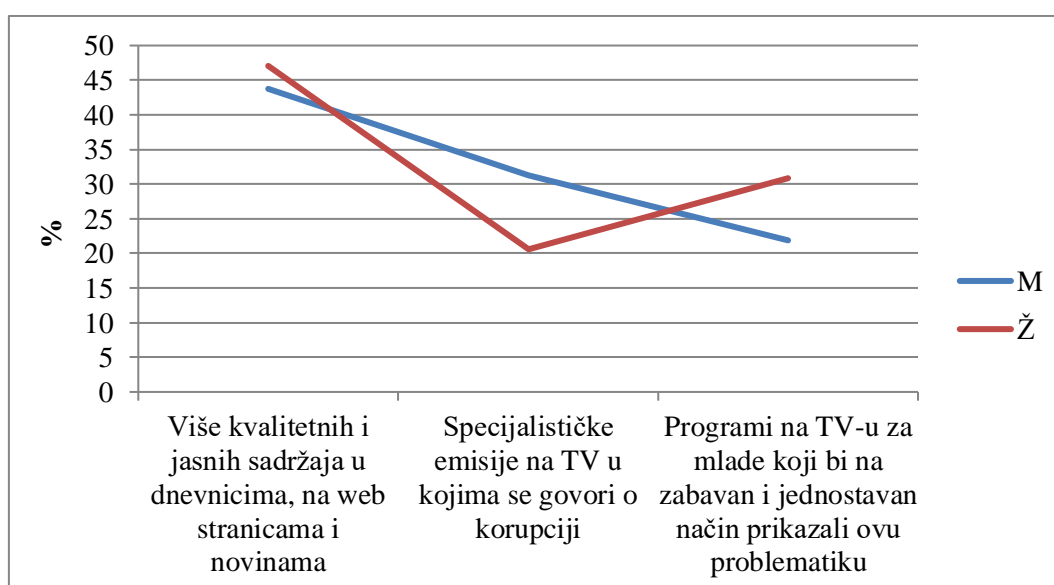
Grafikon 8: Frekvencije distribucija anketiranih o njihovom načinu informiranja o korupciji u odnosu na spol (nema statistički značajne razlike)

Tablica 9: Odgovori anketiranih o najboljem načinu informiranja o korupciji (općenito postoji statistički značajna razlika u distribuciji odgovora, među spolovima nema statistički značajne razlike u distribuciji odgovora)

	odgovori	%	M	relativna frekvencija (%)	Ž	relativna frekvencija (%)
Više kvalitetnih i jasnih sadržaja u dnevnicima, na web stranicama i novinama	46	46	14	43,75	32	47,06
Specijalističke emisije na TV u kojima se govori o korupciji	24	24	10	31,25	14	20,59
Programi na TV-u za mlade koji bi na zabavan i jednostavan način prikazali ovu problematiku	28	28	7	21,88	21	30,88
	hi-kvadrat test=8,67, df=2, p<0,05		hi-kvadrat test=1,72, df=2, p>0,05			
Ostalo	2	2,0	1	50,0	1	50,0

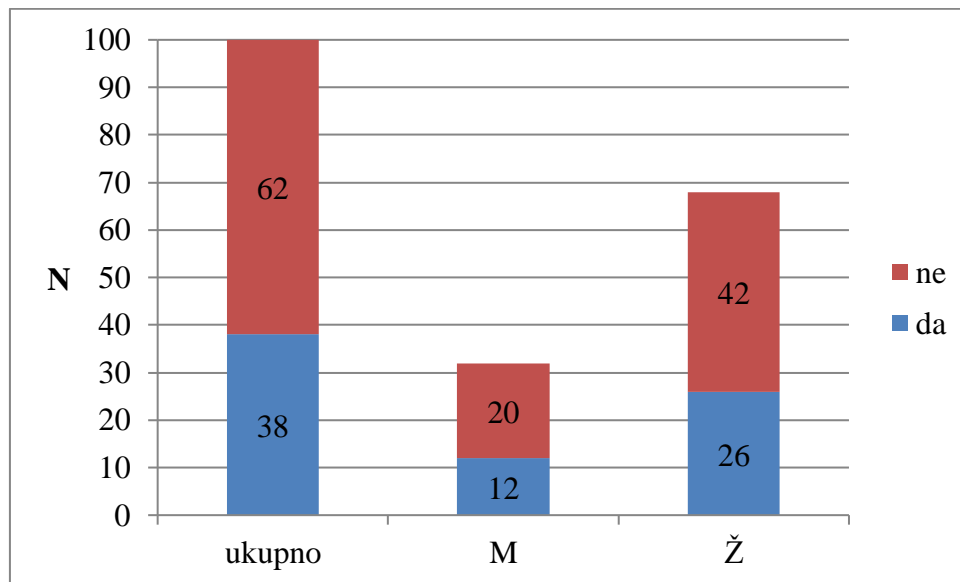
Grafikon 9: Odgovori anketiranih o najboljem načinu informiranja o korupciji

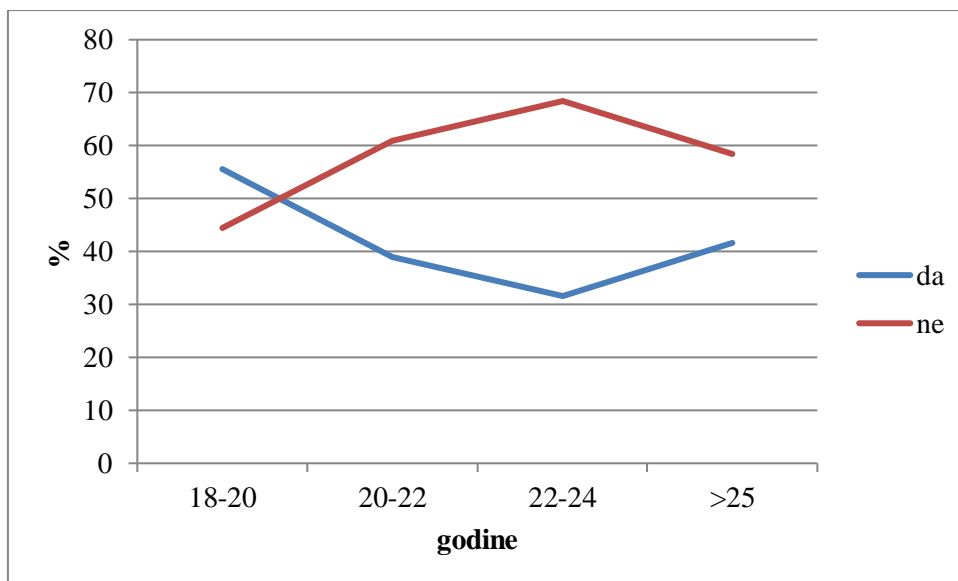
Grafikon 10: Frekvencije distribucija anketiranih o najboljem načinu informiranja o korupciji, analiza u odnosu na spol (nema statistički značajne razlike)

Tablica 10: Odgovori anketiranih na pitanje – Biste li ikada dali mito? (općenito postoji statistički značajna razlika u distribuciji odgovora, među spolovima nema statistički značajne razlike u distribuciji odgovora); za spol i dob su dane relativne frekvencije odgovora

	ukupno	spol		dob (godine)			
		M	Ž	18-20	20-22	22-24	>25
da	38 (38,0%)	12 (37,50%)	26 (29,41%)	5 (55,56%)	16 (39,02%)	12 (31,58%)	5 (41,67%)
ne	62 (62,0%)	20 (62,50%)	42 (61,76%)	4 (44,44%)	25 (60,98%)	26 (68,42%)	7 (58,33%)
total	100 100%	32 32,0%	68 (68,0%)	9 (9,0%)	41 (41,0%)	38 (38,0%)	12 (12,0%)
	hi-kvadrat test=11,52, df=1, p<0,05	hi-kvadrat test=0,0 df=1, p>0,05		hi-kvadrat test=1,93, df=3, p>0,05			

Grafikon 11: Odgovori anketiranih na pitanje - Biste li ikada dali mito? (postoji statistički značajna razlika)

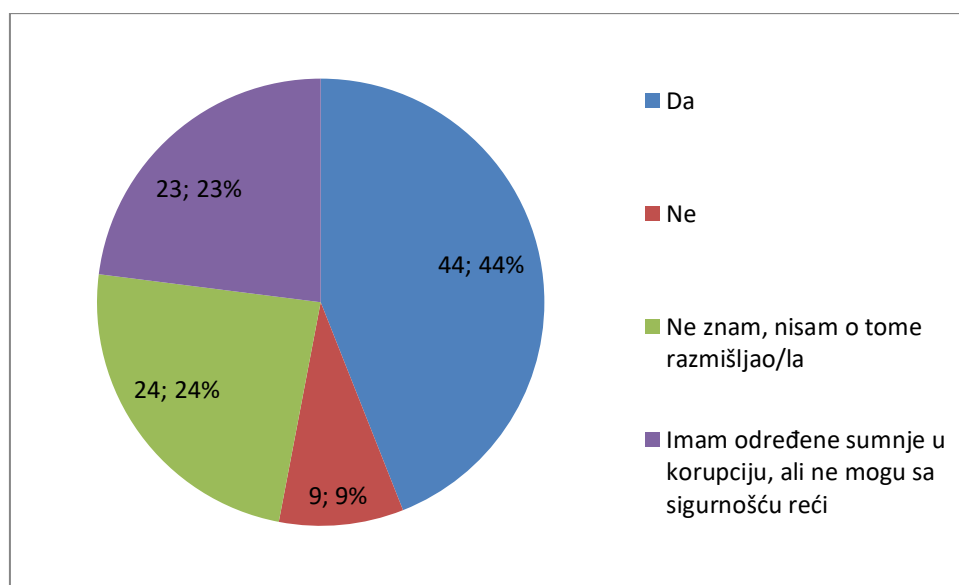
Grafikon 12: Frekvencije odgovora prema dobnim skupinama na pitanje – Biste li ikada dali mito? (nema statistički značajne razlike)

Tablica 11: Frekvencije odabira odgovora na pitanje – U kojim situacijama biste dali mito?

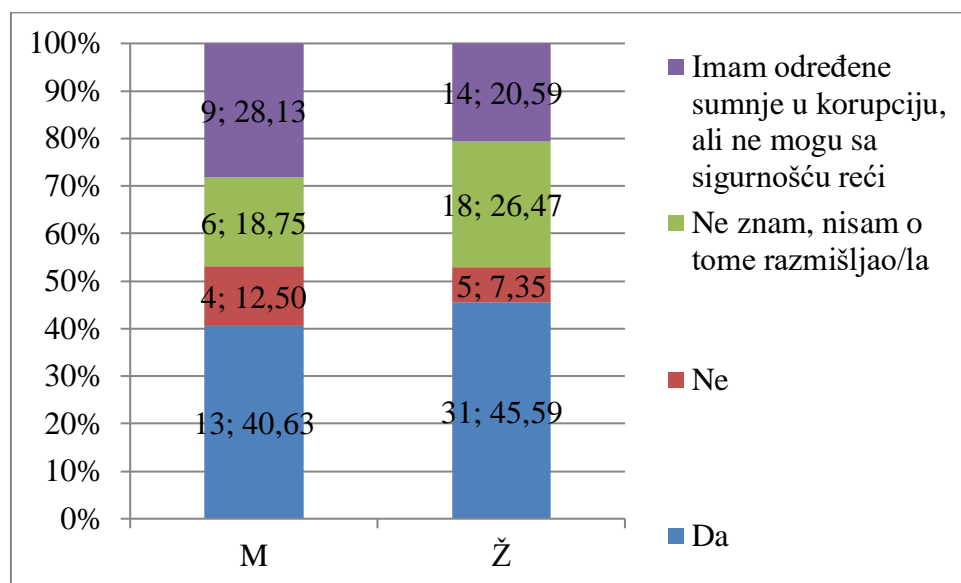
	ukupno	M	Ž
bolja zdravstvena usluga	27	8	19
izbjegavanje kazne u prometu	23	8	15
kako bih se upisao/la na željeni fakultet	9	5	4
kako bih se zaposlio/la	22	9	13

Tablica 12: Jeste li Vi ili netko od Vaših bližnjih ikada bili u situaciji da niste ostvarili nešto što želite jer su one osobe koje donose odluke bile korumpirane? (općenito postoji statistički značajna razlika u distribuciji odgovora, među spolovima nema statistički značajne razlike u distribuciji odgovora); za spol i dob su dane relativne frekvencije odgovora

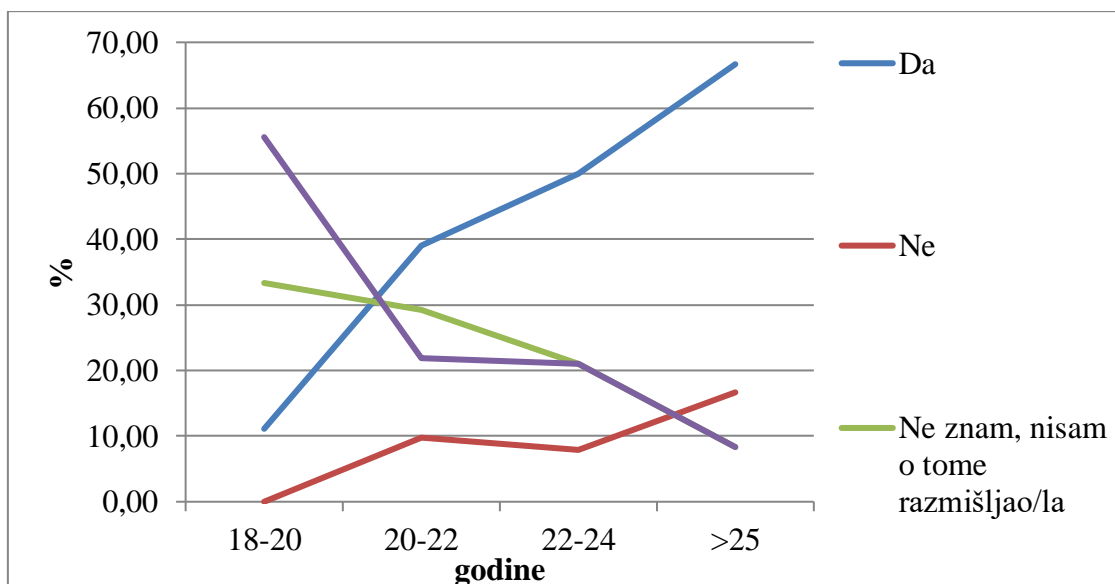
	ukupno	spol		dob (godine)			
		M	Ž	18-20	20-22	22-24	>25
Da	44 44,0%	13 40,63%	31 45,59 %	1 11,11%	16 39,02%	19 50,0%	8 66,67%
Ne	9 9,0%	4 12,50%	5 7,35%	-	4 9,76%	3 7,89%	2 16,67%
Ne znam, nisam o tome razmišljao/la	24 24,0%	6 18,75%	18 26,47 %	3 33,33%	12 29,27%	8 21,05%	1 8,33%
Imam određene sumnje u korupciju, ali ne mogu sa sigurnošću reći	23 23,0%	9 28,13%	14 20,59 %	5 55,56%	9 21,95%	8 21,05%	1 8,33%
total	100 100,0%	32 100,0%	68 100,0 %	9 100,0%	41 100,0%	38 100,0%	12 100,0%
	hi-kvadrat test=33,17 df=3, p<0,05	hi-kvadrat test=1,84, df=3, p>0,05		hi-kvadrat test=11,74, df=9, p>0,05			

Grafikon 13: Ukupni odgovori na pitanje u online upitniku - Jeste li Vi ili netko od Vaših bližnjih ikada bili u situaciji da niste ostvarili nešto što želite jer su one osobe koje donose odluke bile korumpirane?

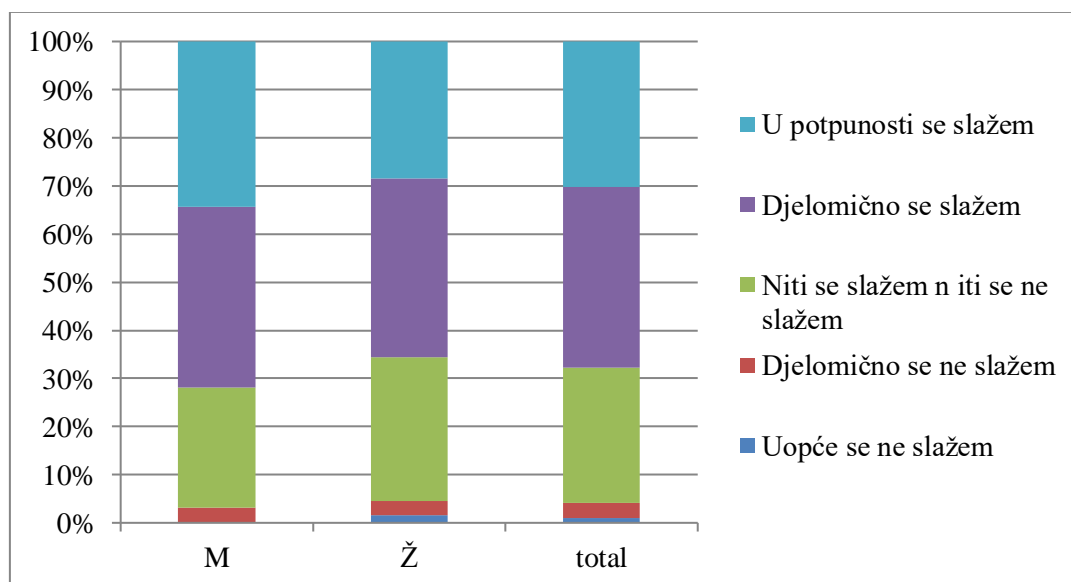
Grafikon 14: Ukupni odgovori na pitanje u online upitniku - Jeste li Vi ili netko od Vaših bližnjih ikada bili u situaciji da niste ostvarili nešto što želite jer su one osobe koje donose odluke bile korumpirane? – u odnosu na spol (nema statistički značajne razlike)

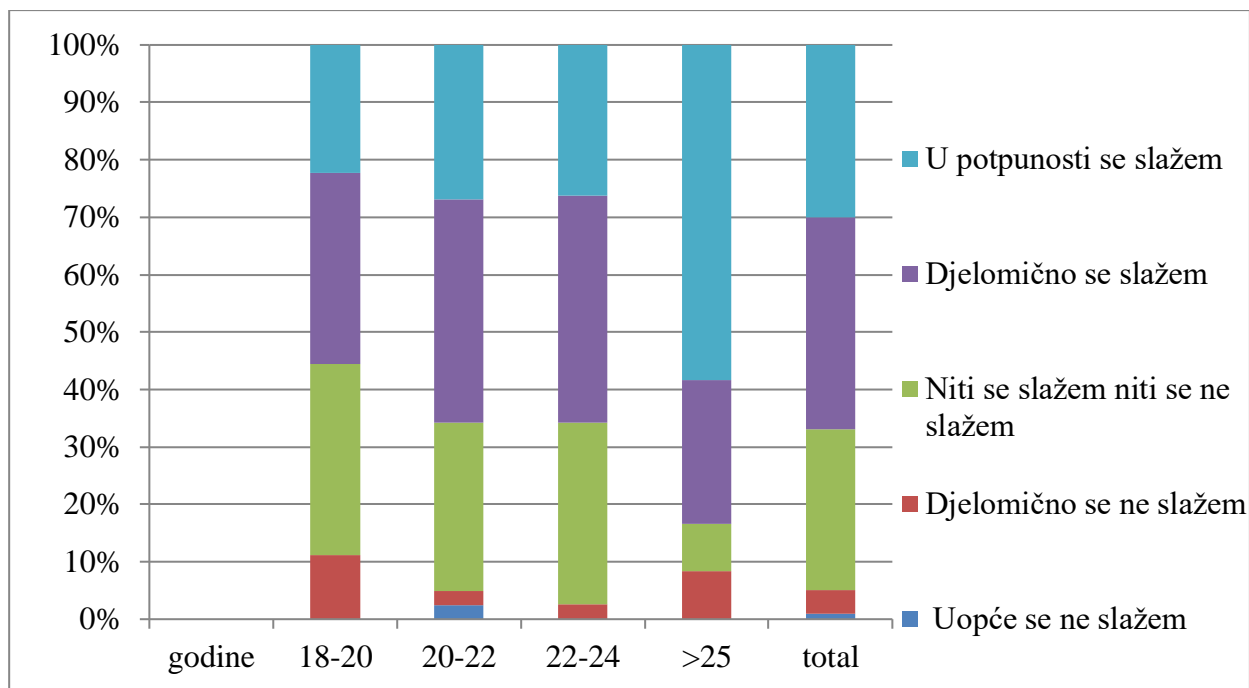
Grafikon 15: Poligon frekvencija odgovora na pitanje u online upitniku - Jeste li Vi ili netko od Vaših bližnjih ikada bili u situaciji da niste ostvarili nešto što želite jer su one osobe koje donose odluke bile korumpirane? – u odnosu prema dobnim skupinama (nema statistički značajne razlike)

Tablica 13: Odgovori na pitanje u online upitniku - U Hrvatskoj ne postoji politička volja za suzbijanje korupcije – anketirani su dali procjenu (1-5) (nema statistički značajne razlike između splova i između dobnih grupa)

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20		1	3	3	2	9
20-22	1	1	12	16	11	41
22-24		1	12	15	10	38
>25		1	1	3	7	12
total	1	4	28	37	30	100
udio(%)	1,0	4,0	28,0	37,0	30,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=4,05, p>0,05;$ Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=2,17, p>0,05$					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M	-	1	8	12	11	4/4
Ž	1	2	20	25	19	4/4
total	1	3	28	37	30	4/5
udio(%)	2,0	3,0	28,0	37,0	30,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=980, $z=0,80, p>0,05$					

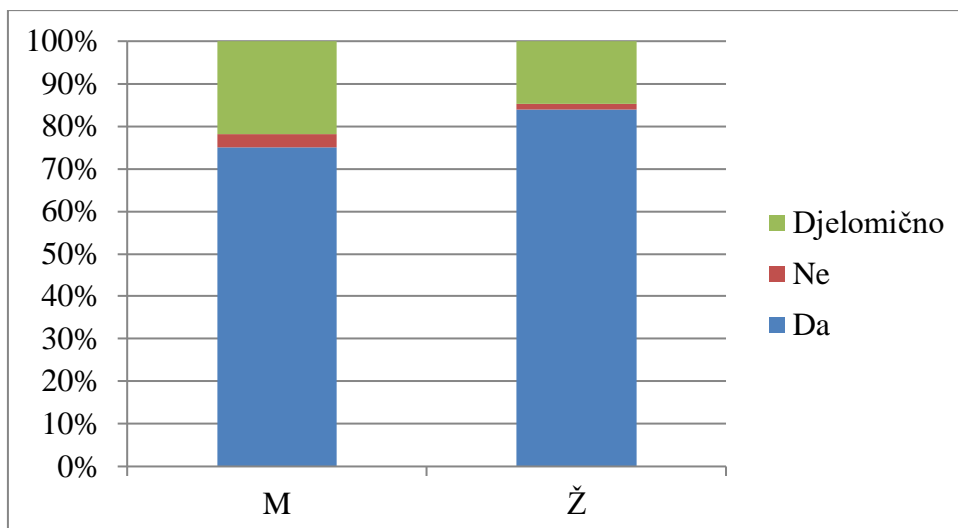
Grafikon 16: Udio procjena prema spolu - postoji li u RH politička volja za suzbijanjem korupcije?

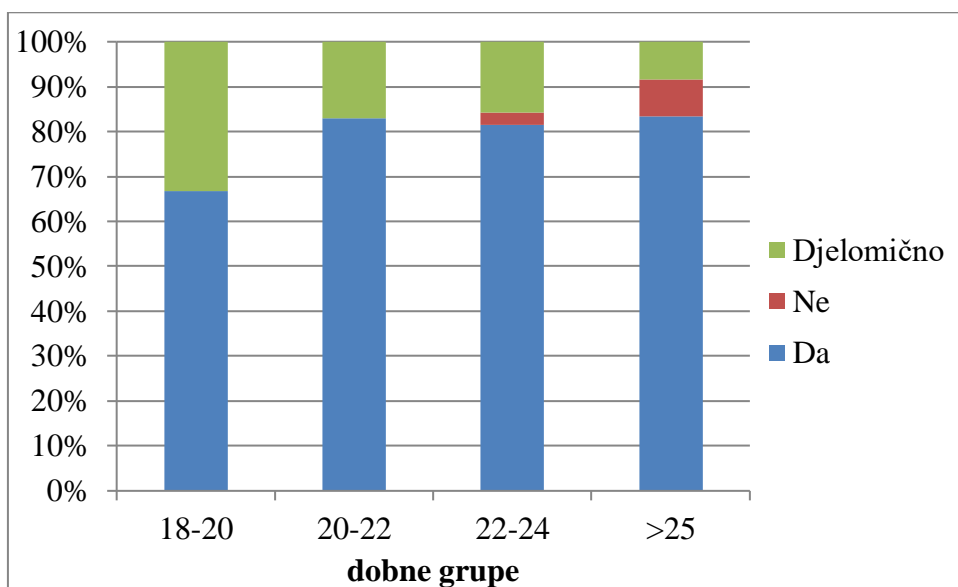
Grafikon 17: Udio procjena u dobnim skupinama o tome postoji li u RH politička volja za suzbijanjem korupcije?

Tablica 14: Procjene društvene frekventnosti korupcije, odgovori - Smatrate li da je naše društvo korumpirano? (postoji statistički značajna razlike između odgovora, ali nema statistički značajne razlike između spolova i dobi anketiranih)

dob/ godine	odgovori		
	Da	Ne	Djelomično
18-20	6		3
20-22	34		7
22-24	31	1	6
>25	10	1	1
ukupno	81	2	17
ukupno	hi-kvadrat-test= 10^{-5} , df=2, $p < 0,05$		
ukupno dob	hi-kvadrat test $p > 0,05$		
spol			
M	24 (75,0%)	1 (3,13%)	7 (21,88%)
Ž	57 (83,82%)	1 (1,47%)	10 (14,71%)
	hi-kvadrat-test=1,16, df=2, $p > 0,05$		

Grafikon 18: Smatrate li da je naše društvo korumpirano? - udio odgovora prema spolovima

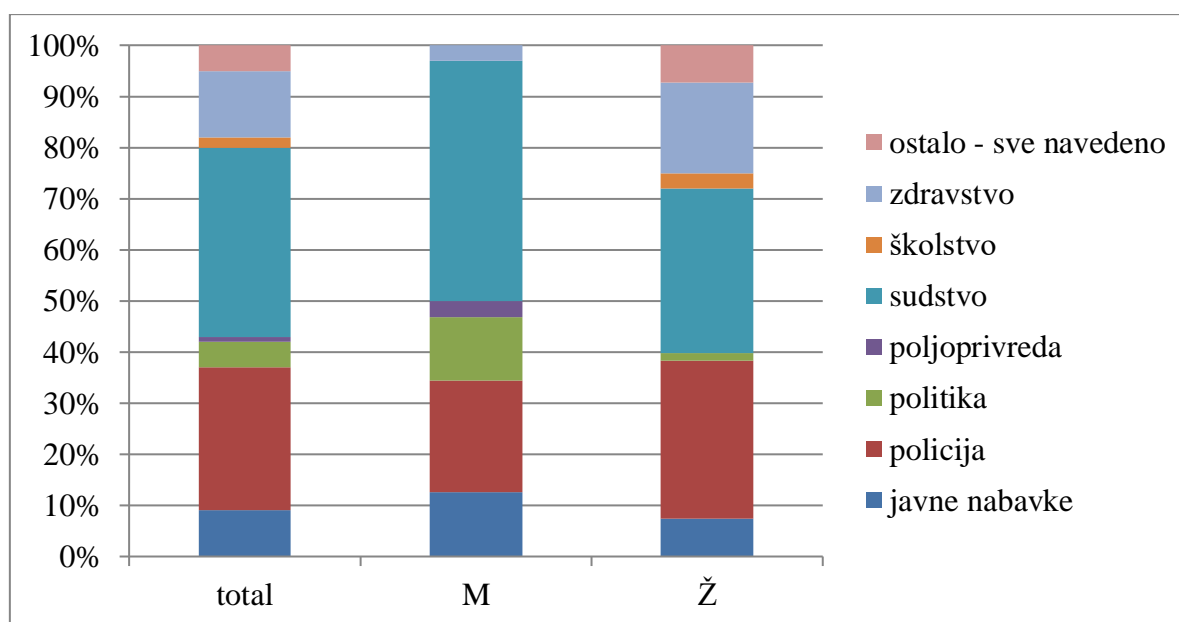

Grafikon 19: Smatrate li da je naše društvo korumpirano? - udio odgovora prema dobnim grupama

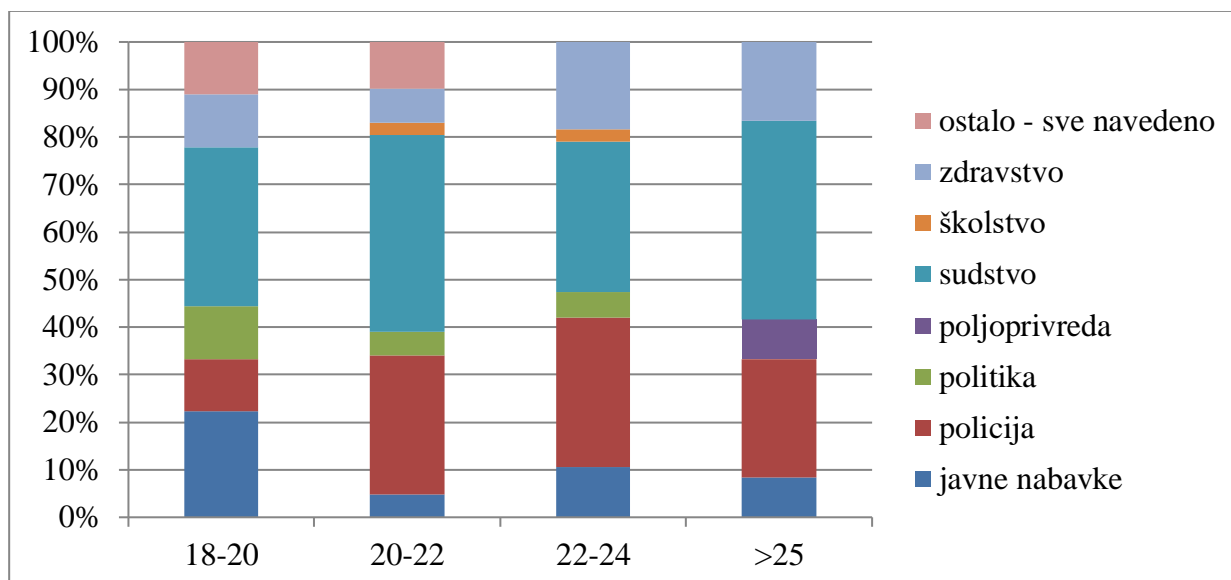
Tablica15: Procjene društvene frekventnosti korupcije, odgovori - U kojem sektoru je najčešća korupcija? (postoji statistički značajna razlike u ukupnim odgovorima, kao i između spolova)

	N	M	Ž	18-20	20-22	22-24	>25
javne nabavke	9	4	5	2	2	4	1
%	9,0	12,50	7,35	22,22	4,88	10,53	8,33
policija	28	7	21	1	12	12	3
%	28,0	21,88	30,88	11,11	29,27	31,58	25,0
politika	5	4	1	1	2	2	
%	5,0	12,50	1,47	11,11	4,88	5,26	
poljoprivreda	1	1					1
%	1,0	3,13					8,33
sudstvo	37	15	22	3	17	12	5
%	37,0	46,88	32,35	33,33	41,46	31,58	41,67
školstvo	2		2		1	1	
%	2,0		2,94		2,44	2,63	
zdravstvo	13	1	12	1	3	7	2
%	13,0	3,13	17,65	11,11	7,32	18,42	16,67
ostalo - sve navedeno	5		5	1	4		
%	5,0		7,35	11,11	9,76		
total	100	32	68	9	41	38	12
%	100,0	32	68,00	9,00%	41,00%	38,00%	12,00%
razlika u distribuciji odgovora	*hi-kvadrat test – df=4, p<0,05		**hi-kvadrat test=10,92, df=4, p<0,05		-		

* odnosi se na policiju i sudstvo u odnosu na ostale odgovore/ ** zbog razlike u frekvenciji odgovora policija i zdravstvo

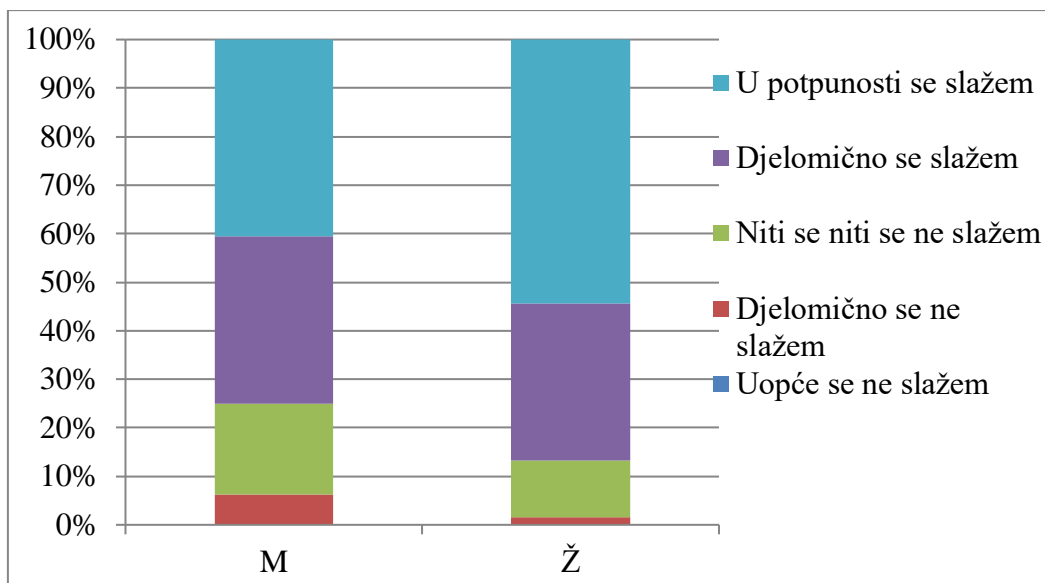
Grafikon 20: U kojem sektoru je najčešća korupcija? - udio odgovora prema spolovima

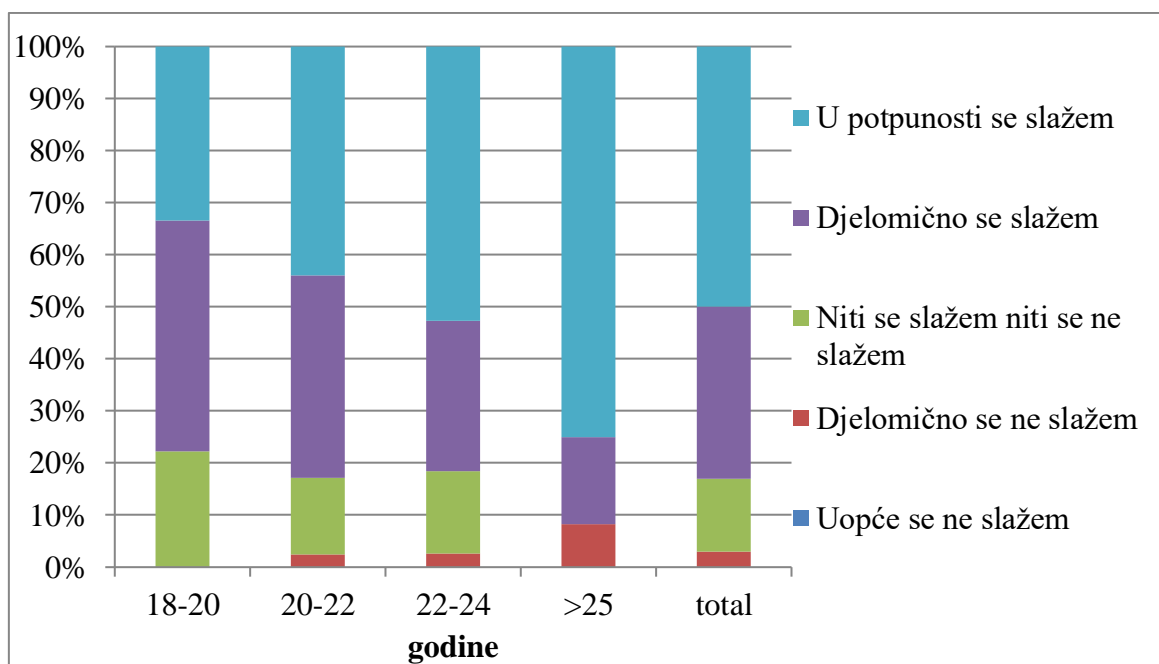
Grafikon 21: U kojem sektoru je najčešća korupcija? - udio odgovora prema dobnim grupama

Tablica 16: Odgovori na pitanje u online upitniku - Hrvatska je korumpirana država? – anketirani su dali procjenu (1-5)

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20			2	4	3	9
20-22		1	6	16	18	41
22-24		1	6	11	20	38
>25		1		2	9	12
total		3	14	33	50	100
udio(%)		3,0	14,0	33,0	50,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=4,05, p>0,05;$ Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=2,17, p>0,05$					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M	-	2	6	11	13	4,5/4
Ž	-	1	8	22	37	4,5/5
total	-	3	14	33	50	5/5
udio(%)	-	3,0	14,0	33,0	50,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=894,5, $z=-1,56, p>0,05$					

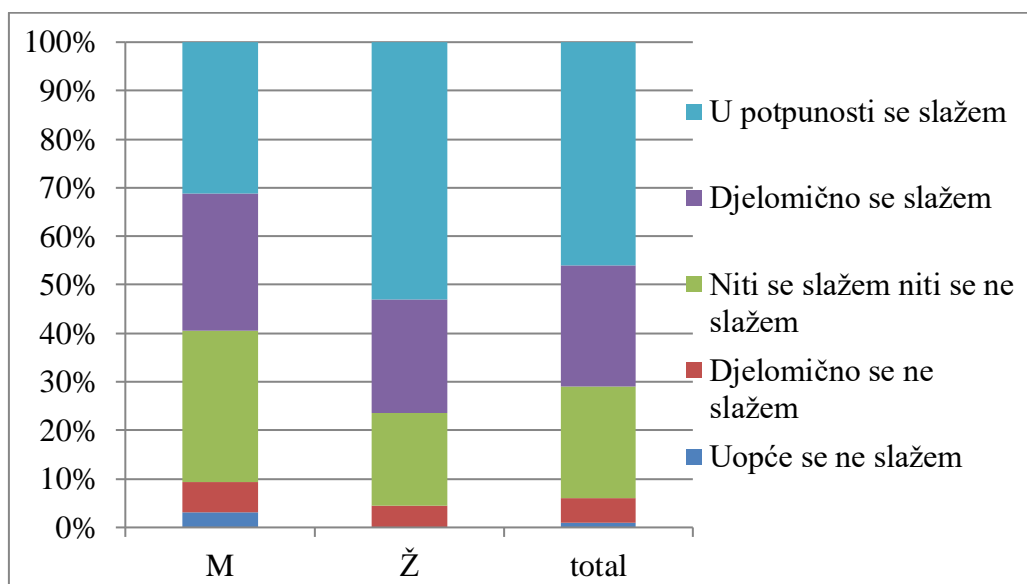
Grafikon 22: Udio procjena – Hrvatska je korumpirana država? - frekvencije prema spolu

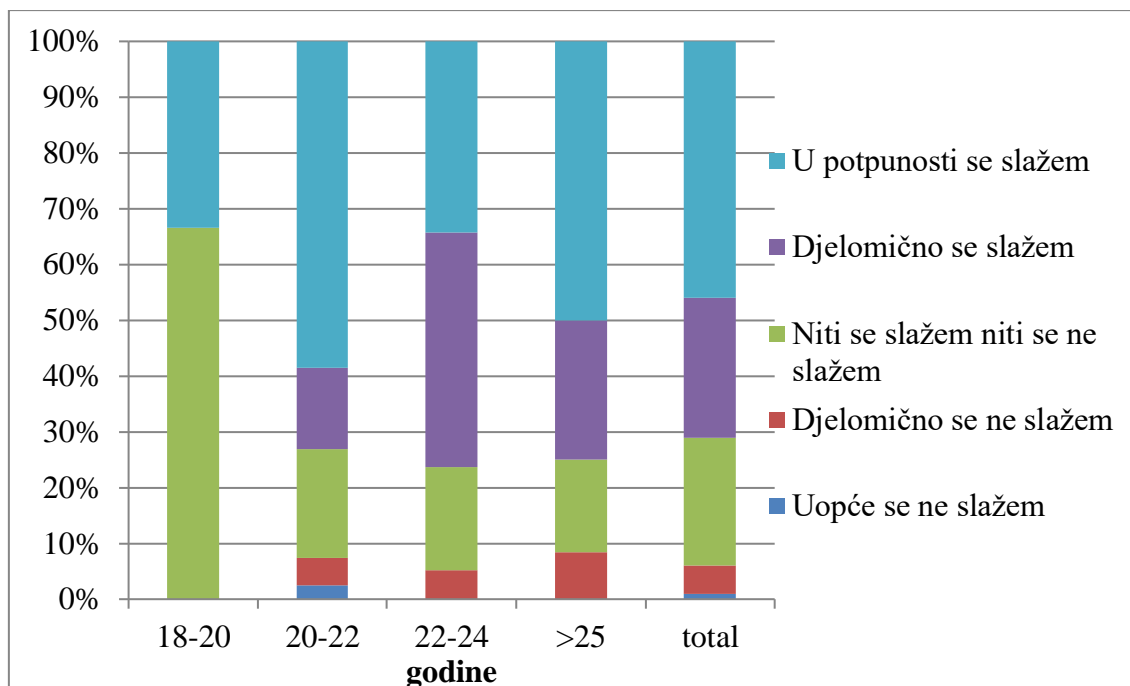
Grafikon 23: Udio procjena – Hrvatska je korumpirana država? - frekvencije prema dobi

Tablica 17: Odgovori na pitanje u online upitniku - Korupcija je jako česta u zdravstvenom sustavu? – anketirani su dali procjenu (1-5), postoji statistički značajna razlika između spolova

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20			6		3	9
20-22	1	2	8	6	24	41
22-24		2	7	16	13	38
>25		1	2	3	6	12
total	1	5	23	25	46	100
udio(%)	2,0	5,0	23,0	25,0	46,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=3,68, p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=5,38, p>0,05$					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M	1	2	10	9	10	4/5
Ž		3	13	16	36	5/5
total	1	5	23	25	46	4/4
udio(%)	1,0	5,0	23,0	25,0	46,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=814, $z=-2,16, p<0,05$					

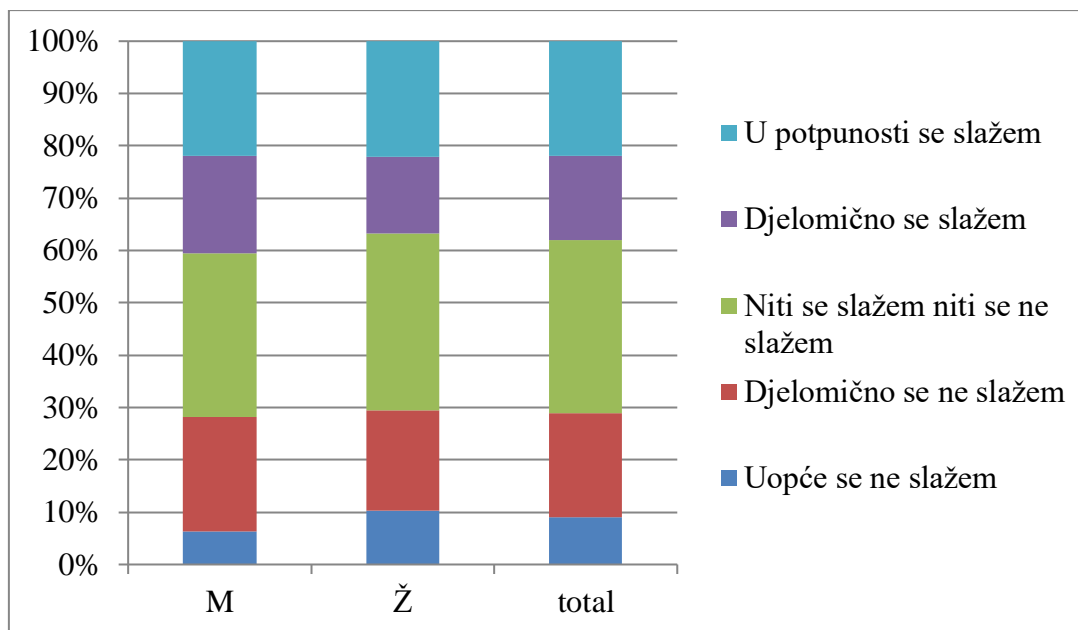
Grafikon 24: Udio procjena - Korupcija je jako česta u zdravstvenom sustavu? - frekvencije prema spolu

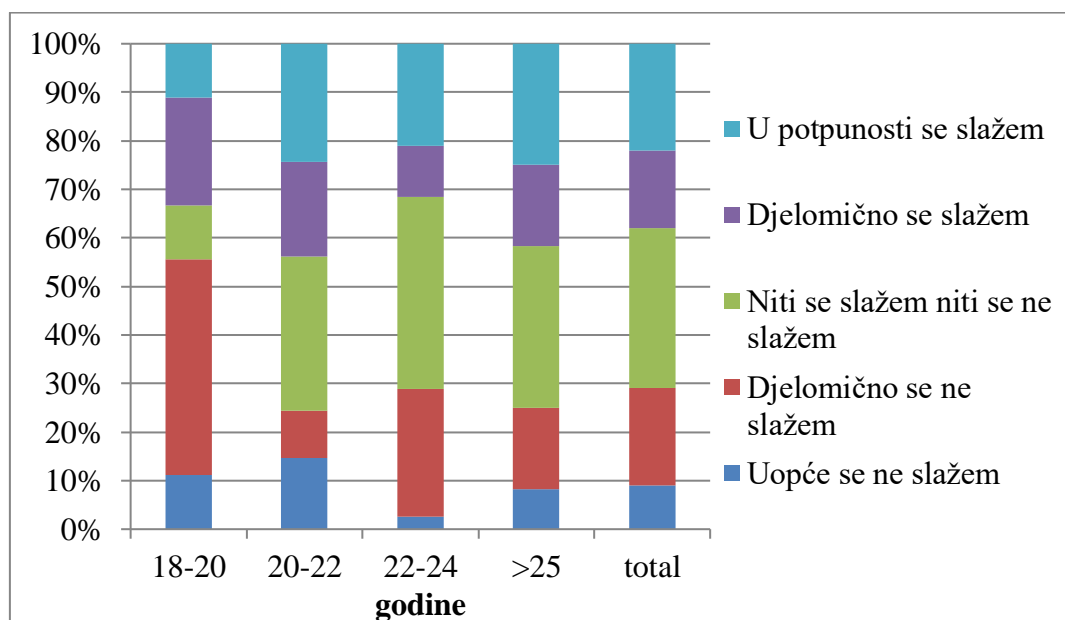
Grafikon 25: Udio procjena – Korupcija je jako česta u zdravstvenom sustavu? - frekvencije prema dobi

Tablica 18: : Odgovori na pitanje u online upitniku - Korupcija je prisutna tijekom upisivanja fakulteta? – anketirani su dali procjenu (1-5), nema statistički značajne razlike između spolova i između dobnih skupina

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20	1	4	1	2	1	9
20-22	6	4	13	8	10	41
22-24	1	10	15	4	8	38
>25	1	2	4	2	3	12
total	9	20	33	16	22	100
udio(%)	9,0	20,0	33,0	16,0	22,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=1,68, p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=1,42, p>0,05$					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M	2	7	10	6	7	2/2
Ž	7	13	23	10	15	3/3
total	9	20	33	16	22	3/3
udio(%)	9,0	20,0	33,0	16,0	22,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=1048, $z=-0,30, p>0,05$					

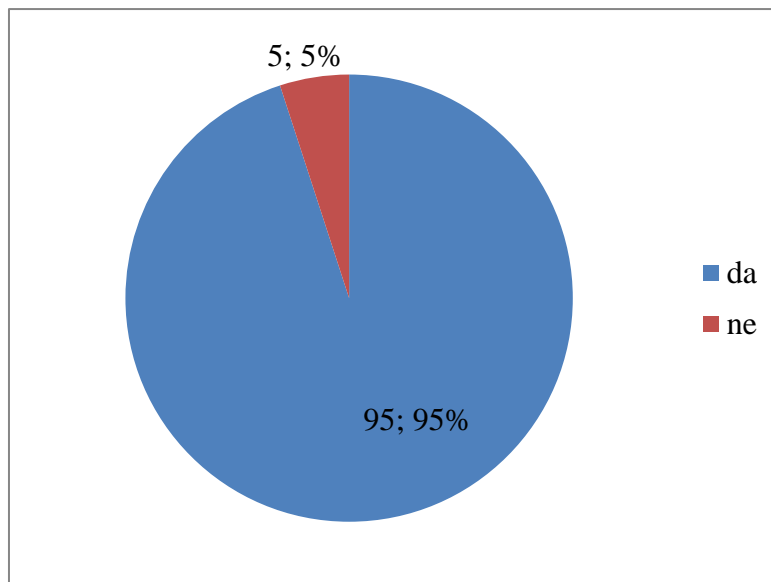
Grafikon 26: Udio procjena - Korupcija je prisutna tijekom upisivanja fakulteta? - frekvencije prema spolu

Grafikon 27: Udio procjena – Korupcija je prisutna tijekom upisivanja fakulteta? - frekvencije prema dobi

Tablica 19: Frekvencije odgovora - Smatrate li kako bi život bio bolji da nema korupcije? – postoji statistički zanačajna razlika

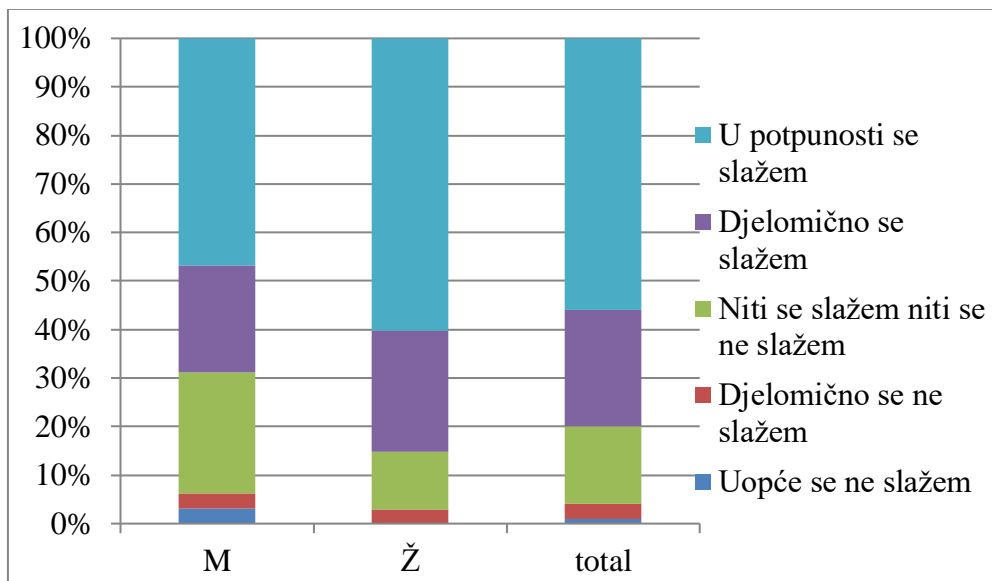
	da	ne	total
N	95	5	100
udio	95,0%	5,0%	100,0
	hi-kvadrat-test=158,4, df=1, p<0,05		

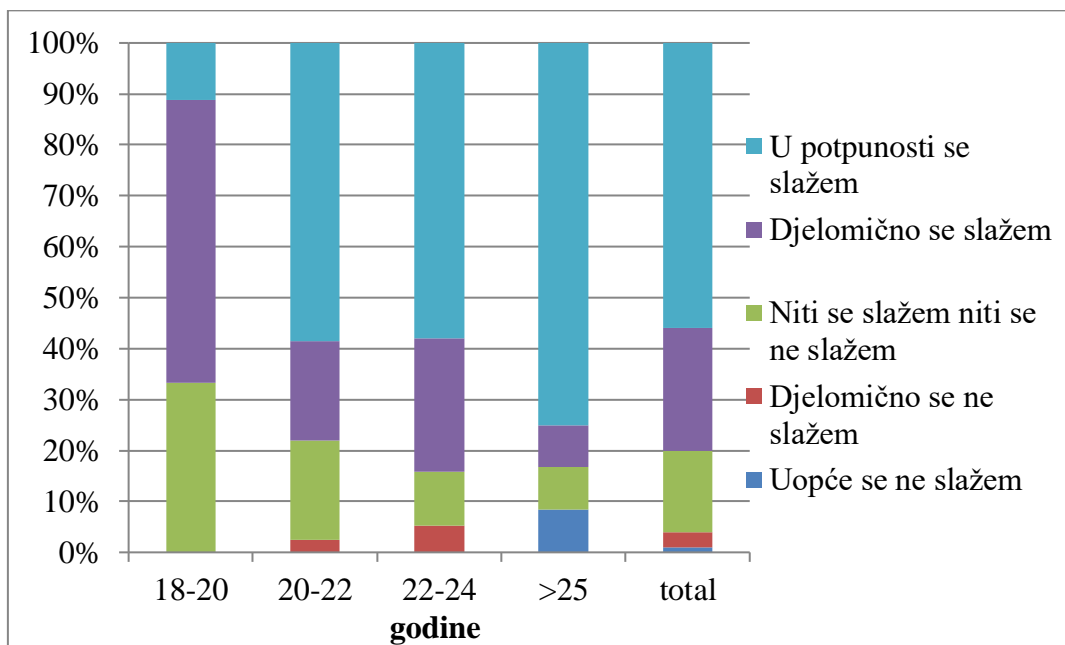
Grafikon 28: Frekvencije odgovora - Smatrate li kako bi život bio bolji da nema korupcije?

Tablica 20: Odgovori na pitanje u online upitniku - Korupcija je ozbiljan problem u Hrvatskoj? – anketirani su dali procjenu (1-5), nema statistički značajne razlike između spolova i između dobnih skupina

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20			3	5	1	9
20-22		1	8	8	24	41
22-24		2	4	10	22	38
>25	1		1	1	9	12
total	1	3	16	24	56	100
udio(%)	1,0	3,0	16,0	24,0	56,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA H(df=3,N=100)=6,64, p>0,05 Medijan-test χ^2 (df=3, N=100)=0,00, p>0,05					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M	1	2	3	4	5	total
Ž	1	1	8	7	15	4/5
total		2	8	17	41	5/5
udio(%)	1	3	16	24	56	5/5
	Mann–Whitney U–test=1419, z=-1,62, p>0,05					

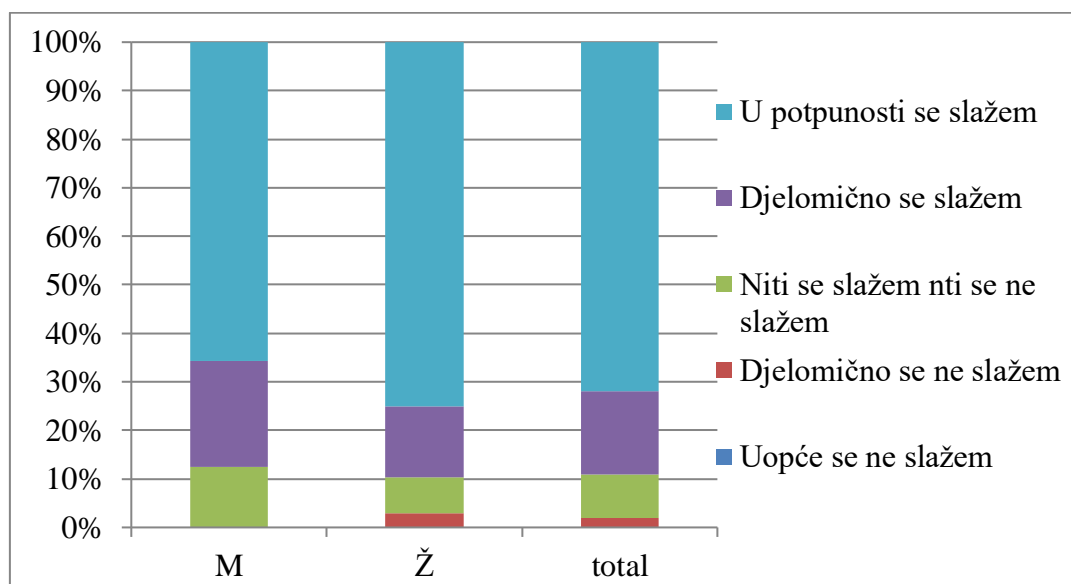
Grafikon 29: Udio procjena - Korupcija je ozbiljan problem u Hrvatskoj? - frekvencije prema spolu

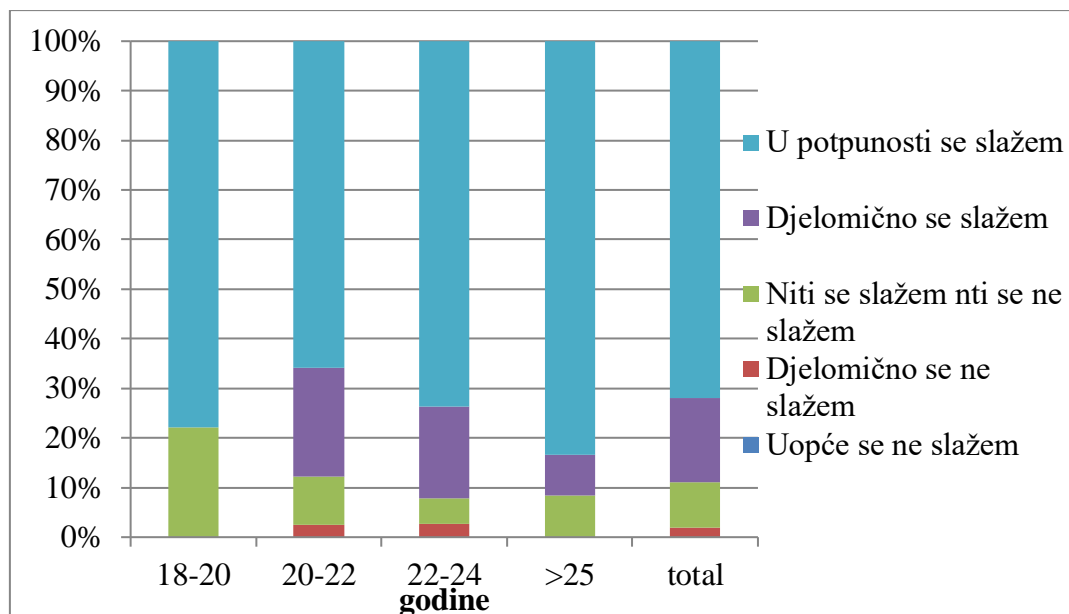
Grafikon 30: Udio procjena - Korupcija je ozbiljan problem u Hrvatskoj? - frekvencije prema dobi

Tablica 21: Odgovori na pitanje u online upitniku - Korupcija ne utječe samo na pojedinca nego na cijelo društvo? – anketirani su dali procjenu (1-5), nema statistički značajne razlike između spolova i između dobnih skupina

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20			2		7	9
20-22		1	4	9	27	41
22-24		1	2	7	28	38
>25			1	1	10	12
total		2	9	17	72	100
udio(%)		2,0	9,0	17,0	72,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=1,48$ $p>0,05$ Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=0,00$, $p>0,05$					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M			4	7	21	5/5
Ž		2	5	10	51	5/5
total		2	9	17	72	5/5
udio(%)		2,0	9,0	17,0	72,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=994,5, $z= -0,87$, $p>0,05$					

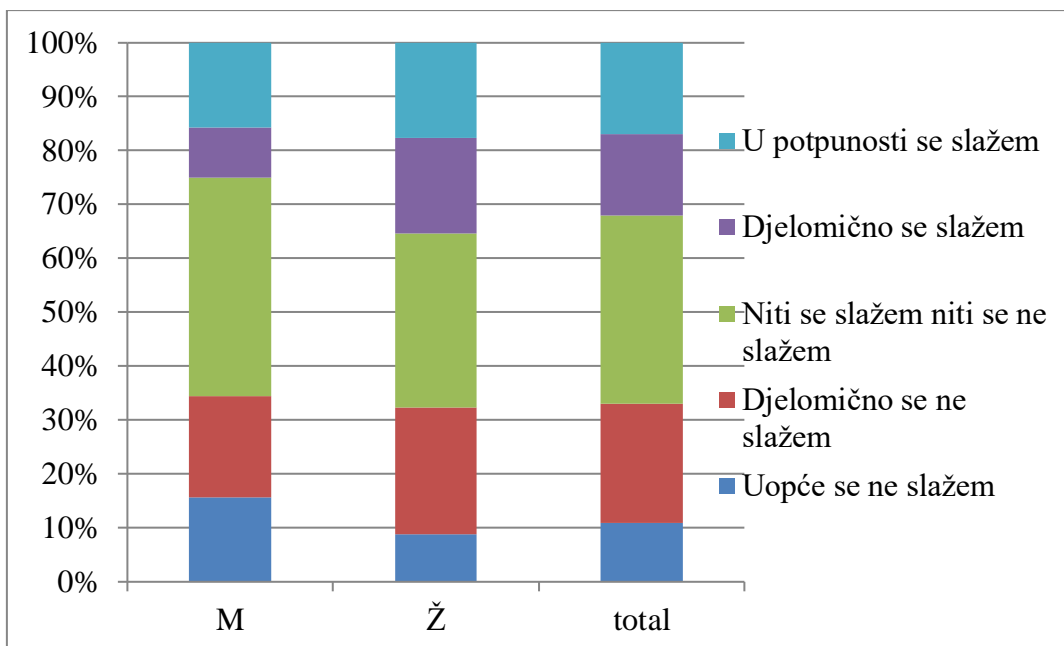
Grafikon 31: Udio procjena - Korupcija ne utječe samo na pojedinca nego na cijelo društvo? - frekvencije prema spolu

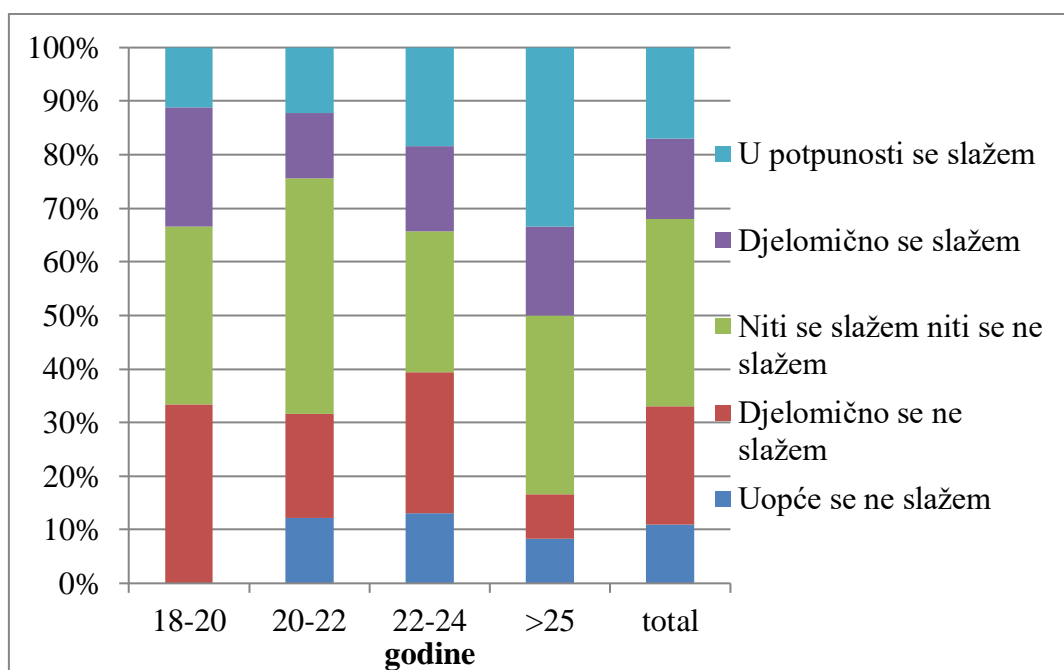
Grafikon 32: Udio procjena - Korupcija ne utječe samo na pojedinca nego na cijelo društvo? - frekvencije prema dobi

Tablica 22: Odgovori na pitanje u online upitniku - Korupcija je jedan od razloga napuštanja fakulteta? – anketirani su dali procjenu (1-5), nema statistički značajne razlike između spolova i između dobnih skupina

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20		3	3	2	1	9
20-22	5	8	18	5	5	41
22-24	5	10	10	6	7	38
>25	1	1	4	2	4	12
total	11	22	35	15	17	100
udio(%)	11,0	22,0	35,0	15,0	17,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=2,70, p>0,05;$ Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=2,97, p>0,05$					med/mod total
spol	1	2	3	4	5	total
M	5	6	13	3	5	3/3
Ž	6	16	22	12	12	3/3
total	11	22	35	15	17	3/3
udio(%)	11,0	22,0	35,0	15,0	17,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=988,0, $z=-0,76, p>0,05$					

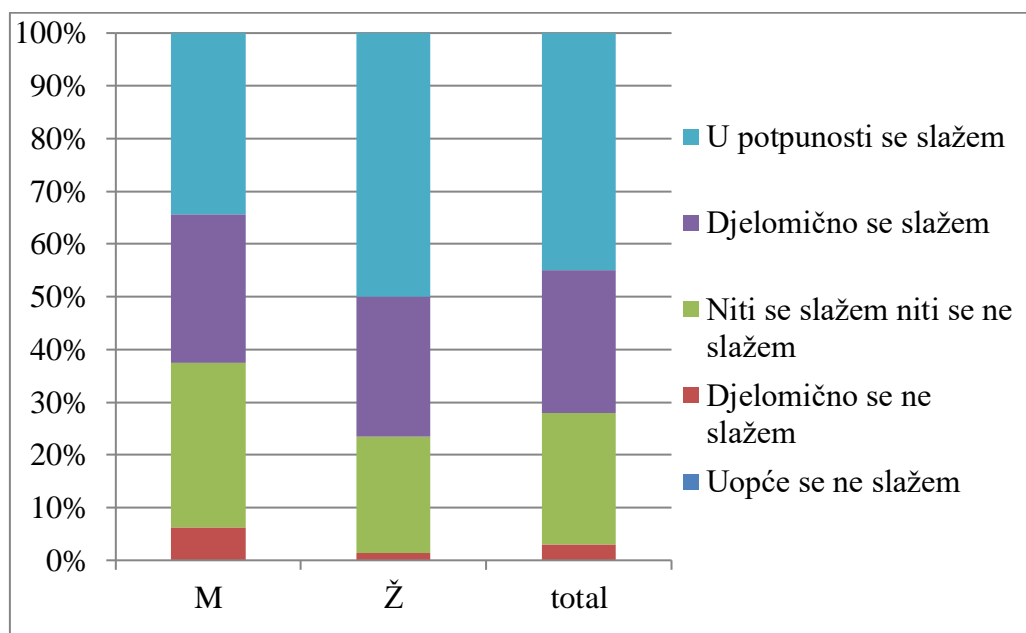
Grafikon 33: Udio procjena - Korupcija je jedan od razloga napuštanja fakulteta? - frekvencije prema spolu

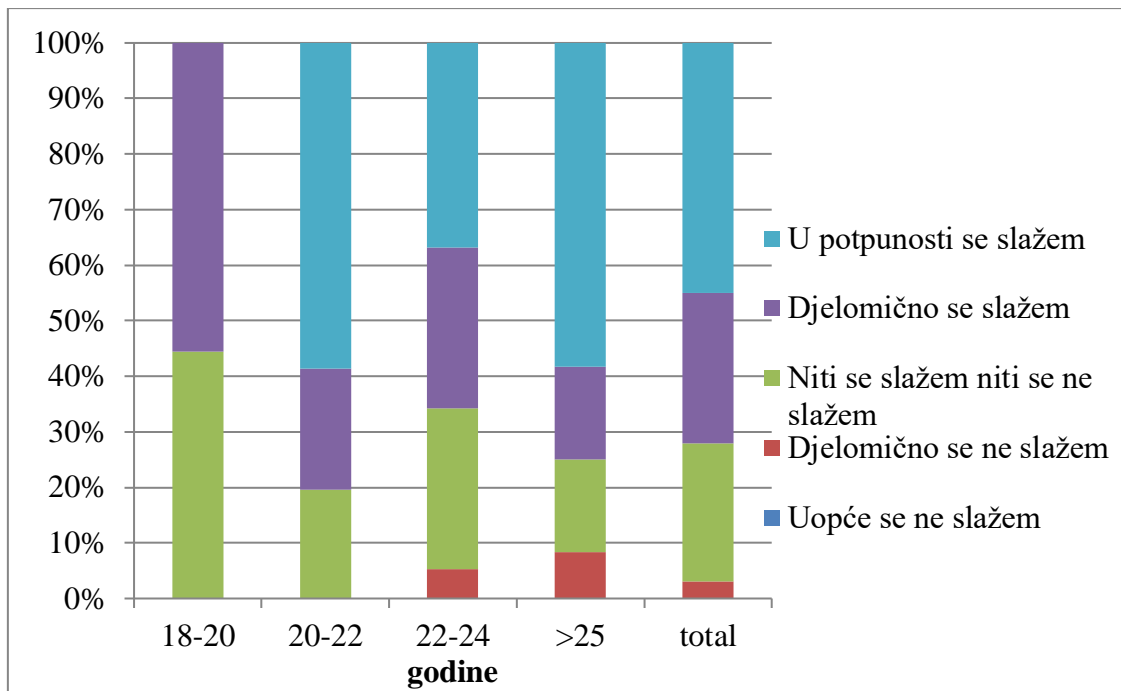
Grafikon 34: Udio procjena - Korupcija je jedan od razloga napuštanja fakulteta? - frekvencije prema dobi

Tablica 23: Odgovori na pitanje u online upitniku - Korupcija je jedan od razloga zašto mladi u RH imaju slabe ekonomske i profesionalne prilike? - anketirani su dali procjenu (1-5), nema statistički značajne razlike između spolova, postoji statistički značajna razlika unutar dobnih skupina

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20			4	5		9
20-22			8	9	24	41
22-24		2	11	11	14	38
>25		1	2	2	7	12
total		3	25	27	45	100
udio(%)		3,0	25,0	27,0	45,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=9,67, p<0,05;$ Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=12,28 p<0,05$					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M		2	10	9	11	4/5
Ž		1	15	18	34	4,5/5
total		3	25	27	45	4/5
udio(%)		3,0	25,0	27,0	45,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=872,0, $z=-1,70, p>0,05$					

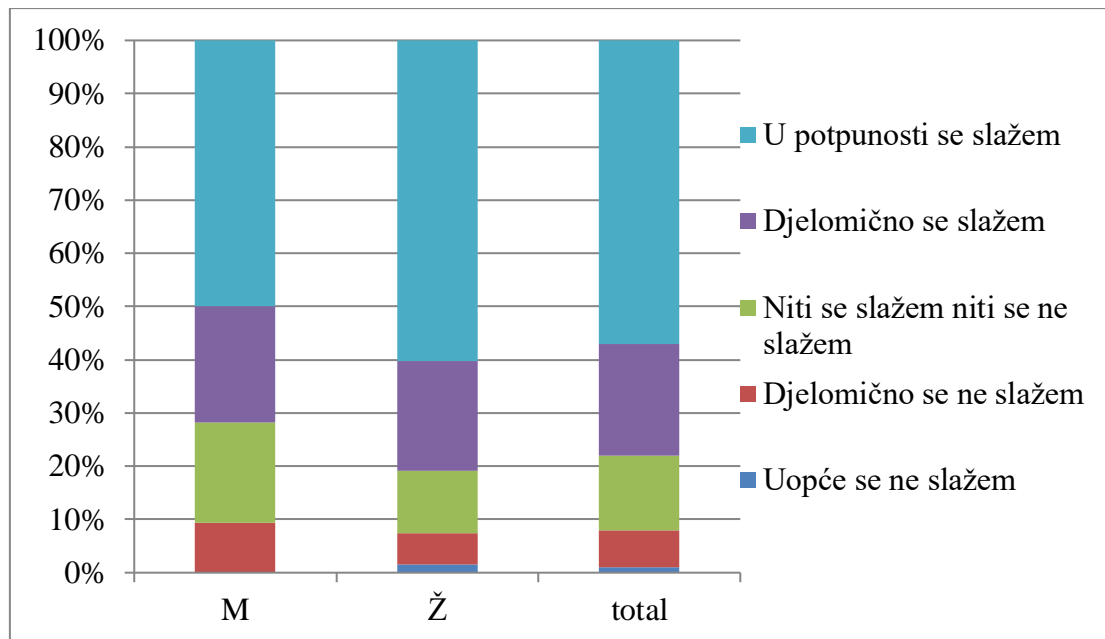
Grafikon 35: Udio procjena - Korupcija je jedan od razloga zašto mladi u RH imaju slabe ekonomske i profesionalne prilike? - frekvencije prema spolu

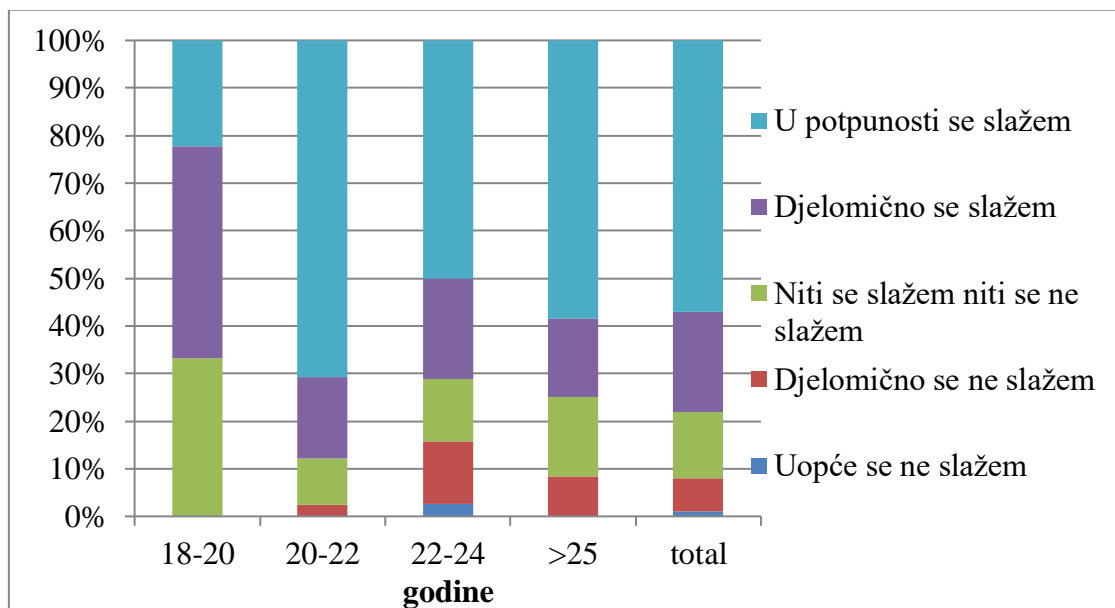
Grafikon 36: Udio procjena - Korupcija je jedan od razloga zašto mladi u RH imaju slabe ekonomske i profesionalne prilike? - frekvencije prema dobi

Tablica 24: Odgovori na pitanje u online upitniku - Korupcija je jedan od razloga iseljavanja mladih iz RH? - anketirani su dali procjenu (1-5), nema statistički značajne razlike između spolova i između dobnih skupina

procjena	1	2	3	4	5	total
dob godine	Uopće se ne slažem	Djelomično se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Djelomično se slažem	U potpunosti se slažem	N
18-20			3	4	2	9
20-22		1	4	7	29	41
22-24	1	5	5	8	19	38
>25		1	2	2	7	12
total	1	7	14	21	57	100
udio(%)	1,0	7,0	14,0	21,0	57,0	100,0
	Kruskal–Wallis ANOVA $H(df=3, N=100)=7,78, p>0,05$; Medijan-test $\chi^2(df=3, N=100)=0,00, p>0,05$					med/mod
spol	1	2	3	4	5	total
M		3	6	7	16	4,5/5
Ž	1	4	8	14	41	5/5
total	1	7	14	21	57	5/5
udio(%)	1,0	7,0	14,0	21,0	57,0	100,0
	Mann–Whitney U–test=1491,0, $z= -1,03, p>0,05$					

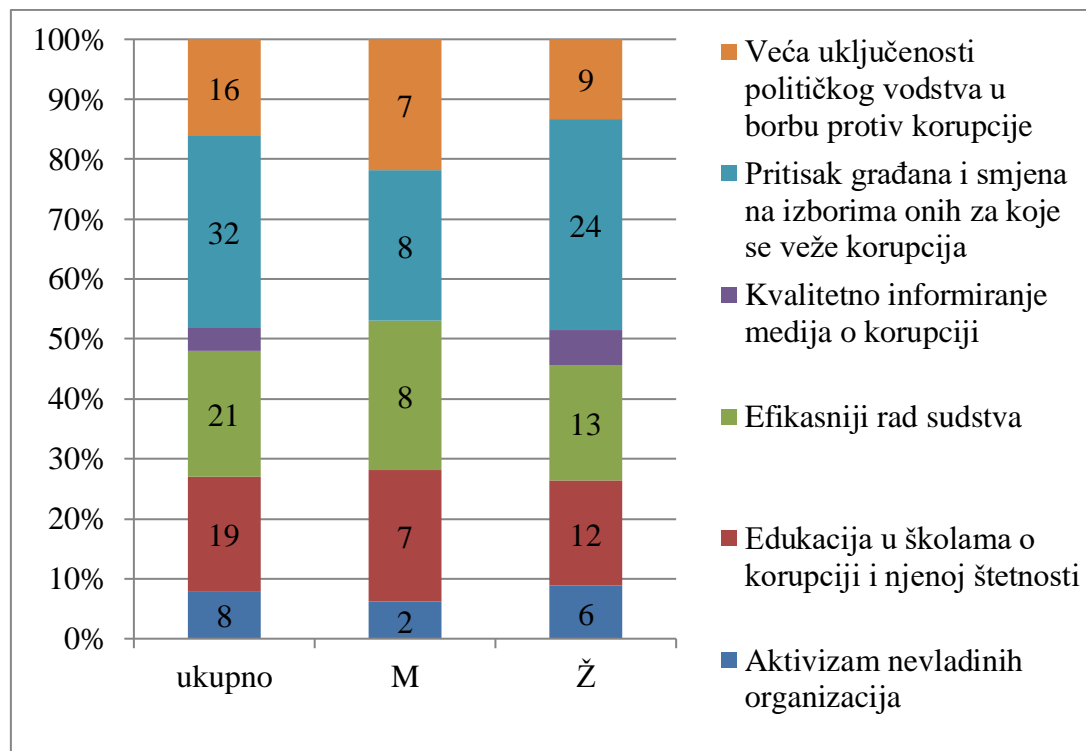
Grafikon 37: Udio procjena - Korupcija je jedan od razloga iseljavanja mladih iz RH? - frekvencije prema spolu

Grafikon 38: Udio procjena - Korupcija je jedan od razloga iseljavanja mladih iz RH? - frekvencije prema dobi

Tablica 25: Frekvencije odgovora na pitanje - Prema Vašem mišljenju, koji je najbolji način borbe protiv korupcije? - nema statistički značajne razlike između spolova

	ukupno	M	frekvencijski udio	Ž	frekvencijski udio
Aktivizam nevladinih organizacija	8	2	6,25	6	8,82
Edukacija u školama o korupciji i njenoj štetnosti	19	7	21,88	12	17,65
Efikasniji rad sudstva	21	8	25,0	13	19,12
Kvalitetno informiranje medija o korupciji	4			4	5,88
Pritisak građana i smjena na izborima onih za koje se veže korupcija	32	8	25,0	24	35,29
Veća uključenosti političkog vodstva u borbu protiv korupcije	16	7	21,88	9	13,24
N total	100	32	100	68	100
hi-kvadrat test=2,35, df=4, p>0,05					

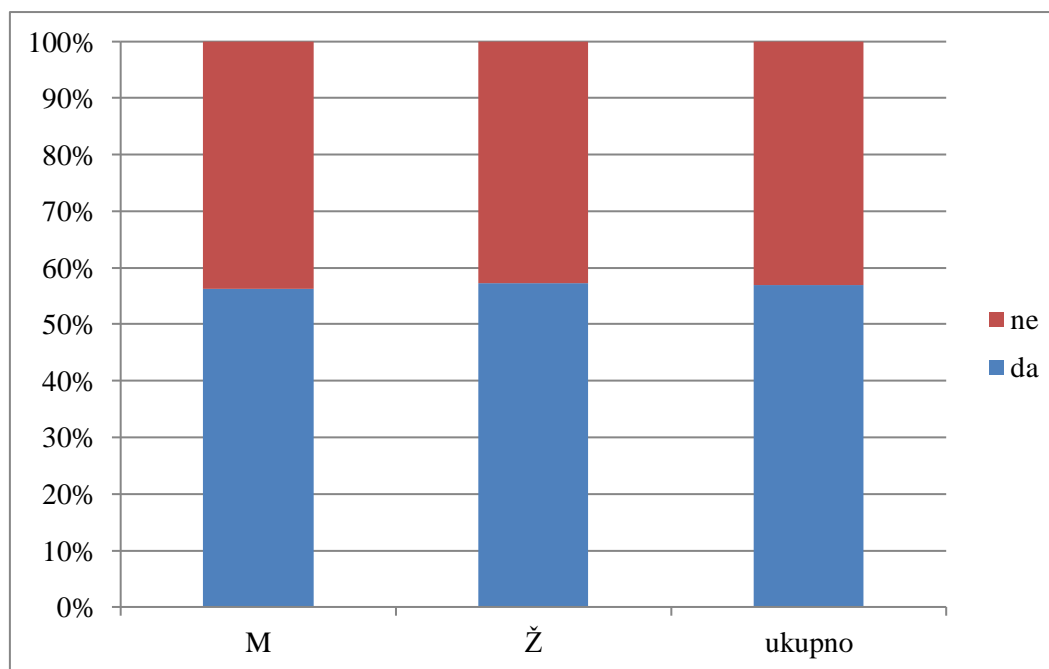
Grafikon 39: Udio odgovora prema spolu - Koji je najbolji način borbe protiv korupcije?

Tablica 26: Frekvencije odgovora na pitanje - Biste li se uključili u organizacije mladih za borbu protiv korupcije?

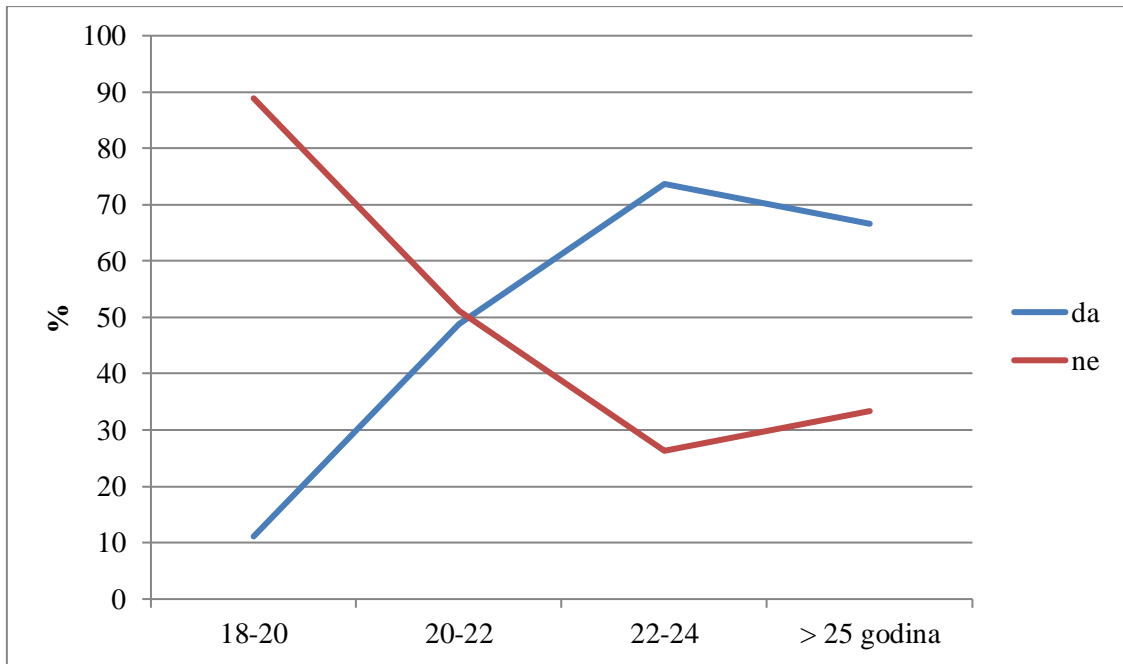
	da	relativna frekvencija	ne	relativna frekvencija
M	18	56,25	14	43,75
Ž	39	57,35	29	42,65
hi-kvadrat test=0,01, df=1, p>0,05				
ukupno (%)	57,0	57,0	43,0	43,0
hi-kvadrat-test=3,92, df=1, p<0,05				
18-20	1	11,11	8	88,89
20-22	20	48,78	21	51,22
22-24	28	73,68	10	26,32
> 25 godina	8	66,67	4	33,33
hi-kvadrat test=10,63, df=3, p<0,05 ^a hi-kvadrat test=0,2, df=3, p>0,05				

* statistički značajna razlika

^a nema statistički značajne razlike između dobnih grupa 22-24 godine i >25 godina

Grafikon 40: Udio odgovora prema spolu - Biste li se uključili u organizacije mladih za borbu protiv korupcije?

Grafikon 41: Frekvencije odgovora - Biste li se uključili u organizacije mladih za borbu protiv korupcije? – prema dobnim skupinama

5.3. POPIS SLIKA I PRIKAZA

Slika 1. Izvor: POVIJEST.HR: Vinodolski zakonik – najstariji pravni dokument na hrvatskom (1288.), URL: https://povijest.hr/nadanasnjidan/vinodolski-zakonik-najstariji-pravni-dokument-na-hrvatskom-1288/ , Pristupljeno: 19. 06. 2023.....	6
Prikaz 1. Izloženost punoljetnog stanovništva Zapadnog Balkana direktnom ili indirektnom podmićivanju tijekom 2010. godine (UNDOC, 2011 prema Bjelajac i Matijašević, 2014: 541)	8
Prikaz 2. Frekvencija korupcije u državama Zapadnog Balkana tijekom 2010. godine (UNDOC, 2011 prema Bjelajac i Matijašević, 2014: 542).....	9
Prikaz 3. Argumenti za i protiv primanja poklona u policiji (Neyroud i Beckley, 2001 prema Kesić, 2012: 60-61).....	13
Prikaz 4. Dijagram aspekata istraživanja završnog rada „Stavovi studenata o korupciji u Republici Hrvatskoj“	18
Prikaz 5. Operacionalna shema varijabli i indikatora u istraživanju.....	19
Prikaz 6. Strukturalno obilježje uzorka - udio prema spolu, distribucija broja anketiranih prema spolu u odnosu na preddiplomski i diplomski studij	24
Prikaz 7. Sastav ispitivanog uzorka populacije studenata prema parametrima životnog okruženja – informiranost o korupciji.....	26
Prikaz 8. Sastav ispitivanog uzorka populacije studenata prema utjecaju korupcije na životnu okolinu.....	29
Prikaz 9. Osobni stav o korupciji - procjena društvene frekventnosti korupcije.....	32
Prikaz 10. Pridavanje važnosti štetnosti korupcije.....	35
Prikaz 11. Stav o borbi protiv korupcije.....	37

6. LITERATURA

1. Anastasovski, I., Aleksovska-Veličkovska, L., Ajdini, N., Vuk, N. (2013). UTJECAJ REZIDENCIJALNOG STATUSA GRAĐANA NA STAVOVE O KORUPCIJI U SPORTU I SPORTSKIM ORGANIZACIJAMA. NAUČNO-STRUČNI ČASOPIS, 45.
2. Anastovski I. (2014). Korupcija u sportu. Dostupno na: <http://savremenisport.com/teorija-sporta/osnove-sporta/1/18/korupcija-u-sportu>, Pristupljeno: 21.06.2023.
3. Aras, S. (2007). Korupcija. *Pravnik*, 41 (84), 25-59.
4. Bjelajac, Ž. i Matijašević, J. (2014). Značaj borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala u procesu pridruživanja zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj uniji. Đukanović, D., Trapara, V.(ured.), *Evropska unija i Zapadni Balkan: izazovi i perspektive*, 533-553.
5. Božarov, P. (2022). Korupcija i društvo te njezina prisutnost u Hrvatskoj (Specijalistički diplomski stručni). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet.
6. Budak, J. i Rajh, E. (2011). Korupcija kao prepreka poslovanju u zemljama Zapadnog Balkana: stavovi poslovnog sektora. *Radni materijali EIZ-a*, (4), 5-22.
7. Delač, T. (2011). "Korupcija i povjerenje". *Anali Hrvatskog politološkog društva*, 8 (1.), 319-321.
8. Dobovšek, B. (2009). *Prevenција korupcije*. U: Dobovšek, B., *Prevenција korupcije*, Vlada Crne Gore–Uprava za kadrove Podgorica.
9. Dobrić Jambrović, D., & Matijević, A. (2013). Korupcija u javnoj upravi s osvrtom na Republiku Hrvatsku. *Strani pravni život*, 57(2), 291-314.
10. Gajić, L. (2021). Sociologija sporta i navijačka kultura u kontekstu Republike Hrvatske. Završni rad. Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija.
11. Galiot, M. (2016). AKTIVNO PODMIĆIVANJE U HRVATSKOM SREDNJOVJEKOVNOM I NOVOVJEKOVNOM PRAVU. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 37(3.), 1149-1170.
12. Jovanović, Ž. (2010). Aktualni trenutak hrvatskog zdravstva. *Jahr–European Journal of Bioethics*, 1(2), 249-249.
13. Kesić, Z. (2012). Nastanak i razvoj koruptivne karijere u policiji–konceptija „klizavog terena“. *Revija za kriminologiju i krivično pravo*, 50(3), 205-224.
14. Korunić Križarić, L., Kolednjak, M. i Petričević, A. (2011). Korupcija i suzbijanje korupcije u RH. *Tehnički glasnik*, 5 (1), 143-154.

15. Kovačević, N. (2022). Korupcija u zdravstvenom sustavu u RH. Specijalistički diplomski stručni. Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet.
16. Kralj, Ž. (2014). Unutarnja kontrola i nadzor policije. *Policija i sigurnost*, 23(1/2014), 73-81.
17. Kramarić, E. (2023). Kazneno djelo primanja mita i kazneno djelo davanja mita (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet.
18. Marasović Šušnjara, I. (2014). Korupcija i zdravstveni sustav. *Acta Med Croatica*, 68 (2014), 243-246.
19. Mendeš, I. (2013): KORUPCIJA POJAM I SUZBIJANJE. Transparency International Hrvatska.
20. Miladinović, A. (2009). Korupcija u policiji. Zbornik radova "Korupcija i pranje novca", Internacionalna asocijacija kriminalista, Sarajevo.
21. Minović, J. i Lazarević-Moravčević, M. (2016). Konkurentnost balkanskih zemalja: uticaj različitih faktora. *Pravci strukturnih promena u procesu pristupanja Evropskoj uniji*, 242-259.
22. Shaheen, J. (202). Shaheen, Wicker Introduce New Bipartisan Bill to Support Economic Development, Promote Democratic Resilience & Combat Corruption in the Balkans. Dostupno na: <https://www.shaheen.senate.gov/news/press/shaheen-wicker-introduce-new-bipartisan-bill-to-support-economic-development-promote-democratic-resilience-and-combat-corruption-in-the-balkans>. Pristupljeno: 20. lipnja 2023.
23. Šimac, N. (2004). Protiv korupcije. UDD, Zagreb, Split.
24. Šumah, Š., Klopotan, I. i Mahič, E. (2014). Faktori koji utječu na korupciju u javnom sektoru (na primjeru neovisnih država bivše žuto-crne monarhije).
25. Tarle, T. (2004). Korupcija u javnoj upravi. *Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja*, 38(79), 129-141.
26. Tkalčec, S. (2010). Poduzetništvo u sportu. *Hrvatski znanstveno stručni skup o menadžmentu u turizmu i sportu*, 1(1), 177-184.
27. Unija poslodavaca Crne Gore i Koljenović, E. (2016). Izvještaj: KORUPCIJA U CRNOJ GORI. Podgorica: Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG).
28. Ujedinjene nacije Srbija (2021). Prvi ikad globalni izvještaj o korupciji u sportu ukazuje na hitnu potrebu za jedinstvenim, međunarodnim odgovorom na koruptivne radnje u sportu. Dostupno na: <https://serbia.un.org/sr/164309-prvi-ikada-globalni-izve%C5%A1taj-o-korupciji-u-sportu-ukazuje-na-hitnu-potrebu-za-jedinstvenim>, Pristupljeno: 21.06.2023.

29. Vukoja, B., Vukoja, M. A. (2021). KORUPCIJA U TEORIJI I PRAKSI I STRATEGIJA BORBE PROTIV KORUPCIJE. FINANCIJSKO NOVOM, 105-131.

SAŽETAK

Kako bi se korupcija spriječila, potrebno je sudjelovanje i suradnja građana i vlasti. Potreban je dobar zakonodavni okvir, institucije koje se bore protiv korupcije, kao i aktivni građani. Društvena okolina i odgoj pojedinca također varijable koje će utjecati na stav o korupciji. Korupcija ima i neizbrisiv trag politike, odnosno društvenog angažmana. Isto tako, informiranost o korupciji i razumijevanje problema korupcije je ovisno o medijima (TV, internet, novine) te će na kraju imati utjecaja i na samu borbu protiv navedene pojave. Predmet istraživanja ovog završnog rada bio je stav studenata i studentica na sveučilištima u Hrvatskoj prema pojavi korupcije u društvu. Prepoznaju se opći tokovi informiranosti o navedenoj pojavi, kao i njen utjecaj na životne odluke. Analizira se stav o štetnosti korupcije i potreba za djelovanjem protiv korupcije. Istraživanje je provedeno online upitnikom s 26 pitanja i ponuđenim odgovorima koje su anketirani označavali. Istraživačka pitanja i stavovi zadovoljavaju kriterije postavljenog cilja, ujedno i zadovoljavaju etičke principe anketiranja sudionika. Sudionici su upoznati s ciljevima rada te je sprovedena anketa anonimna. Google obrazac online upitnika je izrađen unutar domene - Filozofski fakultet u Splitu. Sastav uzorka je ispitan i razvrstan u četiri glavne skupine: 1. prema spolu, dobi, mjestu prebivališta, fakultetu i razini studiranja (strukturalna obilježja uzorka), 2. informiranosti o korupciji, 3. osobnog stava o korupciji, 4. utjecaju korupcije na životnu okolinu. Statistički je značajno veći broj ženskih ispitanica u odnosu na muške ispitanike, a značajan je stav ispitanica u odnosu na korupciju u zdravstvu u odnosu na ispitanike. Spol i dob ispitanika ne utječu na stav o korupciji. Među anketiranima nema razlike u načinu i razini informiranosti o korupciji. Anketirani imaju stav o štetnosti korupcije te podržavaju borbu protiv korupcije. Također, postoji trend statistički značajnog porasta želje o uključivanju u organizacije mladih za borbu protiv korupcije prema starijim dobnim skupinama što može značiti bolje informiranje tijekom studija, veću uključenost u probleme zajednice, kao i iskustva samih pojedinaca. Postoji određeni paradoks i kontroverza u visokom udjelu odgovora koji favoriziraju sudjelovanje u korupciji ali to nema statističku značajnost.

Ključne riječi: korupcija, sociologija, informiranje, stav studenata, anketno istraživanje

SUMMARY:

In order to prevent corruption, the participation and cooperation of citizens and authorities is necessary. We need a good legislative framework, institutions that fight against corruption, as well as active citizens. The social environment and upbringing of the individual are also variables that will influence the attitude about corruption. Corruption also has an indelible trace of politics, that is, social engagement. In the same way, being informed about corruption and understanding the problem of corruption depends on the media (TV, Internet, newspapers) and will eventually have an impact on the fight against the aforementioned phenomenon. The subject of research in this final thesis was the attitude of male and female students at universities in Croatia towards the appearance of corruption in society. General flows of information about the mentioned phenomenon are recognized, as well as its influence on life decisions. The position on the harmfulness of corruption and the need to act against corruption is analyzed. The research was carried out using an online questionnaire with 26 questions and the offered answers which were marked by the respondents. The research questions and attitudes meet the criteria of the set goal, and at the same time meet the ethical principles of surveying the participants. The participants were informed about the objectives of the work and the survey was conducted anonymously. The online questionnaire Google form was created within the domain - Faculty of Philosophy in Split. The composition of the sample was examined and classified into four main groups: 1. according to gender, age, place of residence, college and level of study (structural characteristics of the sample), 2. information about corruption, 3. personal attitude about corruption, 4. influence of corruption on life the environment. Statistically, the number of female respondents is significantly higher than that of male respondents, and the attitude of female respondents in relation to corruption in healthcare is significant compared to that of male respondents. Gender and age of respondents do not affect the attitude about corruption. Among the respondents, there is no difference in the way and level of information about corruption.

The respondents have an opinion on the harmfulness of corruption and support the fight against corruption. Also, there is a trend of a statistically significant increase in the desire to join youth organizations to fight corruption towards older age groups, which can mean better information during studies, greater involvement in community problems, as well as the experiences of individuals themselves. There is a certain paradox and controversy in the high proportion of responses that favor participation in corruption, but this has no statistical significance.

Keywords: corruption, sociology, information, students' attitude, survey research

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja TINA LJUBIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice SOCIOLOGIJE, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 15. 9. 2023.

Potpis

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: TINA LJUBIĆ

Naslov rada: STAVOVI STUDENATA O
KORUPCIJI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Znanstveno područje i polje: SOCIOLOGIJA

Vrsta rada: ZAVRŠNI

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
izv. prof. dr. sc. Vlaho Kovačević

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

izv. prof. dr. sc. Vlaho Kovačević
izv. prof. dr. sc. Ivanka Buzov
asistentica Tea Gutović

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 15. 9. 2023.

Potpis studenta/studentice:

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.